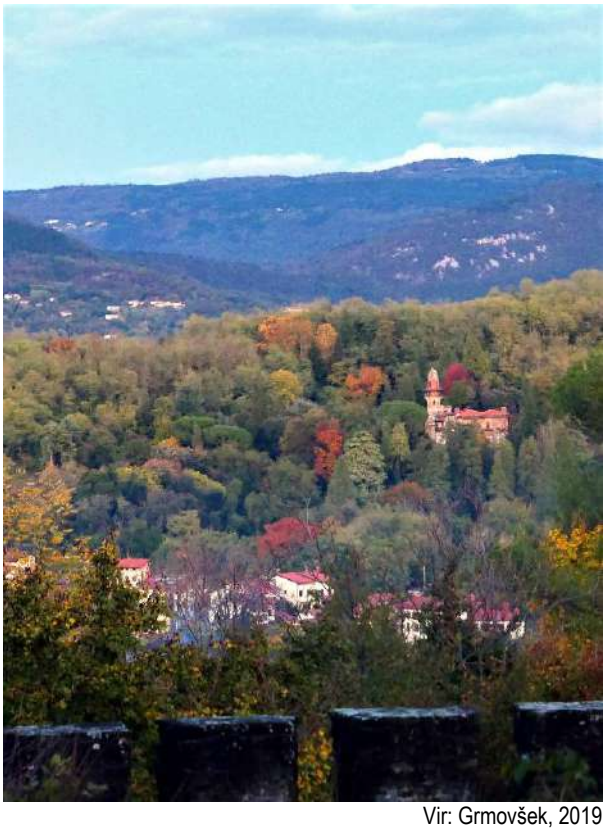

Vir: Grmovšek, 2019

Drevesa in druge rastline na območju Rafutskega parka na Pristavi, Mestna občina Nova Gorica

Strokovno mnenje arborista svetovalca
(arboristična analiza ter izdelan arboristični načrt)

Naročnik:

Mestna občina Nova Gorica
Trg Edvarda Kardelja 1
5000 Nova Gorica

Izvajalec:
Tanja Grmovšek
arborist svetovalec (overjena članica ASCA),
ISA certificiran arborist – *opravljen mednarodni strokovni izpit*
licenca ML-0333A (*ISA Certified Arborist*®)
univ. dipl. inž. gozd. - usmeritev urbano gozdarstvo z arboristiko
Nega dreves ARBORIST Tanja Grmovšek s.p.
Gospejna ulica 7
2000 Maribor

Številka gradiva:
MN 2019-11-01

Datum:
18. november 2019

© Copyright Tanja Grmovšek, 2019

KRATEK POVZETEK

Strokovno mnenje arborista svetovalca obravnava drevesa, velike grmovnice in delno tudi druge rastline, ki se nahajajo na območju Rafutskega parka na Pristavi, v Novi Gorici. Gradivo je bilo pripravljeno v sklopu priprav gradiva »Strokovne podlage za Rafutski park in infrastrukture na območju parka« (nosilec naloge Mitja Skubin s.p., št. gradiva 28_10/2019, november 2019). **V letu 2019 je bil glavni cilj sodelovanja arborista svetovalca, da se na podlagi ugotovljenega stanja lesnatih rastlin pripravijo osnovna gradiva in poda okvirne količine za pripravo popisov del. Hkrati se navedejo splošne usmeritve z vidika obravnave in vključevanja rastlin, za izvajanje morebitnih posegov na posameznih območjih Rafutskega parka.**

Dogovorili smo se, da gradivo arborista svetovalca vključuje inventarizacijo lokacij večine rastlin na tem degradiranem območju in to za oba dela parka (vzhodni del, zahodni del), različne analize (tudi historični vidik, z vidika dreves) in grobo oceno ter smernice za priporočena vzdrževalna dela. V skladu z dogovorom se kot priloga gradiva pripravi digitalni arboristični načrt (dopolnjen obstoječ geodetski načrt, posredovan s strani naročnika), v katerega se vrišejo lokacije večine rastlin (ne glede na prisotnost ali odsotnost rastline in tako geolocirane lokacije s strani geodeta kot okvirno določene lokacije na terenu). Namen arboristočnega načrta (DWG podlaga) je, da se lahko nadalje uporablja za izdelavo ali dopolnitev drugih podlag (krajinska arhitektura, arhitektura, načrtovana gradbena dela, komunalni vodi, novogradnje, itn.). Namen je tudi, da se lahko digitalizirane podatke uporabi za kasnejšo pripravo digitalnega katastra rastlin ter za izvajanje izrednega in nato rednega vzdrževanja tega izredno pomembnega parka, ki se nahaja na območju Mestne občine Nova Gorica, ki je tudi lastnica parka.

Zaradi stanja na terenu, dostopnih podatkov o lokaciji, preteklih izdelanih gradiv in potreb naročnika se je predmet prvotnega naročila spremenil in prilagodil najnujnejšim ciljem. Na podlagi prejetih informacij in povpraševanja je bil s strani arborista svetovalca prvotno namreč načrtovan »osnovni pregled stanja« 55 izbranih dreves na območju Rafutskega parka (vzhodni del). Za 15 izbranih dreves je bila načrtovana izvedba še« podrobnejšega pregleda stanja« in na podlagi rezultatov določitev priporočenih podrobnejših vzdrževalnih ukrepov.
Ob letošnjem ogledu stanja (9. oktobra 2019) in ciljih ter potrebah naročnika sem predlagala, da se v prvi fazi izvede hiter pregled vseh rastlin na območju celotnega parka. Na podlagi tega se je lahko šele pripravila dopolnitev osnovnih digitalnih podlag, določilo splošne kategorije ukrepanja in pripravil nabor ukrepov za popis arboristočnih in hortikulturnih ter drugih del. Hkrati se je preverilo tudi vsa dostopna gradiva, ki so bila izdelana v preteklih letih. Kot arborist svetovalec pa sem sodelovala tudi pri pripravi nekaterih popisov (krajinska arhitektura, arboristična dela), ki so se pripravili za potrebe prijav na evropske ter morebitne druge razpise.
Glavni cilj je bil, da se izdelovalcem poda nekatere pomembnejše smernice, z vidika primerne strokovne obravnave in vključevanja lesnatih ter drugih rastlin, ki se jih želi čim dlje časa ohranjati. Ohranjanje parka in rastlin ter rastišč v njem je tudi glavna usmeritev obeh pristojnih soglasodajalcev (Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije *OE Nova Gorica* in Zavoda RS za varstvo narave *OE Nova Gorica*) .

Rafutski park na Pristavi se nahaja na naslovu Kostanjeviška cesta 16 in Kostanjeviška cesta 18, Nova Gorica. Pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) ima status kulturnega spomenika lokalnega pomena (EŠD 7917 Nova Gorica – Rafutski park z vilo); uvršča se tudi v vplivno območje EŠD 4799 Nova Gorica – Frančiškanski samostan Kostanjevica. Pri Zavodu RS za varstvo narave (ZRSVN) ima status zavarovanja kot naravna vrednota državnega pomena (ID 249 Rafutski park) in kot zavarovano območje državnega pomena (ID 111 Nova Gorica – Rafutski park na Pristavi). Park ima status zavarovanja od leta 1952 (zahodni del parka je bil zavarovan nekaj mesecev prej, kot vzhodni del).

Za območje parka ali dele parka se uporablja več različnih poimenovanj: Park Rafut, Rafutski park z vilo, Rafutski park na Pristavi, Rafutski park pri Novi Gorici, Spodnji park na Rafutu pri Novi Gorici, Zgornji park na Rafutu pri Novi Gorici, Laščakov park, Bejov park (Parc of the Bey), Rafutski park z Laščakovo vilo, itn. V tem gradivu bom uporabljala naziv »Rafutski park na Pristavi«, krajše tudi »Rafutski park«.

V sklopu naročila sem si za območje Rafutskega parka zabeležila 1.076 lokacij za rastlino (926 obstoječih posameznih rastlin, območij ali linij z rastlinami). Vse podatke sem zaradi boljše preglednosti in valorizacije razdelila na vzhodni in zahodni del parka, še dodatno sem vsak del parka razdelila na manjša območja (vzhodni park 28 območij, zahodni park 15 območij).
Glede na grobo oceno menim, da se v Rafutskem parku nahaja okoli 150 različnih rastlinskih vrst in sort. Na celotnem območju Rafutskega parka sem v začetku novembra 2019 zabeležila 578 obstoječih dreves in visokih grmovnic, 38 visokodebelnih palm, 245 posameznih nižjih grmovnic ali vzpenjavk, 38 linij žive meje (različnih dolžin), vsaj 14 območij z drugimi rastlinami, 13 različno velikih območij z bambusom, vsaj 126 obstoječih panjev in 23 praznih lokacij za drevo. Dodatno se znotraj ograje Rafutskega parka na dveh sklenjenih območjih (eno v severnem delu vzhodnega dela parka, drugo severnem delu zahodnega dela parka) nahaja še več sto samosevnih robinij, katerim so primešani predvsem posamezni lovorikovci, tise in lovor. V skrajnih severnih območjih vzhodnega dela parka pa se nahajata še dve skupini večjih iglavcev (bori, paciprese, smreke, katerim so mestoma linijsko dodani lovorikovci).

V sklopu določevanja splošnih kategorij ukrepanja sem za odstranitev (različne prioritete) predlagala 380 rastlin (posamezne rastline, linije žive meje). Predlagala sem odstranitev ali dodatno znižanje 108 panjev. Za območja bambusa sem predlagala predvsem čiščenje in mestoma krčenje, po potrebi njegovo omejevanje. Med »drevesi«, ki so bila predlagana za odstranitev (287 dreves in visokih grmovnic) izrazito prevladujejo samosevne drevesne in grmovne vrste mlajših starostnih stadijev. Za odstranitev sem predlagala 20 dreves, ki sem jih ocenila da so *historične vrednosti*. Za kar nekaj lokacij s »*historičnimi drevesi*« ali palmami sem si zabeležila, da so bila samozrušena ali so odmrla zaradi različnih razlogov. Nekaj visokih večdebelnih grmovnic je bilo precej poškodovanih zaradi odlomov sosednjih dreves, ob vremenskih neprilikah. Za nekaj starih dreves sem si naredila zaznamek, da prednostno potrebujejo dodatne preglede stanja in dodatno presojo glede ukrepanja. Za odstranitev posameznih nižjih grmovnic sem predlagala 54 grmovnic, 1 palmo in odstranitev 18 linij grmovnic (različnih dolžin). Na posameznih lokacijah v vzhodnem delu parka je smiselna celostna ureditev manjših območij ali ponovna vzpostavitev drevorednih linij – na teh območjih so predlagane dodatne odstranitve nižjih grmovnic.

Ocenila sem, da bi se naj po izvedenih predlaganih ukrepih v Rafutskem parku ohranjalo okoli 540 rastlin (posameznih, linij, ploskovno, območja bambusa; severna območja v obeh delih parka so izvzeta iz tega števila). Za večino rastlin, ki se ohranjajo (okoli 290 dreves in visokih grmovnic, okoli 190 posameznih grmovnic, 37 palm, itn.) sem si zabeležila da bi bilo priporočeno na njih izvesti vsaj minimalne vzdrževalne ukrepe. Na nekaterih večjih drevesih sem si zabeležila da je potrebno prednostno namestiti vrvno povezavo in s tem preprečevati nadaljnje odlome vrhov ali večjih stranskih vej zaradi prisotnosti vrasle skorje (rastna nepravilnost).

Za nadomestne saditve je načrtovanih cca. 120 posameznih rastlin (drevesa, samostojne grmovnice, palme in druge rastline) – večinoma so priporočene nadomestne saditve s *historičnega vidika*. Ob morebitnem soglašanju pristojnih soglasodajalcev se lahko vnašajo tudi za lokacijo primerne eksotične vrste, ki bi lahko zagotovile dodatno obogatitev tega parka, tudi z vidika biotske pestrosti in dodatne obogatitve parka kot celote.

Za severno območje vzhodnega dela parka, kjer prevladuje samosevna robinja s posameznimi iglavci, sem predlagala dodatno presojo ukrepanja, glede na kratkoročne – dolgoročne cilje urejanja tega območja. Za severno območje zahodnega dela parka pa menim, da večji posegi niso potrebni in da se večina samosevnih robinij lahko ohranja, prav tako podrast kjer prevladuje zimzelen.

V gradivu sem podrobneje navedla »**splošne smernice za obravnavo rastlin na območju Rafutskega parka na Pristavi".** Predlagana vzdrževalna dela na rastlinah v Rafutskem parku na Pristavi so izredno raznolika. Od dela do dela se razlikuje zahtevnost izvedbe ter s tem povezan časovni in kadrovski obseg del, ob čemer je potrebno zagotavljati pravila varstva pri delu, organizacijo dela, strokovno usposobljenost in prilagoditi mehanizacijo za delo na tej parkovni površini z omejenim gibanjem po travnih površinah.
Pri izvajanju del na območju Rafutskega parka ne sme nastati škoda na vegetaciji, parkovnih ter drugih elementih in objektih, ki se ohranjajo. Pri uporabi mehanizacije, ki se mora glede velikosti in teže prilagoditi delu v parku, ne sme priti do nastanka zbitosti talne podlage. Na območjih s »temno zeleno travo«, japonska kačja brada (*Ophiopogon japonicus),* je potrebno vsa dela prilagodi (ta trava se nahaja v vzhodnem in zahodnem delu parka).

Dejstvo je, da na skrajšanje življenjske dobe dreves ter drugih lesnatih rastlin in zagotavljanje pogojev za uspešno rast in razvoj korenin najbolj vpliva projektiranje in posledično izvedeno izvajanje gradbenih del v zaščitnem območju korenin, obnova ali nove linije komunalnih vodov in namestitev parkovne opreme ter tudi izvajanje hortikulturnih del. Sploh če se vse navedeno ne prilagodi varovanju zaščitnega območja korenin in preprečevanju nastanka mehanskih poškodb na rastlinah ter zbitosti talne podlage. Zaradi različnih dejavnikov lahko nastane zbitost talne podlage, ki lahko odločilno vpliva na povečano možnost propada in stagnacijo obstoječih dreves in drugih rastlin ter tudi na slabše vraščanje ali celo propad mladih, nadomestnih rastlin.
Glede na usmeritve in omejitvene pogoje obeh zavodov, ki so povzeti v konservatorskem načrtu in drugih gradivih je navedeno, da je potrebno »*vse posege v prvi vrsti prilagoditi zahtevam varovanja naravne in kulturne dediščine*«.

Zaradi velikega obsega podatkov in zelo hitrih rokov za oddajo gradiva, nisem določevala vseh osnovnih atributov za lesnate rastline (drevesa in grmovnice). Zaradi pomanjkanja osnovnih podatkov zato v tem gradivu nisem pripravila *arboristične ocene* (podaja natančnejših smernic za obravnavo rastlin na območju potencialnih gradbenih del; za drevesa obravnava v skladu s standardom BS 5837:2012).

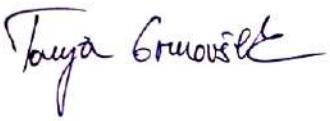
Ob historični analizi in valorizaciji tega parka, z vidika dreves se je pokazala potreba po še nadaljnjem raziskovanju in iskanju informacij ter gradiv za ta edinstveni park, ki presega meje Slovenije. Menim, da bi bilo potrebno na podlagi zbranih gradiv (v sklopu priprave in izdelave tega gradiva arborista svetovalca) ponovno valorizirati »vrednost« in zgodovinski pomen celotnega parka. Zanimivo je, da se je v zadnjih desetletjih večji pomen namenil vzhodnemu parku, t.i. Laščakovemu parku, medtem ko je zahodni del parka s posameznimi drevesi in grmovnicami ter vila Palm po vsej verjetnosti starejša. Kar velja tudi za hišo /vilo (?) ob Kostanjeviški cesti 18. Obstaja pa celo verjetnost, da so bila nekatera drevesa in rastline sajene istočasno, v obeh delih parka.
Na spodnji parceli (današnji vhod do ruševine vile Palm) so se na dveh različnih načrtih že leta 1822 nahajali trije objekti. In zanimivo je tudi dejstvo, da se ves bambus in številne eksotične vrste nahajajo predvsem na parcelah zahodnega dela parka, na katerem je tudi »historična« pestrost bistveno večja, čeprav je bila po navedbah iz leta 1967 že takrat pestrost bistveno okrnjena.

Menim, da je ob pripravi naslednjih faz projektne dokumentacije potrebno nadaljevati tudi s pripravo nadaljnjih gradiv in podajo dodatnih usmeritev, tudi s strani arborista svetovalca. Priporočam izvedbo t.i. »osnovnega pregleda stanja dreves« (preveritev in vključitev osnovnih atributov za vsako - izvede se naj za vsa drevesa in velike grmovnice, ki se bodo ohranjale; nadalje se izvede digitalizacija teh podatkov - priprava digitalnega internega katastra lesnatih rastlin. Za projektante se pripravi arboristična ocena (po standardu BS 5837:2012 podaja smernic za drevesa na območju potencialnih gradbenih del). Za izbrana drevesa se opravi tudi »podrobnejši pregled stanja drevesa« (uporaba rezistografa in po potrebi drugih diagnostičnih metod) in na podlagi rezultatov podrobneje določi priporočene vzdrževalne ukrepe (tehnike obžagovanja ali druge ukrepe). Menim da bi bilo smiselno presoditi ali se naj za območje Rafutskega parka v prihodnje izračuna njegovo »vrednost« (okoljska, ekonomska vrednost z vidika rastlin).

V gradivu so navedene splošne smernice za lesnate in druge rastline na obravnavanem območju, z vidika stanja obstoječih rastlin v času terenskega dela. Opozarjam, da so rastline živa bitja, katerih stanje se ves čas spreminja! **Priporočam, da se nekatera vzdrževalna dela izvede v roku enega leta, od izdelave tega strokovnega mnenja.** V primeru, da se priporočenih prednostnih vzdrževalnih del ne izvede v roku enega leta, je potrebno na terenu ponovno preveriti stanje in po potrebi spremeniti usmeritve za posamezne rastline.

Opozarjam, da imajo vsa *historična* drevesa, grmovnice ter druge rastline veliko vlogo v prostoru, hkrati pa opravljajo tudi številne druge funkcije. Predvsem vsa stara drevesa, stare grmovnice ter vzpenjavke, redke drevesne in grmovne ter druge rastlinske vrste imajo izreden pomen, ki ga je smiselno varovati, po potrebi nadgrajevati in čim dlje časa ohranjati.
Z neustreznimi posegi v rastline, naravnimi ujmami in spremembami klime se lahko pospeši propad rastlin. Z odstranitvijo rastlin se vse njihove pozitivne funkcije v trenutku izgubijo. **Ohranjanje starih dreves in grmovnic ter vzpenjavk in izvajanje nadomestnih saditev, s ciljem po zagotavljanju biotske pestrosti, je izrednega pomena tako za nas kot za vse naslednje generacije!**

Terensko delo in pripravo strokovnega mnenja sem opravila Tanja Grmovšek, arborist svetovalec (overjena članica ASCA), ISA certificiran arborist z opravljenim strokovnim izpitom in veljavno mednarodno licenco ML-0333A.
Poklicna etika ISA certificiranega arborista ter članstvo arborista svetovalca pri ASCA mi narekuje, da zastopam ISA ter ASCA etični kodeks in pravila ter smernice sodobne arboristične stroke. V skladu z njimi so bili opravljeni tereni in pripravljeno strokovno mnenje arborista svetovalca.

Nega dreves **ARBORIST**
Tanja GRMOVŠEK s.p.
Gospejna ulica 7
2000 Maribor

Tanja Grmovšek

arborist svetovalec (overjena ASCA članica), ISA cerificiran arborist, mednarodna licenca ML-0333A

ISA True Professional of Arboriculture 2010 Award Winner

univ. dipl. inž. gozd. - usmeritev urbano gozdarstvo z arboristiko

KAZALO

KRATEK POVZETEK 2
KAZALO 6
SPLOŠNO 6
Ozadje naročila 6
Predmet naročila 7
Omejitve naročila 7
Uporaba strokovnega mnenja 7
ZABELEŽENO STANJE 8
ANALIZE IN KRATKA RAZPRAVA 8
A1. Analiza starega gradiva, z vidika dreves 8
A2. Analiza dostopnih letalskih posnetkov DOF 16
A3. Analiza prisotnosti drevesnih vrst v zahodnem delu parka, popis leta 1967 16
A4. Analiza stanja glede na lokacijo rastline 21
A5. Analiza priporočenih odstranitev rastlin glede na zadnje stanje 23
A6. Analiza obstoječih panjev na parkovni površini 25
A7. Druge analize na parkovni površini 26
SPLOŠNE SMERNICE ZA OBRAVNAVO RASTLIN na območju Rafutskega parka na Pristavi 27
S1. Splošne smernice za izvajanje vzdrževalnih del na rastlinah 27
S2. Smernice za projektiranje in izvajanje gradbenih del 29
S3. Smernice za nadomestne saditve rastlin 30
S4. Smernice za naslednje strokovne preglede stanja 33
PRILOGE 34
Priloga A – Pripravljene risbe , izseki 34
Priloga B – Predpostavke in omejitveni pogoji 36
Priloga C – Potrdilo o kvaliteti izvedbe 36
Priloga D – Arboristična poklicna izjava 36

SPLOŠNO

Ozadje naročila

V skladu z naročilom sem v konec oktobra in v začetku novembra 2019 opravljala strokovne preglede stanja dreves in drugih rastlin, ki se nahajajo na območju Rafutskega parka na Pristavi v Novi Gorici. Arborista svetovalca se je povabilo k sodelovanju ob pripravi gradiv s poimenovanjem »Strokovne podlage za Rafutski park in infrastrukture na območju parka« (nosilec naloge Mitja Skubin s.p., področje krajinske arhitekture Katarina Iskra, št. gradiva 28_10/2019, november 2019).

V letu 2019 je bil glavni cilj sodelovanja arborista svetovalca, da se na podlagi ugotovljenega stanja lesnatih rastlin pripravijo osnovna gradiva in poda okvirne količine za pripravo popisov del. Hkrati se navedejo splošne usmeritve z vidika obravnave in vključevanja rastlin, za izvajanje morebitnih posegov na posameznih območjih Rafutskega parka.

Dogovorili smo se da gradivo arborista svetovalca vključuje inventarizacijo lokacij večine rastlin na tem degradiranem območju in to za oba dela parka (vzhodni del, zahodni del), različne analize (tudi historični vidik, z vidika valorizacije dreves) in grobo oceno ter smernice za priporočena vzdrževalna dela. V skladu z dogovorom se kot priloga gradiva pripravi digitalni arboristični načrt (dopolnjen obstoječ geodetski načrt, posredovan s strani naročnika), v katerega se vrišejo lokacije večine rastlin (ne glede na prisotnost ali odsotnost rastline in tako geolociran s strani geodeta kot okvirno določene lokacije na terenu). Namen arboristočnega načrta (DWG podlaga) je, da se lahko nadalje uporablja za izdelavo ali dopolnitev drugih podlag (krajinska arhitektura, arhitektura, načrtovana gradbena dela, komunalni vodi, novogradnje, itn.). Namen je tudi, da se lahko digitalizirane podatke uporabi za kasnejšo pripravo digitalnega katastra rastlin ter za izvajanje izrednega in nato rednega vzdrževanja tega izredno pomembnega parka, ki se nahaja na območju Mestne občine Nova Gorica.

S strani naročnika sem na vpogled prejela različna gradiva, ki so bila izdelana v preteklih desetih letih in zadnji geodetski načrt.
Rafutski park na Pristavi se nahaja na naslovu Kostanjeviška cesta 16 in Kostanjeviška cesta 18, Nova Gorica. Pri Zavodu za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) ima status kulturnega spomenika lokalnega pomena (EŠD 7917 Nova Gorica – Rafutski park z vilo); uvršča se tudi v vplivno območje EŠD 4799 Nova Gorica – Frančiškanski samostan Kostanjevica. Pri Zavodu RS za varstvo narave (ZRSVN) ima status zavarovanja kot naravna vrednota državnega pomena (ID 249 Rafutski park) in kot zavarovano območje državnega pomena (ID 111 Nova Gorica – Rafutski park na Pristavi).

Predmet naročila

Zaradi stanja na terenu, dostopnih podatkov o lokaciji, preteklih izdelanih gradiv in potreb naročnika se je predmet prvotnega naročila spremenil in prilagodil najnujnejšim ciljem. Na podlagi prejetih informacij in povpraševanja je bil s strani arborista svetovalca prvotno načrtovan »osnovni pregled stanja« 55 izbranih dreves na območju Rafutskega parka. Za 15 izbranih dreves je bila načrtovana izvedba še« podrobnejšega pregleda stanja« in določitev priporočenih vzdrževalnih ukrepov.

Ob letošnjem ogledu stanja (9. oktobra 2019) in ciljih ter potrebah naročnika sem predlagala, da se v prvi fazi izvede hiter pregled vseh rastlin na območju celotnega parka. Na podlagi tega se je lahko šele pripravila dopolnitev osnovnih digitalnih podlag, določilo splošne kategorije ukrepanja in pripravil nabor ukrepov za popis arboristični in hortikulturnih ter drugih del. Hkrati se je preverilo tudi vsa dostopna gradiva, ki so bila izdelana v preteklih letih. Kot arborist svetovalec pa sem sodelovala tudi pri pripravi popisov, ki se za potrebe prijave na evropske ter druge razpise izdelujejo v oktobru in novembru 2019.
Glavni cilj je bil, da se izdelovalcem poda nekatere pomembnejše smernice, z vidika primerne strokovne obravnave in vključevanja lesnatih ter drugih rastlin, ki se jih želi čim dlje časa ohranjati, kar je tudi glavna usmeritev obeh pristojnih soglasodajalcev (Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije *OE Nova Gorica* in Zavoda RS za varstvo narave *OE Nova Gorica*) .

Dodatno sem opravila:

1. iskanje dodatnega arhivskega gradiva, analiza in priprava dodatnih prilog.

Omejitve naročila

Navedeno stanje in smernice v tem strokovnem mnenju se nanašajo na 1076 lokacij rastlin na območju Rafutskega parka na Pristavi, MO Nova Gorica. Zabeleženo stanje dreves je omejeno na dneve v katerih je bilo opravljeno terensko delo. Stanje dreves in drugih rastlin mi ni bilo poznano iz preteklih let. Zaradi velikega obsega podatkov in kratkih časovnih rokov nisem določevala vseh osnovnih atributov – priporočam, da se podlage dopolni v letu 2020 in stanje ponovno preveri v času polne olistanosti (maj/ junij 2020). Popravi ter dopolni se tudi digitalno gradivo (DWG), ki se lastniku odda v digitalni obliki.
Na podlagi prejetega geodetskega načrta (DWG) sem za drevesa ali potrdila določeno lokacijo drevesa / druge rastline (geolocirana s strani geodeta) oziroma sem sama opravila okviren vris lokacije rastline ali panja (upošteva se naj, da zato veliko rastlin ni geopozicirana). Geodet je označil 281 lokacij, sama sem dodala 795 lokacij. Za obstoječa drevesa in večje grmovnice sem izvedla naslednje stopnje pregleda: »osnovni atributi lokacija rastline« (stopnja pregleda 1a) in delno »osnovni atributi drevo« (stopnja pregleda 1b; v tem sklopu nisem opravila meritev prsnih obsegov). Drugih stopenj pregleda nisem izvajala.

Naloga arborista svetovalca je, da poda objektivno oceno o stanju obravnavanih dreves, lesnatih rastlin, po potrebi obravnava različne vidike ter problematike in skozi različne faze drevo ali problematiko ustrezno argumentira ter na podlagi tega pripravi zaključek s priporočili ter smernicami.

Uporaba strokovnega mnenja

Namen tega strokovnega mnenja arborista svetovalca je bilo pripraviti izhodišča za nadaljnjo strokovno obravnavo rastlin na območju parka. Skozi historično analizo se je podalo nekaj domnev zgodovinskega razvoja ter sprememb te edinstvene parkovne površine in nastavi izhodišča za nadaljnje raziskovanje.
Cilj priprave arboristicnega načrta je bil da se vrišejo vse lokacije rastlin, razmeji vzhodni in zahodni park na manjša območja, vrišejo znaki za prisotnost različnih rastlin – drevesa, posamezne grmovnice, palme, vzpenjavke, linije žive meje, okrasne trave. Namen digitalnega arboristicnega načrta (DWG podlaga) je, da se lahko nadalje uporablja za izdelavo ali dopolnitev drugih podlag (krajinska arhitektura, arhitektura, načrtovana gradbena dela, komunalni vodi, novogradnje, itn.). Namen je tudi, da se lahko digitalizirane podatke uporabi za kasnejšo pripravo digitalnega katastra rastlin ter za izvajanje izrednega in nato rednega vzdrževanja tega izredno pomembnega parka, ki se nahaja na območju Mestne občine Nova Gorica.
Cilj priprave popisa del za sklope ter točke ki se nanašajo na rastline je, da se vidi vsaj okviren okvir priporočenih vzdrževalnih del in poda nekatere smernice glede ohranjanja rastlin in izvajanja vzdrževalnih in gradbenih del na ali ob rastlinah.
To strokovno mnenje arborista svetovalca s prilogami lahko uporabi naročnik / lastnik ter ga prejme v digitalni obliki (PDF, dopolnjen DWG). Gradivo je pripravljeno tudi za izdelovalce nadaljnjih faz projektiranja na tem območju ter za pristojne soglasodajalce (ZVKDS *OE Nova Gorica*, ZRSVN *OE Nova Gorica* in po potrebi tudi druge ustanove).

To strokovno mnenje arborista svetovalca se lahko uporablja le v celoti. Zgolj posameznih delov strokovnega mnenja se ne sme kopirati ali uporabljati za podajo informacij izven konteksta. V primeru uporabe ali navajanja delov iz tega mnenja se naj navede številka tega strokovnega mnenja arborista svetovalca. Vsebina tega gradiva ni prenosljiva na druga drevesa, tudi ne, če gre za isto vrsto, bližnjo lokacijo in podobno situacijo.

© 2019 Arborist Tanja Grmovšek s.p. Vse pravice pridržane. Javnosti se dovoli vpogled v dokument na sedežu naročnika, lastnika. Nobenega dela tega gradiva ni dovoljeno javno objaviti (npr. na spletnih straneh, v glasilih,…).

ZABELEŽENO STANJE

Lokacija obravnave	Rafutski park na Pristavi (vzhodni in zahodni del; celota znotraj ograje); Kostanjeviška cesta 16 in 18, Nova Gorica
Obravnavane parcelne številke	zelo veliko parcel – glej gradivo »Projektna naloga, Rafutski park z vilo«, PDF 39. str (str. 3 in 4)
Terensko delo opravljeno	9. 10. (prvi obhod), 27. 10., 28. 10., 8. 11. in 9. 11. 2019
Status zavarovanja pri ZVKDS	EŠD 7917 Nova Gorica – Rafutski park z vilo; uvršča se tudi v vplivno območje EŠD 4799 Nova Gorica – Frančiškanski samostan Kostanjevica
Status zavarovanja pri ZRSVN	ID 249 Rafutski park (status zavarovanja kot naravna vrednota državnega pomena) in ID 111 Nova Gorica – Rafutski park na Pristavi (zavarovano območje državnega pomena)

Zabeležila sem lokacije 1.076 rastlin (drevesa, obstoječi panji, visoke grmovnice, samostojne grmovnice, linije živih mej, palme, okrasne trave). Vris vseh rastlin se nahaja v arboristočnem načrtu (Priloga A, Risba 1, plotanje na A0). Dopolnjeni geodetski načrt je priloga tega strokovnega mnenja.

ANALIZE IN KRATKA RAZPRAVA

Za območje parka ali dele parka se uporablja več različnih poimenovanj: Park Rafut, Rafutski park z vilo, Rafutski park na Pristavi, Rafutski park pri Novi Gorici, Spodnji park na Rafutu pri Novi Gorici, Zgornji park na Rafutu pri Novi Gorici, Laščakov park, Bejov park (Parc of the Bey), Eksotični park na Rafutu pri Novi Gorici, Rafutski park z Laščakovo vilo, itn.
V tem gradivu bom uporabljala naziv »Rafutski park na Pristavi«, krajše tudi »Rafutski park«.

Ob terenskem delu v letu 2019 se mi je pojavljalo vse več vprašanj o zgodovinski vrednosti tega parka, kako »bogat« je moral biti lastnik, da si je lahko privoščil takšno raznolikost tujerodnih rastlinskih vrst in to na tako velikem prostoru, ali se iste rastlinske vrste nahajajo v obeh delih parka, ter ali niso drevesa v zahodnem delu starejša od dreves v vzhodnem delu parka. Ker v dostopnih gradivih nisem našla odgovorov, sem poiskala čim več dostopnih digitalnih virov in jih analizirala, da sem dobila boljši vpogled in nekoliko boljše razumevanje današnjega stanja. Za to gradivo sem pripravila analize, z vidika pojavljanja in sprememb dreves na območju parka, ki sem jih skušala interpretirati na podlagi analiz dostopnega starega gradiva ter glede na današnje stanje, ki sem si ga zabeležila tekom terenskega dela, v letu 2019.

A1. Analiza starega gradiva, z vidika dreves

Podrobnejšega opisa in zgodovinskih dejstev o Rafutskem parku na Pristavi ne navajam ponovno, ker je bil naveden v drugih gradivih, ki so bila izdelana v preteklih letih (npr. konservatorskem načrtu 2013, programskih izhodiščih za oživitev Rafutskega parka 2018, programu revitalizacije Rafutskega parka 2017, diplomskih nalogah, itn.).

Opozarjam, da pri zgodovinski analizi zgolj na podlagi starih virov obstaja precejšnja verjetnost, da je bila realnost drugačna od vrisov na starih razglednicah ter katastrih in je posledično lahko tudi podana razlaga v tem gradivu drugačna od takratne realnosti. Stanje na fotografiranih razglednicah in starih fotografijah pa je bilo realno. Za natančnejšo interpretacijo zgodovinskega razvoja tega parka bi bila potrebna bolj poglobljena študija.

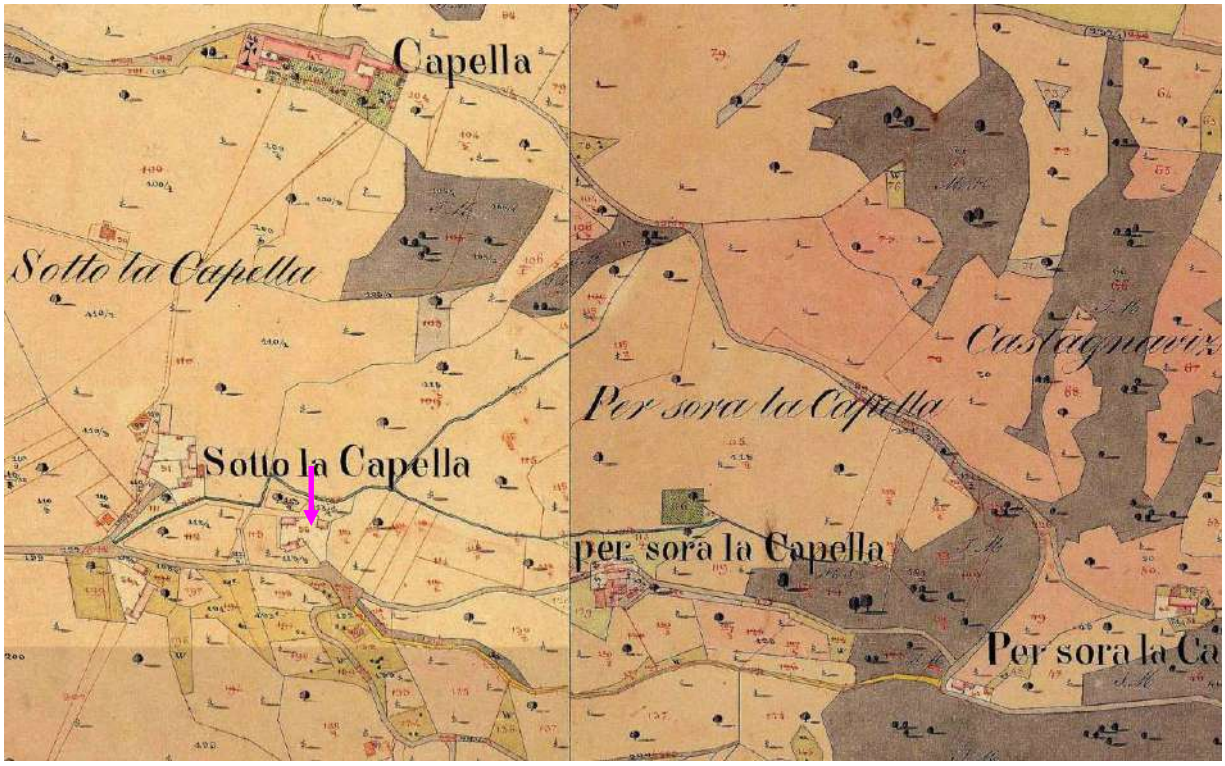
Razvoj Rafutskega parka sem skušala rekonstruirati iz starega dostopnega slikovnega gradiva kot so stari katastri in zemljevidi, razglednice, fotografije in drugi viri. O vzhodnem delu parka (Laščakovem parku) je bilo v vseh gradivih, ki so bila izdelana v zadnjih desetih letih veliko zapisanega. Veliko manj informacij pa je bilo navedenega o zahodnem delu parka.

Konservatorski načrt za Rafutski park z vilo (2013) obravnava park zelo različno; v nekaterih delih povzema zgodovinske podatke zgolj iz zahodnega dela parka in jih (napačno) interpretira na celotni park, v drugih deli pa večji del gradiva obravnava predvsem vzhodni del parka.

Za potrebe priprave gradiva, boljšega razumevanja razvoja Rafutskega parka na Pristavi in morebitno nadaljnje vrednotenja dreves sem zbrala in pregledala veliko gradiva. Večino sem ga analizirala in pripravila dodatno gradivo; glej dodatno gradivo »*20191118_Rafutski park_Nova Gorica_analiza digitalne podlage_DREVESA_Grmovšek*«, 57 listov in »*20191118_Rafutski park_Nova Gorica_analiza stare fotografije_DREVESA_Grmovšek*«, 33 listov.

V nadaljevanju povzemam in podajam razlago »pojavljanja« dreves na nekaterih starih upodobitvah, z (mojega) strokovnega vidika. Menim, da je potrebnega več časa za dodatne raziskave ter analize, da se nekatere zapisane domneve potrdi ali ovrže. Je pa pričujoče gradivo lahko dober začetek.

A1.1 Vojaški zemljevidi Avstro-Ogrske monarhije, konec 18. stoletja in 19. stoletje

Slika 1: Rafutski park na Pristavi na dveh starih katastrskih listih iz leta 1822, *Gorz mit dem encl. Prestau in Kustenlande, Gorzer Kreis* – izrez iz načrta (Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html)

Na eni izmed zgodnejših upodobitev širšega območja parka, območja bližnjega samostana Kostanjevica, katastrskih listih iz leta 1822 je dobro viden vodotok in južno od njega, da se na območju današnjega zahodnega parka (v tem mnenju imenovana območja Z1 – Z3) nahajajo trije objekti, z dvoriščem (označeno s puščico). Potek parcelnih mej je bil kot je današnji, ki razmejujejo vzhodni in zahodni del parka, dodatno razdelila se je velika parcela v SZ delu zahodnega dela parka.

Ob prvih vojaških izmerah (1784-1785) teh objektov še ni bilo vrisanih. Ti trije objekti so nakazani tudi na načrtih druge vojaške izmere Avstro-Ogrske monarhije, izdelanimi v obdobju 1821-1824 (kar sta dva vira da so objekti res obstajali v tistem času). Trije objekti se nahajajo tudi na tretjem vojaškem zemljevidu (1869-1887).

Območje kjer se danes nahaja park se je imenovalo »Sotto la Capella«. Park na takratnih zemljevidih še ni obstajal / ni bil posebej označen ali vrisan.

A1.2 Stari zemljevidi Gorice, 1874 - 1907

Slika 2: Rafutski park na Pristavi na starem zemljevidu mesta Gorice z okolico, Noe iz leta 1907 – IZSEK iz načrta (Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html)

Na zemljevidih stare Gorice z okolico (1874 – 1907) so trije objekti na južni strani potoka, v zahodnem delu parka še vedno prisotni. Zanimiv je zemljevid iz leta 1874 (Czoering), kjer je celotno območje hriba pod samostanom Kostanjevica, tudi območje današnjega parka, v terasah. Ena razglednica iz tega obdobja (okoli 1880), prikazuje samostan Kostanjevica z južnimi pobočji in potrjuje terasiran teren, na katerem se nahaja predvsem trta.

Zanimiv je tudi zemljevid mesta iz leta 1907 (Noe), kjer je že vrisana vila Palm in še vedno trije objekti v jugozahodnem delu.

Območje parka na takratnih zemljevidih ni bilo posebej označeno ali vrisano, čeprav menim, da bi lahko zahodni del parka proti koncu 19. stoletja že obstajal.

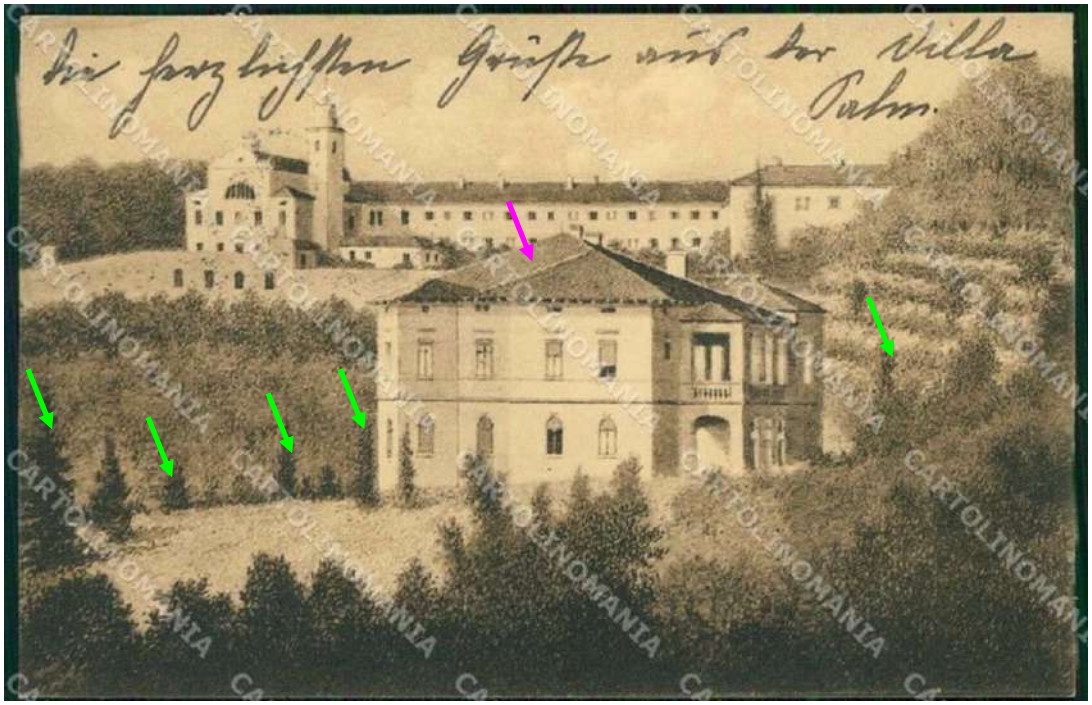
A1.3 Zemljevid Gorice 1930

Slika 3: Rafutski park na Pristavi na starem zemljevidu mesta Gorice z okolico, Stab Pasero iz leta 1930 – IZSEK iz načrta (Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html)

Na zemljevidu stare Gorice z okolico iz leta 1930 so vrisani objekti ob današnji Kostanjeviški cesti, vila Palm in vila Rafut. Območje parka ni bilo posebej označeno ali vrisano, čeprav sta leta 1930 že obstajala oba dela parka (vzhodni in zahodni del).

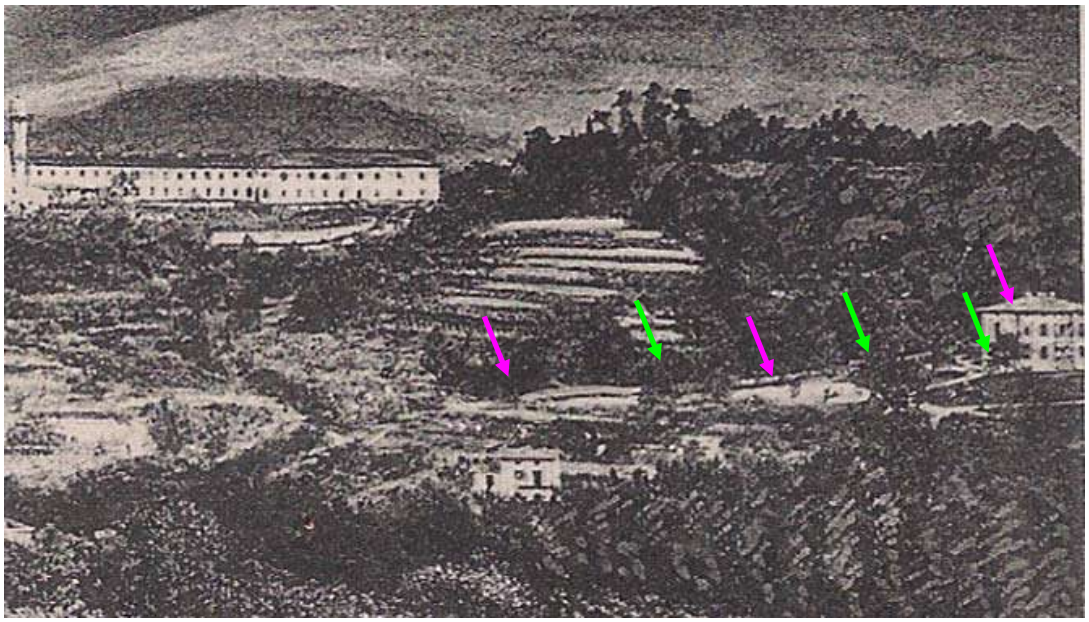
A1.4 Razglednica vile Palm s samostanom Kostanjevica, okoli leta 1900

Slika 4: Razglednica na kateri je upodobljena vila Palm in v ozadju samostan Kostanjevica, okoli leta 1900 (Vir: https://www.ebay.it/itm/Gorizia-Citta-Castagnavizza-cartolina-RT2375/123248818285)

Ena redkih in verjetno prvih upodobitev vile Palm z urejeno okolico okoli hiše, v ozadju se nahaja samostan Kostanjevica. Menim, da je upodobitev prikazana iz JV strani ali V strani, ter da ni vse narisano v razmerju, vila je lahko obrnjena (?). To je prvi najden vir, ki se nanaša direktno na območje parka. Okoli objekta so vidne predvsem silhuete iglavcev.

A1.5 Razglednica samostana Kostanjevica z vidno vilo Palm, predvidoma konec 19. stoletja

Slika 5: Razglednica na kateri je upodobljena vila Palm in v levem delu samostan Kostanjevica, odposlana leta 1919 - IZREZ (Vir: https://www.ebay.de/itm/Gorz-Castania-vizza-Castagnevizza-Verlag-Anton-Pertot-1919-Gorizia/ …)

Naslednja redka upodobitev vile Palm z urejeno okolico okoli hiše, se nahaja na razglednici *Görz, Castania vizza, Castagnevizza, Verlag Anton Pertot*, kjer je v središču samostan Kostanjevica, na desnem robu pa je ravno ujeta vila Palm. Menim, da je upodobitev prikazana iz juga, iz območja goriškega gradu ter da sega v konec 19. stoletja. Razglednica je bila odposlana šele leta 1919.

To je naslednji najden vir, ki se nanaša direktno na območje parka. Na zahodni strani objekta vile Palm je vidna takratna ureditev današnjega območja bambusa (v tem gradivu imenovano območje Z9). Na tem območju se teren preko majhne brežinice nekoliko spusti. Vidna je tudi ureditev nekaterih poti v tem delu. Obstaja sum, da je bil vhod urejen tudi iz severozahodne strani (proti današnji Sončni ulici). Izgleda kot da se okoli območja nahaja bela ograja, ki razmejuje območje od samostanskih zemljišč. Menim, da so vidne tako silhuete iglavcev kot listavcev.

A1.6 Razglednica samostana Kostanjevica, z vidno vilo Palm in vilo Rafut ter drugimi objekti, neznana letnica

Slika 6: Razglednica - fotografija na kateri je glavni motiv samostan Kostanjevica, a je zelo dobro vidna tudi vila Palm in vila Rafut, neznana letnica - IZREZ (Vir: https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-Monte-S-Gabriele-e-Castagnevizza/232916697889?hash=item363aeac321:g:3dwAAOSwJK9bj1C6)

Za fotografijo ali razglednico ni bil naveden niti okvirni čas nastanka. Kar izstopa je to, da vila Rafut nima balkona (zgleda kot v času gradnje ali morebiti v času obnove). Ena redkih upodobitev vile Palm in spodnje vile /večje hiše ob Kostanjeviški cesti ter vile Rafut in vratarnice na isti fotografiji.

Menim, da je območje parka po celotni površini (!) poraščeno z odraslimi in odraščajočimi drevesi. Edino na zahodni strani vile Palm je vidna nižja zarast, ki bi lahko bila tudi današnji bambus ali pa sadna drevesa. Vidne so številne silhuete višjih dreves, tako iglavcev kot listavcev. Od Laščakove vile proti grebenu je vidna neka poseka. Na pobočjih nad Laščakovo vilo je vidna nižja zarast, predvidoma samoseven gozd. Zanimivo je, da se tik pod Laščakovo vilo (predvidoma okoli kalupa) nahaja kar nekaj iglavcev, v skupinah. V osrednjem delu zahodnega parka se vidi pokritost – ali s sadnimi drevesi ali z bambusom.

Za to razglednico je smiselno poiskati letnico nastanka, saj pove marsikaj o starosti celotnega parka in njegovem nastajanju!

A1.7 Razglednica Borgo Rafut , z vilo Palm in vilo Rafut v ozadju, v času prve svetovne vojne

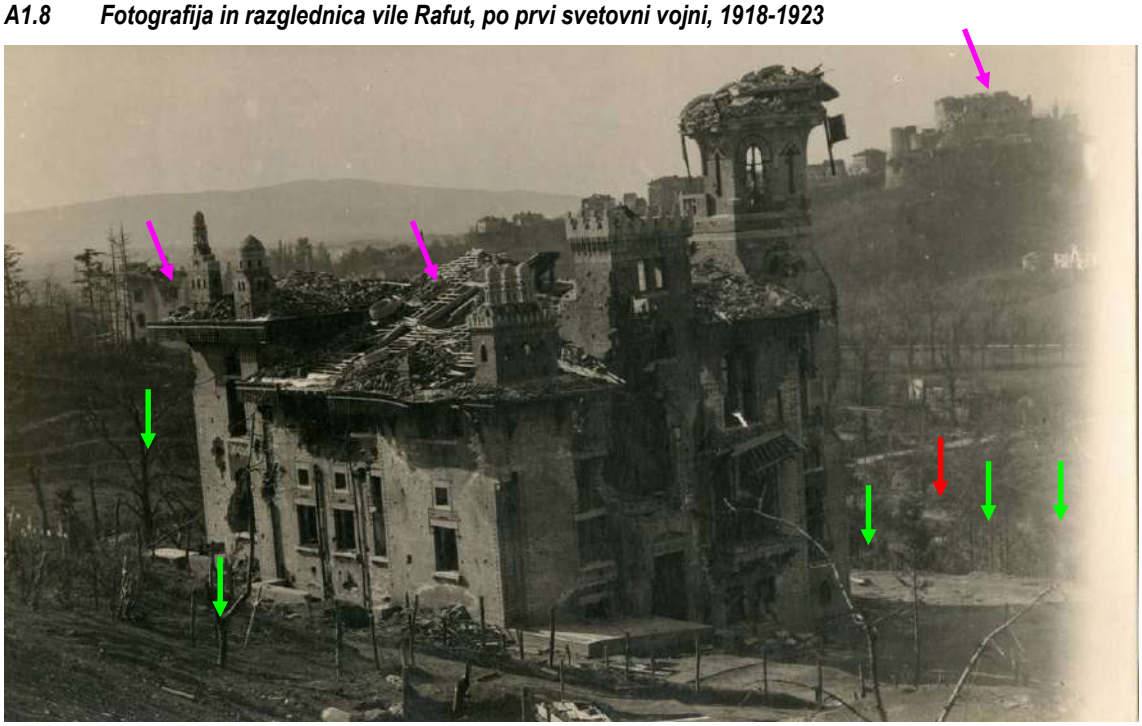
Slika 7: Razglednica - fotografija na kateri je upodobljena vila Palm in vila Rafut, leta 1916; v ospredju razglednice je v prvi svetovni vojni poškodovan *Borgo Rafut* - IZREZ (Vir: https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-GORZ-Borgo-Rafut-WWI/ ...)

Ena redkih upodobitev vile Palm in vile Rafut na isti fotografiji. Vidno je razdejanje med prvo svetovno vojno. V ospredju je močno poškodovan *Borgo Rafut*, v ozadju pa del vile Palm in močno poškodovana vila Rafut.

Vidne so posamezne silhuete višjih dreves, predvsem iglavcev in tudi nekaj listavcev, ki se nahajajo ob vili Palm. Za vilo Rafut so vidne neke strukture, ki so bile postavljene na zgornjih terasah (v tem gradivu območja V26 – V28). Vidna je opustošena pokrajina v ozadju, proti Panovcu in kar neverjetno je, da so se drevesa okoli vile Palm še ohranila.

To je tudi ena zadnjih najdenih upodobitev vile Palm, ki se na kasnejših razglednicah in fotografijah zgolj še redko pokaže.

A1.8 Fotografija in razglednica vile Rafut, po prvi svetovni vojni, 1918-1923

Slika 8: Razglednica in fotografija na kateri je upodobljena vila Rafut, po prvi svetovni vojni, med 1918 in 1923 (Vir: http://badigit.comune.bologna.it/fogg/dettaglio.aspx?CP=1070&ID=1071&from=sfoglia)

V času med prvo svetovno vojno in tik po prvi svetovni vojni je nastalo kar nekaj fotografij vile Rafut, iz različnih pogledov. Menim, da je bila pričujoča fotografija posneta iz severovzhodne strani, proti staremu gradu Gorice. Zanimivost te fotografije je, da se vidi kakšno je bilo stanje okoli vile Rafut tik po prvi svetovni vojni. Po silhuetah dreves menim, da so bila na severni strani hiše takrat sadna drevesa. Garaže (ki bi naj bila glede na načrte zgrajena po letu 1952) še ni – čez njo gre neka dostopna cesta. Menim, da se območij pod vilo Rafut, torej njegovega vzhodnega dela parka na tej fotografiji ne vidi.
Na fotografiji je dobro vidno, da so bila nekatera drevesa v nižjem območju zahodnega dela parka že takrat dokaj visoka. Vidne so posamezne silhuete višjih dreves, iglavcev in tudi nekaj listavcev. Menim, da se v spodnjem delu vidi dostopna pot /cesta do vile Palm in nadalje današnja Kostanjeviška cesta. V ozadju, proti grajskemu griču so vidne mogočne drevoredne linije, predvidoma dreves navadnega divjega kostanja, ki je bil v tistem času značilna obcestna drevoredna vrsta v Gorici.

A1.9 Fotografiji vile Rafut, predvidoma sta obe nastali med prvo in drugo svetovno vojno

Slika 9 in 10: Fotografija in razglednica na kateri je upodobljena vila Rafut, predvidoma sta obe nastali med prvo in drugo svetovno vojno; letnica leve fotografije ni znana; desna razglednica je iz leta 1934 (foto: G. Paternolli - *ERPAC Servizio Musei e Archivi Storici. Fototeca Musei Provinciali di Gorizia)* (vir leva slika: https://www.24ur.com/novice/slovenija/vila-rafut.html; vir desna slika: http://www.kreadom.com/assets/files/Med-Gorico%2C-Aleksandrijo-in-Kairom_%C4%8CLANEK.pdf)

Predvidoma sta obe fotografiji nastali med prvo in drugo svetovno vojno. Leva fotografija prikazuje vilo Rafut iz vzhodne strani (nadaljevanje dostopne poti). Na fotografiji je prvič in edinkrat na sliki vidna prisotnost bambusa, ki sega vse do te dostopne poti. Zanimivost je, da se ves bambus danes nahaja na parcelah, ki niso bile v lasti Laščaka, vendar njegovega soseda.
Na desni fotografiji je vidna ponovno obnovljena vila Rafut in lepo urejena okolica. Menim, da je v ospredju vidna odraščajoča cedra, na vrhu četrtih stopnic sta dve večji stebrasto striženi grmovnici (predvidoma tisa), levo od njiju je vidna linija grmovnic (dokaj svetleči listi, predvidoma lovorikovec), v ozadju so vidne silhuete visokih palm. Na vzhodni strani hiše je viden en odraščajoč iglavec in gmota listavcev med katerimi bi moral biti tudi divji kostanj.

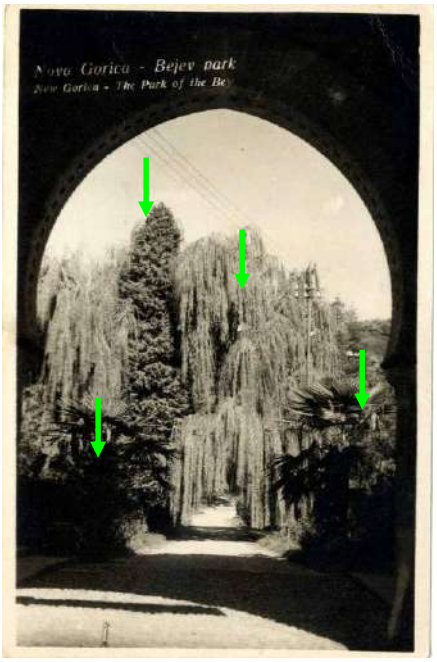
A1.10 Razglednica samostana Kostanjevica, z vidno vilo Palm, odposlana leta 1939

Slika 11: Razglednica in fotografija na kateri je upodobljen samostan Kostanjevica in na kateri je vidna tudi vila Palm, odposlana leta 1939 – IZREZ (Vir: https://picclick.it/Gorizia-Castagnevizza-E-Monte-S-Gabriele-361275727836.html)

Upodobitev na razglednici »*Gorizia - Castagnevizza e Monte S. Gabriele"* je zanimiva ker je ponovno dobro vidna urejenost okoli vile Palm, ki je predvidoma vse do druge svetovne vojne še stala. Vila Rafut bi naj v tem času tudi že bila zgrajena, vendar se nahaja nekoliko bolj desno in ni vidna. Kar nekaj iglavcev, ki so rasli tik ob objektu vile Palm, jo na fotografiji že prerašča.

A1.11 Razglednica Laščakovega (begovega) parka, okoli leta 1955

Slika 12: Razglednica in fotografija na kateri je upodobljen pogled v Laščakov *(Bejev)* park iz vratarnice, okoli leta 1955 (Vir: https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/fotogalerija-2.html)

Edina razglednica iz povojnega časa za Rafutski park, ki sem jo uspela odkriti. Prikazuje vstop v Laščakov park (napis Bejev park). Dobro sta vidni obe visoki palmi na vhodu. Za povešavo vrbo in dve nasprotni pacipresi (ki rasteta še danes) menim, da so bila drevesa sajena pred drugo svetovno vojno, saj so na tej fotografiji že v svoji odrasli dobi.

A2. Analiza dostopnih letalskih posnetkov DOF

Preverila in analizirala sem dostopne letalske posnetke (DOF) iz preteklih let (javno dostopni podatki na portalu PISO, arhiv Katarina Iskra) in analizirala različne sloje. Predvsem so me zanimale morebitne spremembe na območju obeh delov parka in vse dodatne informacije o obravnavani lokaciji, okviren potek komunalnih vodov, sprememba velikosti krošenj dreves ter morebitni vidni gradbeni posegi v neposredni bližini dreves, širjenje območja bambusa, itn..
Na vpogled sem pripravila dodatno gradivo; glej gradivo »*20191118_Rafutski park_Nova Gorica_analiza digitalne podlage_DREVESA_Grmovšek*«, 57 listov.

A3. Analiza prisotnosti drevesnih vrst v zahodnem delu parka, popis leta 1967

Glede na navedbo Jožice Golob-Klančič v njenem članku leta 1973 (Varstvo narave, vol. 7, (1973) str. 37-50), je bil za zahodni del Rafutskega parka poleti leta 1967 na takratnem Zavodu za spomeniško varstvo Gorica izdelan obširni elaborat »*Študija sedanjega stanja spodnjega rafutskega parka in predlog sanacije*«.
Avtorica, ga. Golob-Klančič, je v članku predstavila nekakšen izvleček iz takratnega elaborata, priložen je bil tudi A4 načrt zahodnega dela parka, ki bi naj po njeni oceni obsegal okoli 3 ha v celoti. Navedla je, da se je v zahodnem parku v letu 1967 nahajajo 518 rastlin, ki jih številčno ter po vrstah navedla v članku; dodatno je navedla še več rastlin, ki so se pojavljale množično in katerih števila ni določevala.
Z rastlinami v vzhodnem delu parka se ni ukvarjala. Navedla je, da je bil takrat zahodni del parka še v zasebni lasti tuje državljanke in nujno potreben sanacijskih ukrepov, ki jih je avtorica predlagala. Zelo zanimiva je navedba da bi naj Rafutski park »*proti koncu 19. stoletja zasnoval neki avstrijski general. Polovico parka je kasneje prodal nekemu arhitektu…*«.
Članek je odličen in tako rekoč edini vpogled v dejansko stanje parka v tistem času. Drugih virov zaenkrat nisem našla, prav tako v arhivu ZVKDS *OE Nova Gorica* še preverjajo ali imajo arhivirano originalno študijo iz leta 1967-1973.

Iz tega članka sem povzela takrat prisotne rastlinske vrste, njihovo število (navedenih je bilo 518 posameznih rastlin iz 60 različnih vrst in 49 različnih vrst, ki so bile opredeljene kot »številčna« prisotnost) ali druge zaznamke. Preverila sem veljavnost latinskega imena in ga spremenila na aktualnega, ki ga navajam v tabeli 1 in se razlikuje od nekaterih imen v članku.

Ko sem naredila dodatno analizo prisotnih vrst leta 1967 – 1973, od kod prihajajo navedene vrste ali sorte, glede na kontinent, je bila okvirna ocena sledeča: 37 vrst ali sort rastlin je iz Azije, 34 jih je prisotnih v Evropi, 21 jih je iz Amerike, od teh 19 iz severne Amerike, 10 jih je kultivarjev ali hibridov in 9 iz območja Mediterana ali severa Afrike.
Glede na dodatne analize so navedene rastlinske vrste iz 49 različnih družin. Številčno prevladujejo vrste iz družine *Cupressaceae* (12), hitro jim sledijo *Rosaceae* (11), *Pinaceae* (9) in *Oleaceae* (8), ostale družine (45 družin) imajo po štiri do največkrat enega predstavnika.

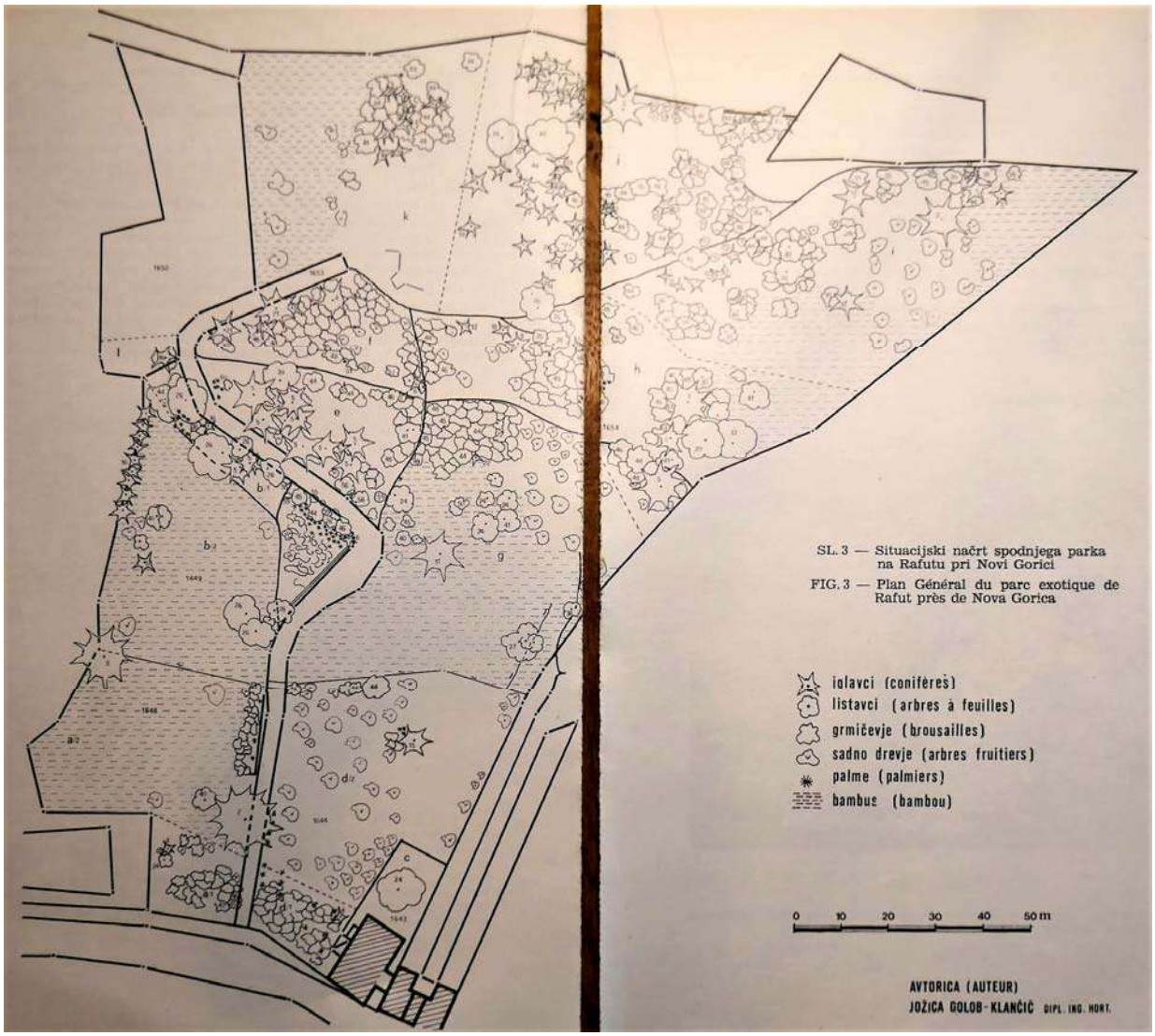
Tabela 1: Rafutski park na Pristavi – ZAHODNI DEL, analiza prisotnosti rastlinskih vrst, popis leta 1967 (prepis iz vira: VN (1973), vol. 7, 37-50; preveritev in korekcija latinskih imen Grmovšek, 2019)

zap. št.	***latinsko ime***	**slovensko ime**	**število dreves Z park (popis 1967)**	**šifra DV na skici (popis 1967)**
1	*Cedrus atlantica*	atlaška cedra	2	1
2	*Cedrus atlantica* 'Glauca'	srebrna atlaška cedra	2	2
3	*Cedrus deodara*	himalajska cedra	9	3
4	*Cupressus arizonica*	arizonska cipresa	3	4

zap. št.	latinsko ime	slovensko ime	število dreves Z park (popis 1967)	šifra DV na skici (popis 1967)
5	*Cupressus torulosa*	himalajska, nepalska cipresa	57	5
6	*Cupressus sempervirens* var. pyramidalis	vednozelena cipresa, stebrasta	4	6
7	*Cupressus sempervirens*	vednozelena cipresa	2	7
8	*Taxodium* sp.	taksodij (rod)	1	8
9	*Thuja plicata*	orjaški klek	1	9
10	*Cryptomeria japonica* 'Elegans'	japonska kriptomerija; japonska srpovka, sorta Elegans	3	10
11	*Chamaecyparis nootkatensis*	nutkodolska pacipresa	1	11
12	*Juniperus virginiana*	virginijski brin	2	12
13	*Cunninghamia lanceolata*	kuningamija; kitajska suličevka	1	13
14	*Calocedrus decurrens*	kalifornijska dišeča cedra; kalifornijska kalocedra	1	14
15	*Abies pinsapo* 'Argentea'	španska jelka, sorta 'Argentea'	1	15
16	*Taxus baccata*	tisa	12	16
17	*Cephalotaxus harringtonii*	korejska slivasta tisa	2	17
18	*Pinus pinea*	pinija	4	18
19	*Pinus* sp.	bor (rod)	11	19
20	*Pinus strobus*	zeleni bor	2	20
21	*Pinus taeda*	"loblolly pine"	2	21
22	*Abies* sp.	jelka (rod)	2	22
23	*Trachycarpus fortunei*	visoka žumara, palma	79	23
24	*Magnolia grandiflora*	velecvetna magnolija	9	24
25	*Magnolia* sp.	magnolija (rod)	1	25
26	*Quercus ilex*	črničevje	18	26
27	*Quercus* sp.	hrast (rod)	1	27
28	*Quercus suber*	hrast plutovec	1	28
29	*Quercus rubra*	rdeči hrast	1	29
30	*Tilia platyphyllos*	lipa	3	30
31	*Fraxinus ornus*	mali jesen	2	31
32	*Platanus* sp.	platana (rod)	1	32
33	*Juglans* sp.	oreh (rod)	1	33
34	*Pterocarya fraxinifolia*	kavkaški krilati oreškar	1	34
35	*Paulownia tomentosa*	pavlovnija	1	35
36	*Ostrya carpinifolia*	navadni črni gaber	2	36
37	*Salix alba*	bela vrba	4	37
38	*Cinnamomum camphora*	kafrovec	1	38
39	*Umbellularia californica*	obalni lovor (California Bay)	1	39
40	*Ligustrum japonicum*	japonska kalina	13	40
41	*Prunus lusitanica*	portugalski lovorikovec	15	41
42	*Prunus cerasifera var. pissardii*	mirobolana, rdečelistna sliva	1	42
43	*Juniperus × pfitzeriana*	Pfitzerjev brin	1	43
44	*Prunus laurocerasus*	lovorikovec	77	44
45	*Laurus nobilis*	navadni lovor	58	45
46	*Elaeagnus commutata*	srebrna oljčnica	40	46
47	*Cercis siliquastrum*	navadni jadikovec	5	47

zap. št.	*latinsko ime*	slovensko ime	število dreves Z park (popis 1967)	šifra DV na skici (popis 1967)
48	*Viburnum tinus*	nepravi lovor	26	48
49	*Euonymus japonicus*	japonska trdoleska	4	49
50	*Camellia japonica*	japonska kamelija	1	50
51	*Linnaea parvifolia*	abelija (?)	2	51
52	*Ligustrum ibota*	ibota kalina	1	52
53	*Pittosporum tobira*	navadni lepljivec	1	53
54	*Eriobotrya japonica*	japonska nešplja	2	54
55	*Rhododendron ponticum*	sleč 'Ponticum'	10	55
56	*Sorbaria sorbifolia*	jerebikasta medvejka	2	56
57	*Spiraea japonica*	mala japonska medvejka	2	57
58	*Cornus sericea*	sivi dren; svilnati dren	2	58
59	*Ilex* sp.	bodika (rod)	1	59
60	*Jasminum* sp.	jasmin (rod)	1	60
61	*Buxus sempervirens* f. *myrtifolia*	navadni pušpan	mnogo	61
62	*Hibiscus syriacus*	sirski oslez	1	62
63	*Populus tremula*	trepetlika	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 1.
64	*Cydonia oblonga*	kutina	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 10.
65	*Osmanthus fragrans*	dišeči oljkovec	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 11.
66	*Osmanthus heterophyllus*	bodikovolistni ostrolist; neprava oliva; bodikovolistni osmant	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 12.
67	*Hamamelis japonica*	japonski nepozebnik	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 13.
68	*Weigela* sp.	vajgela (rod)	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 14.
69	*Philadelphus coronarius*	navadni skobotovec, nepravi jasmin	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 15.
70	*Forsythia* × *intermedia*	vrtna forzicija	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 16.
71	*Mahonia aquifolium*	navadna mahonija	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 17.
72	*Mahonia bealei*	bealova mahonija; usnjevolistna mahonija	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 18.
73	*Aucuba japonica*	aukuba	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 19.
74	*Catalpa bignonioides*	navadni cigarovec; ameriška katalpa	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 2.
75	*Syringa vulgaris*	španski bezeg, lipovka	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 20.
76	*Viburnum opulus* 'Roseum'	brogovita, sorta 'Roseum'	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 21.
77	*Hydrangea macrophylla*	vrtna hortenzija	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 22.
78	*Chimonanthus praecox*	zgodnji zimski cvet	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 23.
79	*Ilex aquifolium*	navadna bodika	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 24.
80	*Citrus trifoliata*	brnika, trilistni divji citronovec	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 25.
81	*Hypericum calycinum*	čašasta krčnica	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 26.
82	*Potentilla* sp.	petoprstnik (rod)	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 27.
83	*Buxus balearica*	/ (pušpan)	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 28.

zap. št.	*latinsko ime*	slovensko ime	število dreves Z park (popis 1967)	šifra DV na skici (popis 1967)
84	*Buxus sempervirens*	navadni pušpan	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 29.
85	*Celtis sp.*	koprivovec (rod)	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 3.
86	*Buxus sempervirens* f. *albomarginata*	navadni pušpan	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 30.
87	*Daphne altaica*	(volčin)	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 31.
88	*Choisya ternata*	mehiška oranževka; trilistna oranževka	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 32.
89	*Rosa* sp.	vrtnica, šipek	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 33.
90	*Medeola virginiana*	*indijski kumarični gomolj*	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 34.
91	*Hedera helix*	navadni bršljan	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 36.
92	*Hedera helix* 'Arborea'	navadni bršljan, sorta 'Arborea'	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 36.
93	*Clematis vitalba*	srobot	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 37.
94	*Rubus* sp.	robida	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 39.
95	*Ailanthus altissima*	visoki / veliki pajesen	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 4.
96	*Miscanthus sinensis*	svilna trava	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 44.
97	*Robinia pseudoacacia*	robinija	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 5.
98	*Malus sylvestris*	lesnika	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 6.
99	*Diospyros lotus*	kaki	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 7.
100	*Sambucus nigra*	črni bezeg	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 8.
101	*Clerodendrum trichotomum*	navadni usodnik	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6, navedba 9.
102	*Wisteria sinensis*	dišeča glicinija	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 35.
103	*Lonicera elei*	(kosteničevje)	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 38.
104	*Dioscorea communis*	blušč	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 40.
105	*Vinca minor*	mali zimzelen; navadni zimzelen	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 41.
106	*Vinca major*	veliki zimzelen	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 42.
107	*Yucca filamentosa*	nitasta juka	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 43.
108	*Cortaderia selloana*	pampaška trava	prisotno; neugotovljeno število	tabela 6; navedba 45.
109	/	/	prisotno; neugotovljeno število	tekst, str. 45
110	*Phyllostachys sp.*	azijski bambus	pogosto prisotno; neugotovljeno število	tekst, str. 45

Slika 13: Situacijski načrt spodnjega parka na Rafutu pri Novi Gorici, stanje leta 1967; avtorica načrta Jožica Golob-Klančič
(vir: revija Varstvo narave, VN (1973), vol. 7, 37-50)

Ob analizi članka ga. Golob-Klančič, pregledu načrta stanja iz leta 1967 in primerjavi takratnega stanja z današnjim (2019) je vidno, da se je v tistem času bambus razprostiral na veliko več površine kot v današnjem času. Popolnoma je zavzel današnje območje Z03, Z04, Z05, del Z07 in del Z11. Prav tako je izrazito odstopalo veliko število sadnih dreves, ki jih danes razen nekaj posameznih dreves ob spodnji hiši ter okoli Laščakove vile, v parku sploh ni. Zanimivo je še zelo veliko število visokih palm (takrat 79, danes 38) in izrazito veliko število nepalskih cipres (takrat 57, danes predvidoma okoli 8).

Nadaljnje historične analize in primerjave izmerjenih obsegov dreves v vzhodnem in zahodnem delu parka, bodo morda podale še kakšno dodatno razlago ali bi bilo mogoče, da bi lahko bila rastline v vzhodnem in zahodnem delu parka sajene v dokaj enakem času in da bi morebiti Laščak od prejšnjega lastnika odkupil že delno urejen park, ali pa bil z njim nekako povezan pri umeščanju zelo podobnih rastlinskih vrst v park. Zastopanost istih rastlinskih vrst, ki se ponavljajo v obeh delih parka, z izjemo bambusa, je namreč dokaj neverjetna, sploh za dva soseda, ki ne bi bila na nek način povezana.
V vzhodnem (Laščakovem) delu parka, glede na drevesne vrste in ocenjen starostni stadij, odstopajo vsa drevesa sajena nad vilo Rafut. Menim, da je bila večina teh dreves sajenih po drugi svetovni vojni, s strani novega upravljavca objekta, ki je vzdrževal tudi park.

A4. Analiza stanja glede na lokacijo rastline

V sklopu terenskega dela, jeseni 2019, sem si zabeležila 1.076 lokacij za rastline. Povzetke navajam v tabelah 2 – 5 (za lokacijo območij glej Priloga A, slika 16 in Risba 1).

Tabela 2: Rafutski park na Pristavi (CELOTA), analiza stanja glede na lokacijo rastline (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

SKUPAJ (celoten park)	**število**
število lokacij vrisanih rastlin	1076
število vrisanih obstoječih dreves	578
število vrisanih obstoječih visokih palm	38
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	245
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	38
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	14
vrisana prisotnost območij z bambusom	13
število vrisanih obstoječih panjev	126
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij	**926**
ocenjeno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na šestih območjih (niso upoštevana v skupnem seštevku)	280

Tabela 3: Rafutski park na Pristavi (zahodni in vzhodni del ločeno), analiza stanja glede na lokacijo rastline (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

ZAHODni del parka	**število**
število lokacij vrisanih rastlin	676
število vrisanih obstoječih dreves	393
število vrisanih obstoječih visokih palm	25
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	144
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	13
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	3
vrisana prisotnost območij z bambusom	8
število vrisanih obstoječih panjev	87
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij (ZAHOD)	**586**
ocenjeno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na območju Z13 in Z14 (niso upoštevani v skupnem seštevku)	110

VZHODni del parka	**število**
število lokacij vrisanih rastlin	400
število vrisanih obstoječih dreves	185
število vrisanih obstoječih visokih palm	13
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	101
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	25
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	11
vrisana prisotnost območij z bambusom	5
število vrisanih obstoječih panjev	39
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij (VZHOD)	**340**
ocenjeno minimalno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na območjih V25 - V28 (niso upoštevani v skupnem seštevku)	170

Tabela 4: Rafutski park na Pristavi (ZAHODni del po območjih), analiza stanja glede na lokacijo rastline (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

označitev območja za rastline	**število lokacij vrisanih rastlin**	število vrisanih obstoječih **dreves**	število vrisanih obstoječih **visokih palm**	število vrisanih obstoječih **panjev**	število vrisanih obstoječih **posameznih grmovnic, vzpenjavk**	število vrisanih **linij grmovnic, vzpenjavk**	število vrisanih **praznih lokacij za drevo**	število vrisanih **prisotnih drugih rastlin** (območja)	vrisana prisotnost **območij z bambusom**	ocenjeno dodatno število **samosevnih, invazivnih dreves**
SKUPAJ	**676**	**393**	**25**	**87**	**144**	**13**	**3**	**3**	**8**	**110**
Z-01	**59**	23	7	1	23	5	0	0	0	0
Z-02	**40**	24	3	0	13	0	0	0	0	0
Z-03	**57**	29	3	6	13	5	0	0	1	0
Z-04	**55**	26	10	5	11	1	0	1	1	0
Z-05	**23**	14	0	4	0	2	0	0	3	0
Z-06	**15**	9	0	1	5	0	0	0	0	0
Z-07	**75**	39	1	18	16	0	0	1	0	0
Z-08	**106**	66	1	9	29	0	1	0	0	0
Z-09	**25**	20	0	4	0	0	0	0	1	50
Z-10	**49**	30	0	10	7	0	2	0	0	0
Z-11	**42**	29	0	3	9	0	0	1	0	0
Z-12	**34**	19	0	12	2	0	0	0	1	0
Z-13	**60**	35	0	9	15	0	0	0	1	60
Z-14	**36**	30	0	5	1	0	0	0	0	0
Z-15	**0**	0	0	0	0	0	0	0	0	veliko; so v redu

Tabela 5: Rafutski park na Pristavi (VZHODni del po območjih), analiza stanja glede na lokacijo rastline (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

označitev območja za rastline	**število lokacij vrisanih rastlin**	število vrisanih obstoječih **dreves**	število vrisanih obstoječih **visokih palm**	število vrisanih obstoječih **panjev**	število vrisanih obstoječih **posameznih grmovnic, vzpenjavk**	število vrisanih **linij grmovnic**	število vrisanih **praznih lokacij za drevo**	število vrisanih **prisotnih drugih rastlin** (območja)	vrisana prisotnost **območij z bambusom**	ocenjeno dodatno število **samosevnih, invazivnih dreves**
SKUPAJ	**400**	**185**	**13**	**39**	**101**	**25**	**21**	**11**	**5**	**170**
V-01	**7**	0	0	1	6	0	0	0	0	0
V-02	**3**	1	0	1	1	0	0	0	0	0
V-03	**5**	2	0	2	0	1	0	0	0	0
V-04	**6**	1	0	0	2	3	0	0	0	0
V-05	**26**	4	8	0	14	0	0	0	0	0
V-06	**13**	2	0	?	0	0	9	0	2	0
V-07	**13**	9	0	2	0	0	1	0	1	20
V-08	**3**	1	0	?	0	1	0	0	1	10
V-09	**7**	2	0	1	1	0	0	2	1	0
V-10	**86**	32	0	11	33	1	2	7	0	0
V-11	**5**	4	0	0	1	0	0	0	0	0
V-12	**45**	21	0	9	10	1	3	1	0	0
V-13	**6**	3	0	1	2	0	0	0	0	0
V-14	**18**	9	0	2	5	1	0	1	0	0
V-15	**7**	2	0	0	5	0	0	0	0	0
V-16	**7**	4	0	0	0	3	0	0	0	0
V-17	**6**	1	2	0	1	2	0	0	0	0
V-18	**11**	3	3	0	4	1	0	0	0	0

Tabela 5: Rafutski park na Pristavi (VZHODni del po območjih), analiza stanja glede na lokacijo rastline (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

označitev območja za rastline	**število lokacij vrisanih rastlin**	število vrisanih obstoječih **dreves**	število vrisanih obstoječih **visokih palm**	število vrisanih obstoječih **panjev**	število vrisanih obstoječih **posameznih grmovnic, vzpenjavk**	število vrisanih **linij grmovnic**	število vrisanih **praznih lokacij za drevo**	število vrisanih **prisotnih drugih rastlin** (območja)	vrisana prisotnost **območij z bambusom**	ocenjeno dodatno število **samosevnih, invazivnih dreves**
V-19	**8**	5	0	1	2	0	0	0	0	0
V-20	**12**	7	0	0	0	4	1	0	0	0
V-21	**7**	5	0	0	1	1	0	0	0	0
V-22	**39**	23	0	5	6	1	4	0	0	0
V-23	**2**	0	0	0	0	2	0	0	0	0
V-24	**8**	6	0	0	2	0	0	0	0	0
V-25	**20**	15	0	2	2	0	1	0	0	10
V-26	**12**	10	0	1	1	0	0	0	0	30
V-27	**8**	8	0	0	0	0	0	0	0	80
V-28	**10**	5	0	0	2	3	0	0	0	20

A5. Analiza priporočenih odstranitev rastlin glede na zadnje stanje

V sklopu terenskega dela, jeseni 2019, sem si zabeležila lokacije in rastline za priporočene odstranitve. Podan predlog morajo preveriti še pristojni soglasodajalci (ZRSVN OE Nova Gorica in ZVKDS OE Nova Gorica). Na podlagi pozitivnih soglasij se lahko odstranitve rastlin dejansko tudi izvedejo.

Povzetke navajam v tabeli 6 – 9 (za lokacijo območij glej Priloga A, slika 16 in Risba 1), vris lokacij rastlin glede na tip rastline se nahaja na Risbi 2.

Tabela 6: Rafutski park na Pristavi (celota), analiza priporočenih odstranitev rastlin glede na zadnje stanje (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

SKUPAJ (celoten park)	**število**
priporočene odstranitve dreves	287
od teh je načrtovana odstranitev vrednejših dreves	20
priporočene odstranitve posameznih grmovnic/vzpenjavk	54
priporočene odstranitve linij grmovnic	18
priporočene odstranitve palm	1
priporočene odstranitve obstoječih starih panjev	108
priporočene odstranitve dodatnih samosevnih dreves in robinij	300
dodatne odstranitve zaradi celostnega urejanja območja (drevo)	2
dodatne odstranitve zaradi celostnega urejanja območja (grm)	18

Tabela 7: Rafutski park na Pristavi (celota), analiza stanja po izvedenih priporočenih odstranitvah rastlin (Grmovšek, 2019)

število načrtovanih odstranitev rastlin na lokacijah	**380**	od teh je 20 dreves ocenjenih kot historično vrednejših zgolj nekaj dreves je večjih, prevladujejo pa mlajša samosevna drevesa
po posegu ostane dreves	**289**	za večino dreves imam zabeležen vsaj minimalni vzdrževalni ukrep
po posegu ostane posameznih grmovnic	**176**	za večino grmovnic imam zabeležen vsaj minimalni vzdrževalni ukrep
po posegu ostane linij grmovnic	**17**	za vse linije grmovnic imam zabeleženo ukrepanje
po posegu ostane palm	**37**	za večino palm imam zabeležen vsaj minimalni vzdrževalni ukrep
po posegu ostane drugih rastlin	**14**	(redno vzdrževanje visokih trav)
po posegu ostane večjih območij bambusa	**5**	za vsa območja imam zabeleženo večje čiščenje
po odstranitvi 108 starih panjev bi v parku ostalo	**18**	starih panjev, ki jih trenutno ni smiselno odstranjevati
okoli	**538**	**rastlin bi se naj po posegu ohranjalo**

Opozorilo: zaradi velikega števila podatkov, različnih posrednih vplivov na rastline in dodatnih sprememb v fazi priprave gradiv ter v fazi projektiranja so možna odstopanja v vseh navedenih številkah v tabelah
Opozorilo: na območju parka so kot priporočen ukrep načrtovane tudi nadomestne saditve vsaj 120 rastlin in obnova nekaterih linij grmovnic

Tabela 8: Rafutski park na Pristavi (ZAHOD po območjih), analiza priporočenih odstranitev rastlin glede na zadnje stanje (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

	DREVO				**PALME**		**GRMOVNICE**		
označitev območja za rastline	število vrisanih obstoječih **dreves**	priporočene odstranitve dreves	od teh je načrtovana odstranitev vrednejših dreves	dodatne odstranitve zaradi celostnega urejanja območja (drevo)	število vrisanih obstoječih **visokih palm**	priporočene odstranitve palm	število vrisanih obstoječih **posameznih grmovnic, vzpenjavk**	priporočene odstranitve posameznih grmovnic, vzpenjavk	dodatne odstranitve zaradi celostnega urejanja območja (grm)
SKUPAJ	393	**233**	**10**	**0**	25	**1**	144	**34**	**1**
Z-01	23	**12**	**0**	**0**	7	**0**	23	**13**	**1**
Z-02	24	**9**	**0**	**0**	3	**0**	13	**0**	0
Z-03	29	**12**	**2**	**0**	3	**0**	13	**7**	0
Z-04	26	**12**	**4**	**0**	10	**1**	11	**2**	0
Z-05	15	**7**	**2**	**0**	0	**0**	0	**0**	0
Z-06	9	**1**	**0**	**0**	0	**0**	5	**0**	0
Z-07	38	**23**	**0**	**0**	1	**0**	16	**1**	0
Z-08	66	**51**	**0**	**0**	1	**0**	29	**4**	0
Z-09	20	**20**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	0
Z-10	30	**16**	**0**	**0**	0	**0**	7	**2**	0
Z-11	29	**11**	**2**	**0**	0	**0**	9	**0**	0
Z-12	19	**19**	**0**	**0**	0	**0**	2	**2**	0
Z-13	35	**10**	**0**	**0**	0	**0**	15	**2**	0
Z-14	30	**30**	**0**	**0**	0	**0**	1	**1**	0
Z-15	0	**0**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	0

Tabela 9: Rafutski park na Pristavi (VZHOD po območjih), analiza priporočenih odstranitev rastlin glede na zadnje stanje (stanje jesen 2019; Grmovšek, 2019)

	DREVO				**PALME**		**GRMOVNICE**		
označitev območja za rastline	število vrisanih obstoječih **dreves**	priporočene odstranitve dreves	od teh je načrtovana odstranitev vrednejših dreves	dodatne odstranitve zaradi celostnega urejanja območja (drevo)	število vrisanih obstoječih **visokih palm**	priporočene odstranitve palm	število vrisanih obstoječih **posameznih grmovnic, vzpenjavk**	priporočene odstranitve posameznih grmovnic, vzpenjavk	dodatne odstranitve zaradi celostnega urejanja območja (grm)
SKUPAJ	185	**54**	**10**	**4**	13	**0**	101	**20**	**16**
V-01	0	**0**	**0**	**0**	0	**0**	6	**0**	**6**
V-02	1	**0**	**0**	**0**	0	**0**	1	**0**	**1**
V-03	2	**0**	**1**	**1**	0	**0**	0	**0**	**1**
V-04	1	**0**	**0**	**0**	0	**0**	2	**0**	**4**
V-05	4	**0**	**0**	**0**	8	**0**	14	**0**	/
V-06	2	**2**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-07	9	**8**	**2**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-08	1	**0**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-09	2	**2**	**0**	**0**	0	**0**	1	**1**	/
V-10	32	**4**	**1**	**1**	0	**0**	33	**4**	**4**
V-11	4	**2**	**0**	**0**	0	**0**	1	**1**	/
V-12	21	**6**	**1**	**0**	0	**0**	10	**3**	/
V-13	3	**0**	**0**	**0**	0	**0**	2	**0**	/
V-14	9	**5**	**0**	**0**	0	**0**	5	**0**	/
V-15	2	**2**	**0**	**0**	0	**0**	5	**2**	/
V-16	4	**0**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-17	1	**0**	**0**	**0**	2	**0**	1	**0**	/
V-18	3	**2**	**2**	**0**	3	**0**	4	**4**	/
V-19	5	**0**	**0**	**0**	0	**0**	2	**1**	/
V-20	7	**3**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-21	5	**1**	**0**	**0**	0	**0**	1	**1**	/
V-22	23	**12**	**0**	**0**	0	**0**	6	**3**	/
V-23	0	**0**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-24	6	**1**	**1**	**0**	0	**0**	2	**0**	/
V-25	15	**2**	**0**	**0**	0	**0**	2	**0**	/
V-26	10	**2**	**2**	**2**	0	**0**	1	**0**	/
V-27	8	**?**	**0**	**0**	0	**0**	0	**0**	/
V-28	5	**?**	**0**	**0**	0	**0**	2	**0**	/

A6. Analiza obstoječih panjev na parkovni površini

Vris in analiza panjev je namenjena boljšemu razumevanju preteklih posegov v parku in predvsem določitvi okvirnih lokacij nekaterih historičnih dreves, ki so bila zaradi različnih vzrokov odstranjena v preteklosti. Domnevam, da so bili v zadnjih desetletjih nekateri posegi pisno dokumentirani (arhivsko gradivo, mnenja in soglasja ZVKDS in ZRSVN). Če obstaja kakšno gradivo ZVKDS in ZRSVN ali od prejšnjega upravljavca vzhodnega (Laščakovega) parka predlagam, da se gradivo zbere in analizira ter v prihodnjih gradivih navede ugotovitve in povzetke.

Na območju Rafutskega parka na Pristavi sem si tekom terenskega dela, v jeseni 2019 zabeležila 126 obstoječih panjev. Panji so bili različnih dimenzij, drevesnih vrst in stopnje razkroja. Kar precej panjev je bilo večjih dimenzij. Nekaj večjih dreves je bilo nedavno samozvrnjenih, tako da so bili panji napol izruvani. Na kakšen način so bili panji odstranjeni v preteklosti (ruvanje, frezanje ali zniževanje panjev), nimam dostopnih podatkov. Vris okvirnih lokacij panjev se nahaja na Risbi 1 in Risbi 2, njihova razporeditev glede na območje pa v tabeli 10 (za lokacijo območij glej Priloga A, slika 16 in Risba 1).

Tabela 10: Rafutski park na Pristavi (ZAHOD in VZHOD po območjih), analiza prisotnosti panjev in njihove priporočene odstranitve (Grmovšek, 2019)

označitev območja za rastline	število vrisanih obstoječih **panjev**	priporočene odstranitve obstoječih starih panjev
SKUPAJ	87	75
Z-01	1	0
Z-02	0	0
Z-03	6	5
Z-04	5	3
Z-05	4	4
Z-06	1	1
Z-07	18	18
Z-08	9	7
Z-09	4	4
Z-10	10	9
Z-11	3	4
Z-12	12	12
Z-13	9	3
Z-14	5	5
Z-15	0	0

označitev območja za rastline	število vrisanih obstoječih **panjev**	priporočene odstranitve obstoječih starih panjev
SKUPAJ	30	26
V-01	1	1
V-02	1	1
V-03	2	2
V-04	0	0
V-05	0	0
V-06	?	0
V-07	2	2
V-08	?	0
V-09	1	0
V-10	11	11
V-11	0	0
V-12	9	7
V-13	1	1
V-14	2	1
V-15	0	0

označitev območja za rastline	število vrisanih obstoječih **panjev**	priporočene odstranitve obstoječih starih panjev
se nadaljuje		
V-16	0	0
V-17	0	0
V-18	0	0
V-19	1	0
V-20	0	0
V-21	0	0
V-22	5	5
V-23	0	0
V-24	0	0
V-25	2	2
V-26	1	?
V-27	0	?
V-28	0	?

A7. Druge analize na parkovni površini

Za nadaljnje faze priporočam da se po dodatnem terenskem delu opravi še analiza obstoječih rastlinskih vrst, analiza starostnih stadijev, analiza izmerjenih obsegov in analiza ocenjenega pomena drevesa, z vidika historičnega ali biotskega pomena rastline.

Prav tako priporočam, da se opravi analiza koliko rastlinskih vrst v zahodnem delu parka še obstaja, glede na popis iz leta 1967. Preveri se naj ali je bil pred desetletji narejen kak podroben popis tudi v vzhodnem (Laščakovem) parku in če je možno dobiti podatke, se naj opravi analize ter jih uporabi za nadaljnje projektiranje in upravljanje parka.

SPLOŠNE SMERNICE ZA OBRAVNAVO RASTLIN na območju Rafutskega parka na Pristavi

S1. Splošne smernice za izvajanje vzdrževalnih del na rastlinah

Načrtovana priporočena vzdrževalna dela na območju Rafutskega parka na Pristavi so izredno raznolika. Ker je cilj ohranjanje in oplemenitenje tega edinstvenega parka lahko dela na rastlinah opravljajo zgolj za posamezna vzdrževalna dela specializirana in primerno usposobljena podjetja, ki imajo primerno mehanizacijo ter delovno opremo, usposobljen kader za izvajanje posameznih vzdrževalnih del ter primerna zavarovanja. Redna vzdrževalna dela v Rafutskem parku na Pristavi niso predmet tega strokovnega mnenja.

Vzdrževalna dela na drevesih ter večjih lesnatih rastlinah in palmah se morajo opraviti v skladu z *Evropskimi navodili za obžagovanje dreves* (EAC, 2/2005) ter zadnjimi smernicami sodobne arboristične stroke inv skladu z vsemi pravili varstva pri delu ter drugo področno zakonodajo. Vzdrževanje nižjih grmovnic, okrasnih trav, trat in drugih rastlin se naj izvaja v skladu z zadnjimi smernicami hortikulturne stroke ter v skladu z vsemi pravili varstva pri delu in drugo področno zakonodajo.
Pri izvajanju katerih koli vzdrževalnih del ne sme priti do poškodb sosednjih rastlin, parkovne opreme, objektov, ograje, itn. V primeru nastanka poškodb ali nastanka škode se mora rastline ali objekte ustrezno sanirati, v skladu s podanimi smernicami pristojnih oseb.

Na območju Rafutskega parka se lahko dela na nekaterih lokacijah opravlja z uporabo dvižnih ploščadi, vendar zgolj na utrjenih površinah. Izjema je možnost uporabe mehanizacije v primeru statične nestabilnosti delov drevesa ali celega drevesa. Arboristične vrvne tehnike (s kratico AVT) se naj uporabljajo na vseh zelenih parkovnih površinah, težje dostopnih površinah in povsod tam, kjer naj ne pride do nastanka še večje zbitosti talne podlage ali kjer je dostop mehanizacije zelo zahteven ali nemogoč brez dodatnih posegov. Če je za izvajanje del potrebno načrtovati delno zaporo cestišča – je potrebna predhodna uskladitev, glede na podane smernice (MONG ter druge pristojne službe).

1. Odstranjevanje dreves in visokih grmovnic ter panjev lahko izvajajo podjetja, ki imajo za posamezna dela primerno delovno opremo in mehanizacijo, ter katerih zaposleni so usposobljeni za izvajanje odstranjevanja različno visokih dreves, lesnatih rastlin (odstranitev v enem kosu, odstranitev po delih). Odstranitev višjih dreves se bo lahko izvajala iz tal, z uporabo dvižnih ploščadi, uporabo arboristićnih vrvnih tehnik ter vrvnih manevrov (npr. *rigging*) ali s kombinacijo tehnik. Odstranitev panjev (dodatno nižanje, frezanje, ruvanje, odstranitev samozruvanih panjev) se lahko izvaja z mehanizacijo in tehnologijo, ki je prilagojena lokaciji Rafutskega parka.

1.1 Odstranjevanje dreves in visokih grmovnic ter panjev se izvaja v skladu s pripravljenimi strokovnimi navodili (predhodno jih pregledajo, po potrebi dopolnijo in usklajeno gradivo potrdijo pristojni na ZVKDS, ZRSVN).
Za delo na terenu se pripravi terenska risba z označenimi lokacijami. V podrobnejšem popisu del so za vsako drevo in visoko grmovnico navedeni osnovni atributi in morebitni kratki zaznamki vzroka odstranitve; za panje se navede ocenjen premer in lokacija ter če je znana tudi drevesna vrsta. Vsa drevesa in panje za odstranitev se predhodno označi na terenu (rdeč pika na deblu, na štirih straneh neba oziroma rdeč križ na panju).

2. Vzdrževalna dela v krošnji dreves in visokih grmovnic lahko izvajajo podjetja, ki imajo primerno mehanizacijo in delovno opremo ter zaposlene delavce, ki so usposobljeni za izvajanje vzdrževalna dela na višini (t.i. *arborist – drevesni plezalec, negovalec dreves*). Delavec mora biti primerno usposobljen in opremljen, glede na vrsto dela. V Rafutskem parku na Pristavi bo potrebno na precej lokacijah dela izvajati predvsem z uporabo arboristićnih vrvnih tehnik (AVT), ali ob kombinaciji z dvižno ploščadjo.

2.1 Vzdrževalna dela v krošnji dreves in visokih grmovnic se izvajajo v skladu s pripravljenimi strokovnimi navodili (predhodno jih pregledajo, po potrebi dopolnijo in usklajeno gradivo potrdijo pristojni na ZVKDS, ZRSVN).
Za delo na terenu se pripravi terenska risba z označenimi lokacijami. V podrobnejšem popisu del so za vsako drevo in visoko grmovnico navedeni osnovni atributi in priporočene tehnike obžagovanja / obrezovanja, morebitni zaznamki za nameščanje vrvnih povezav v krošnjo ter drugi kratki zaznamki. Po potrebi se drevesa za ureditev predhodno označi na terenu (trak okoli debla, manjša zelena pika na J strani koreničnika).

- Zaželeno je, da imajo izvajalska podjetja pozitivne reference na področju vzdrževanja dreves na zavarovanih parkovnih površinah, ki se jih lahko preveri in potrdi pri ZVKDS ali ZRSVN. Vsi izvajalci, ki delajo z motorno žago morajo imeti potrdilo o opravljenem usposabljanju za varno delo z motorno žago, za sekače je zaželeno da imajo opravljen tečaj s strokovnim izpitom za delo z motorno žago (npr. večdnevni tečaj v Postojni, NPK sekač). Za delo z dvižnimi ploščadmi morajo imeti potrdilo o opravljenem usposabljanju. Zaželeno je, da imajo izvajalci obrezovanja dreves opravljene strokovne izpite za negovalca dreves, za delo na višini ter po potrebi tudi posebno specializacijo za delo z uporabo vrvnih tehnik na drevesih (npr. *ISA Certified Tree Worker Climber Specialist /Aerial Lift Operator, Certified Euripean Tree Worker, SKT-A, SKT – B, TCIA, itn..*).
- V primeru, da dela izvaja »gozdar sekač« (NPK sekač) mora pridobiti dodatna znanja za izvajanje ustreznih rezi in tehnik obrezovanja za urbana / parkovna drevesa.
- Izredno pomembno za srednjeročno do dolgoročno dolgoživost dreves je, da se dreves z neprimernimi tehnikami obžagovanja ne obžaga neustrezno, da se jim ob enkratnem obrezovanju odvzame zgolj minimalno procentualno vrednost popkov in zelene listne površine. Zaradi številnih eksotičnih vrst v Rafutskem parku se po potrebi prilagodi način ali tehnike vzdrževanja.
- Prav tako ni dovoljeno obglavljanje dreves, večje spreminjanje habitusa krošnje, odstranjevanje vseh vej v notranjosti krošnje ali odstranjevanje vseh koncev vej (t.i. tipping). Izvajalec mora imeti dodatna znanja iz osnov biologije dreves, poznati mora posebnosti drevesnih vrst ter razumeti tudi osnovne naravne obrambne mehanizme (npr. poznavanje sistema CODIT, vloge kambija, itn.). Poznati in izvajati mora različne tehnike obrezovanja.
- »Negovalec dreves« mora ob ustrezni uporabi za delo primernih delovnih pripomočkov in tehnik dela (delo s tal, delo z uporabo dvižne ploščadi, delo z uporabo vrvnih tehnik ali kombinacije tehnik dela) znati izvajati ustrezne tehnike obrezovanja dreves ter izvajati ustrezne rezi (npr. upoštevanje vejnega ovratnika, zmanjševanje teže vej pred zaključno rezjo; ne sme se zalomiti skorja pri odstranjevanju vej, v les debla se naj ne posega s preveč ravnimi rezi t.i. gozdarsko krojenje lesa, itn.).

3. Druga vzdrževalna dela in manj zahtevna vzdrževalna dela, ki se bodo opravljala s tal, lahko izvajajo podjetja, ki imajo za posamezna dela primerno delovno opremo in mehanizacijo ter katerih zaposleni so usposobljeni za izvajanje posameznih del (npr. čiščenje in redčenje bambusa, odstranjevanje samosevnih in invazivnih rastlin, odstranjevanje grmovnic in manjših lesnatih rastlin, čiščenje grmovnic, obrezovanje grmovnic glede na vrsto in cilje obrezovanja, ureditev vzpenjavk, itn.). Priporočam, da vzdrževanje in obrezovanje grmovnic, trajnic ter drugih rastlin izvaja usposobljen vrtnar, z znanjem ter izkušnjami iz hortikulturne stroke. V primeru uporabe motorne žage veljajo predhodno napisane smernice.

3.1 Druga vzdrževalna dela in manj zahtevna vzdrževalna dela, ki se bodo opravljala s tal, se lahko prav tako izvajajo v skladu s pripravljenimi strokovnimi navodili (predhodno jih po potrebi pregledajo, po potrebi dopolnijo in usklajeno gradivo potrdijo pristojni na ZVKDS, ZRSVN).
Za delo na terenu je priporočeno, da se pripravi terenska risba z označenimi lokacijami. Po potrebi se v podrobnejšem popisu del za območja, linije ali posamezne rastline navede osnovne atribute, cilje in priporočene vzdrževalne ukrepe, morebitne druge kratke zaznamke. Po potrebi se rastline za odstranitev ali ureditev predhodno označi na terenu (označitev glede na dogovor). Največ smernic za izvajanje del se poda na terenu.

4. **V času izvajanja vseh vzdrževalnih del se po potrebi zapre ter ustrezno označi** ožje ali širše območje delovišča.

5. Po zaključku izvajanja vzdrževalnih del je potrebno **delovišče v celoti počistiti.**

6. **Odstranjeni rastlinski material** je potrebno v celoti odstraniti iz delovišča na dogovorjeno začasno deponijo ali skladišče, pri čemer se mora prilagoditi velikost mehanizacije za gibanje po parkovnih poteh. Gibanje z mehanizacijo po zelenicah in zelenih terasah je dovoljeno zgolj po v naprej določenih koridorjih. Ves odpadni rastlinski material se z manjšo mehanizacijo prepelje na mesto začasnega skladiščenja ob Kostanjeviški cesti, do koder se lahko dostopa z večjo mehanizacijo.
Odpadni rastlinski material ki ni primeren za lesne sekance se naj odpelje na ustrezno bližnjo deponijo. Manjši lesni material se lahko zmelje v lesne sekance na začasni deponiji ali pa se na začasni deponiji ves odpadni rastlinski material naloži na večja vozila in odpelje na ustrezno skladišče - glede na dodatne usmeritve (MONG ter pristojne službe vzdrževalca). Srednje velike in večje lesne dele (ki so tudi po odstranitvi še vedno last lastnika, MONG), se naj obravnava v skladu z dogovorom in usmeritvami lastnika (npr. skladiščenje za lokalne potrebe; uporaba za umetniška dela; podaritev/prodaja za drva; uporaba delov za protokolarne ali drobne mizarske izdelke,...).

7. Priporočeno je, da se glede izvajanja vzdrževalnih del na rastlinah vzpostavi način za **obveščanje javnosti.**

S2. Smernice za projektiranje in izvajanje gradbenih del

Gradbena dela lahko imajo potencialno škodljiv vpliv na drevesa in druge rastline ter na tudi njihov rastni prostor in na rastišča za nadomestne rastline. Škodljiv vpliv se lahko pokaže hitro ali z zamikom nekaj let, praviloma 5 do 8 let kasneje.

Glede na to, da je v vseh usmeritvah in pogojih ohranjanje rastlin in njihovega rastnega prostora v Rafutskem parku na Pristavi izpostavljeno kot prioriteta, je potrebno v prihodnjih fazah projektiranja opraviti še dodatno strokovno obravnavo dreves na območju potencialnih gradbenih del. Za naslednje faze projektiranja priporočam, da se drevesa in večje grmovnice, ki mejijo na načrtovana gradbena dela obravnava glede na uveljavljene tuje smernice dela na tem področju arboristike ter urbanega gozdarstva. Priporočam, da arborist svetovalec pripravi *arboristično oceno* (samostojno gradivo ali del strokovnega mnenja arborista svetovalca) glede na smernice podane v standardu BS 5837:2012 (smernice za obravnavo dreves na potencialnem območju gradbenih del) ter glede na druge metode in tudi glede na standard SIST DIN 18920:2019.

Strokovna obravnava dreves po standardu BS 5837:2012 je dobro vodilo za lastnika, projektante, arhitekte in krajinske arhitekte ter druge pristojne ustanove. Interpretacijo lahko glede na navedbe v standardu opravi zgolj ustrezno usposobljen arborist, t.i. arborist svetovalec.
Standard omogoča izračun t.i. radija »zaščitnega območja korenin« (ZOK), ki se vriše v dopolnjen geodetski načrt in pripravi risba. ZOK se lahko nadalje vključuje v preverjanje vseh načrtovanih gradbenih ter drugih ureditvenih del, kot so npr. potek in izkop za komunalne vode, obnovo dostopnih poti, obnovo objektov, območje delovišča za gradbene posege, načrtovano urejanje območja parka z vidika krajinske arhitekture in hortikulture, itn.
Skozi enostavno tabelarično obliko in prikaz na risbi se prikaže kakšen »pomen« ima posamezno drevo glede na več dejavnikov (stanje, dimenzije, varstveni režim, drevesna vrsta, pričakovan razvoj, vloga in pomen). Iz risbe in tabele, ki se morata pripraviti v skladu s standardom, je dobro razvidno katera drevesa imajo »zelo visoko prioriteto«, »visoko prioriteto«, »srednjo prioriteto« in »nizko prioriteto«. In vsi pristojni ter projektanti na podlagi vrisa v grafične podlage pridobijo informacije, kje je potrebno gradbena dela prilagoditi, kje se naj gradbena dela sploh ne izvajajo in kje se lahko izvajajo nemoteno.
Opozarjam, da lokacije nekaterih dreves in velikih grmovnic niso bile določene natančno, kar je potrebno upoštevati pri pripravi naslednjih faz projektne dokumentacije!

S3. Smernice za nadomestne saditve rastlin

Na območju Rafutskega parka na Pristavi je priporočeno, da se izvedejo / izvajajo nadomestne saditve. Stvar dodatne presoje in interdisciplinarnega pristopa je, katere rastlinske vrste se naj sadi na tej edinstveni parkovni površini, v prihodnjih letih in desetletjih.

Smiselno je upoštevati dostopne historične vire (popis zahodnega parka 1967, staro slikovno gradivo, druge vire) in ponovno vnesti nekatere vrste, ki jih v parku ni več. Menim da je smiselno proučiti možnosti za vnašanje novih vrst, sort in kultivarjev, katerih cilj je prilagoditev na pričakovane podnebne spremembe, upoštevanje sprememb rastišča zaradi rasti okoliških rastlin, zagotavljanje biotske pestrosti in vnašanje ter ohranjanje statusa eksotičnih vrst v tem parku. Priporočam, da se v presojo vključijo tudi stari parki, ki se nahajajo v Gorici ter so nastali v podobnem času kot Rafutski park.

Za nadomestna *historična* drevesa priporočam da se s strani vseh pristojnih prouči, ali se naj drevesna vrsta ohranja, ali se lahko kje drevesna vrsta tudi zamenja. Priporočam, da se zapolni vse »prazne« drevesne lokacije, če je le mogoče in smiselno ter če je v skladu z drugimi cilji urejanja tega parka.

Na posameznih lokacijah in območjih se naj prouči vnašanje grmovnih vrst, trajnic ter drugih rastlin, ki bi v različnih časih popestrile dojemanje vrta. **Poudarek pri novih in nadomestnih saditvah naj bo na ohranjanju čim bolj prvotne parkovne zasnove in potrebi po sonaravnem ter stroškovno vzdržnem vzdrževanju.**

Na podlagi stanja v letu 2019 in razpoložljivega prostora za nadomestno rast rastlin sem po območjih pripravila smernice, ki jih navajam ločeno, za zahodni in vzhodni del parka, v tabeli 11 in 12 (za lokacijo območij glej Priloga A, slika 16 in Risba 1).

Tabela 11: Rafutski park na Pristavi (ZAHODni del parka, po območjih), priporočene nadomestne saditve (Grmovšek, 2019)

označitev območja za rastline	priporočene nadomestne saditve dreves	priporočene nadomestne saditve palm	priporočene nadomestne saditve grmovnic	priporočene nadomestne saditve drugih rastlin
Z-01	ne	da	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
Z-02	da	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
Z-03	da	da	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
Z-04	da	da	da	ne
Z-05	da	ne	ne	glede na cilje urejanja tega območja
Z-06	da	ne	ne	ne
Z-07	da	glede na cilje urejanja tega območja	da	ne
Z-08	da	glede na cilje urejanja tega območja	da	ne
Z-09	ne	ne	ne	ne
Z-10	da	ne	glede na cilje urejanja tega območja	ne
Z-11	da	ne	da	glede na cilje urejanja tega območja
Z-12	ne	ne	ne	ne
Z-13	ne	ne	glede na cilje urejanja tega območja	ne
Z-14	da	ne	ne	glede na cilje urejanja tega območja
Z-15	ne	ne	ne	ne

Tabela 12: Rafutski park na Pristavi (VZHODni del parka, po območjih), priporočene nadomestne saditve (Grmovšek, 2019)

označitev območja za rastline	priporočene nadomestne saditve dreves	priporočene nadomestne saditve palm	priporočene nadomestne saditve grmovnic	priporočene nadomestne saditve drugih rastlin
V-01	glede na cilje urejanje tega območja (historično povešava vrba)	da	glede na cilje urejanja tega območja	ne
V-02	ne	da	glede na cilje urejanja tega območja	ne
V-03	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja	ne
V-04	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja	ne
V-05	ne	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja
V-06	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja
V-07	da (obcestna drevoredna linija	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-08	ne	ne	ne	glede na namembnost in cilje urejanja tega območja
V-09	da (na vrhu prvih stopnic je lahko umeščeno eno srednje veliko ali nižje cvetoče drevo - cilj je zastiranje območja, ker se pojavljajo invazivne vrste)	da (levo od vstopa na stopnice, vendar zgolj nižje vrste palm; v liniji sta vsaj 2 že obstoječi)	ne	ne
V-10	da	ne	da	glede na cilje urejanja tega območja
V-11	ne	ne	ne	glede na cilje urejanja tega območja
V-12	da	ne	da	glede na cilje urejanja tega območja
V-13	da (eno drevo na ovinku)	ne	ne	ne
V-14	da	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-15	ne	da (lahko nižje in srednje visoke palme)	ne	ne
V-16	ne	ne	da (ponovna vzpostavitev linije ob četrtih stopnicah)	ne
V-17	ne	ne	da (ponovna vzpostavitev linije ob četrtih stopnicah)	ne
V-18	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja	ne
V-19	ne	ne	ne	ne
V-20	ne	ne	ne	ne
V-21	ne	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-22	glede na cilje urejanja tega območja	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-23	ne	ne	ne	ne

označitev območja za rastline	priporočene nadomestne saditve dreves	priporočene nadomestne saditve palm	priporočene nadomestne saditve grmovnic	priporočene nadomestne saditve drugih rastlin
V-24	glede na cilje urejanja tega območja	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-25	glede na cilje urejanja tega območja	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-26	glede na cilje urejanja tega območja	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-27	glede na cilje urejanja tega območja	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja
V-28	glede na cilje urejanja tega območja	ne	glede na cilje urejanja tega območja	glede na cilje urejanja tega območja

Kar nekaj smernic glede kvalitete, velikosti sadik ter saditvenih del je bilo podanih v popisu del (krajinska arhitektura, hortikulturna dela) in jih tukaj ne navajam ponovno.

Navajam še nekaj drugih smernic za nadomestne saditve dreves:

- da se na nekaterih lokacijah vzpodbuja naravno samopomlajevanje, ki se ga usmerja z ustreznimi vzdrževalnimi ukrepi,
- da se v primeru zamenjave dreves načrtuje kvaliteten sadilni material (izbiro drevesnih vrst za nadomestna ali nova drevesa je potrebno uskladiti s pristojnimi soglasodajalci),
    - pri srednje visokih in visokih drevesnih vrstah listavcev odsvetujem nabavo, in sajenje sadik v posodah, loncih - posodovke (predvsem zaradi problematike razvoja krožnih korenin); priporočam sajenje s koreninsko grudo ali *sadilnih vrečah*, tehnologiji pridelave npr. *AirPot* ,
    - praviloma priporočam sajenje v pozno jesenskem ali zgodnje pomladnem času,
- da se okoli mladih (ali starih) dreves ne načrtuje stalnega namakalnega sistema, ker menim da ni potreben (v fazi vraščanja dreves se naj zaliva občasno, a takrat izdatno; prvi dve do tri leta); če se želi namakalni sistem vseeno vzpostaviti, je potrebno upoštevati da se naj v ZOK obstoječih dreves ne koplje linijskih jarkov (praviloma globine 40 cm) za vzpostavljanje sistema zalivanja
- da se v primeru posedanja površin kjer bodo odstranjeni panji in sadila nadomestna drevesa občasno dopolnjuje te površine (območje se naj uredi že pred sajenjem, da se talna površina posede do časa izkopa sadilne luknje in sajenja),
- da se nadomestnih / novih dreves ne sadi pregloboko (!), prva stranska korenina naj bo v višini terena; zamenjava zemlje ni potrebna, prav tako na tej lokaciji ni potrebno vnašanje gnojil v času sajenja (sintetična NPK gnojila); upošteva se naj morebitno posedanje v primeru pregloboko izkopane sadilne luknje,
- da se v prihodnjih letih redno izvajajo strokovni pregledi stanja mladih dreves, ukrepa se po potrebi (pravočasno se naj odstranijo priveze in količki, itn.),
- da se za drevesa izvajajo ustrezni vzdrževalni ukrepi v fazi vraščanja ter tudi nadalje, predvsem prvih cca. 25 let, ko se z oblikovanjem krošnje mlajšega drevesa po potrebi vzpostavlja ustrezen (želen) habitus.

S4. Smernice za naslednje strokovne preglede stanja

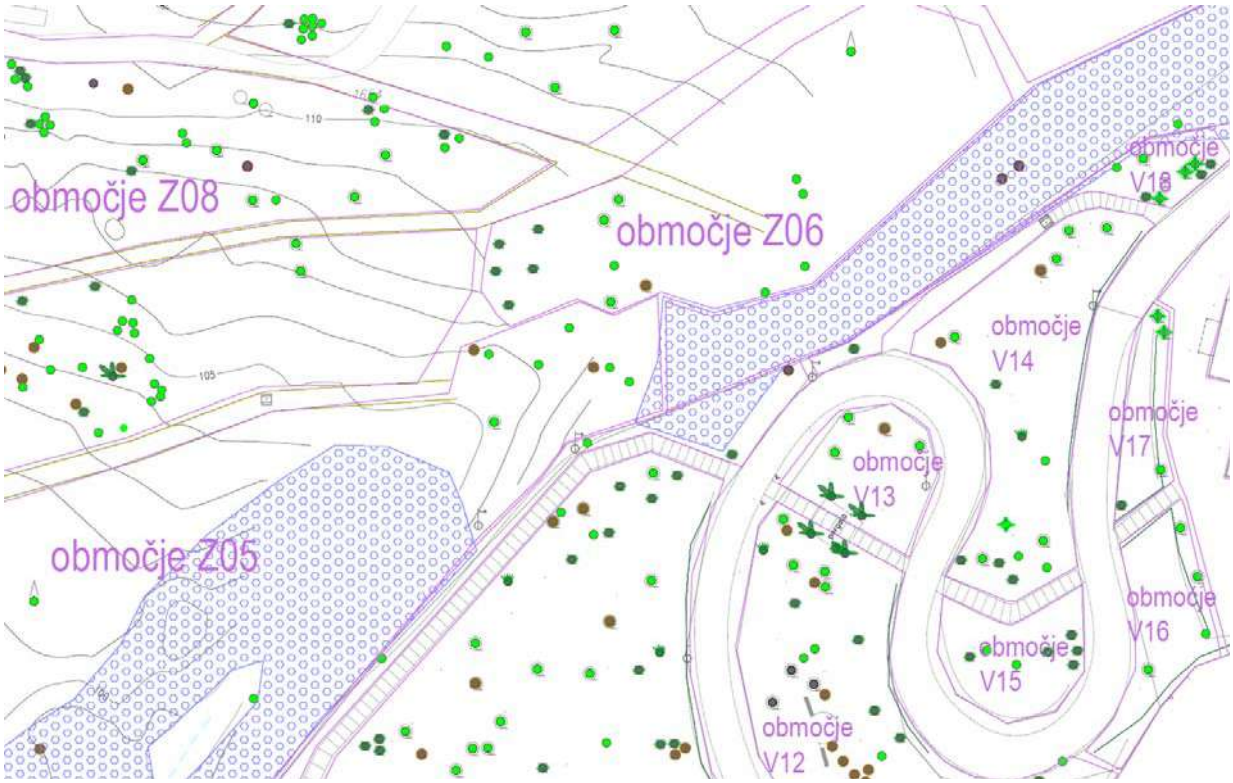
Priporočam, da se v prihodnje (dokler je park zaprt za javnost) izvajajo obdobni strokovni pregledi stanja dreves (na 1 – 2 leti). Na podlagi stanja in sprememb na terenu se pripravijo smernice za morebitne dodatne priporočene vzdrževalne ukrepe.
Ko se park odpre za javnost, je priporočeno, da se pričnejo izvajati letni pregledi stanja rastlin (v času polne olistanosti in času neolistanosti rastlin). Na podlagi letnih pregledov stanja se pripravijo smernice za letne načrte vzdrževalnih del, ki jih pregledajo in usklajen predlog potrdijo vsi pristojni soglasodajalci (pristojne službe lastnika, ZVKDS OE Nova Gorica in ZRSVN OE Nova Gorica).

Praviloma je priporočen interval obhodnje za drevesa od enega do treh let (odvisno od stanja drevesa; slabše kot je stanje ali starejše kot je drevo, pogosteje se opravljajo pregledi stanja, da se redno spremlja njegove spremembe). Za vsak glavni pregled je priporočeno pripraviti kratko uradno pisno poročilo kjer je naveden čas pregleda, odgovorna oseba ki je pregled opravila, zaznamki ter morebitna priporočila, s fotodokumentacijo.
Priporočam, da se med letom po potrebi dodatno kontrolira stanje rastlin, s strani pristojnega vzdrževalca in ob morebitnih večjih odstopanjih (močnem poslabšanju stanja zaradi vremenskih ujm, večjih odlomih, pojavu škodljivcev ali bolezni,…) o tem obvesti pristojne službe (ZVKDS; ZRSVN, lastnik).
Dolgoročno je cilj, da se vse zaznamke tekom leta vnaša tudi v digitalni *interni kataster dreves* (IKD), ki se s tem dopolnjuje.

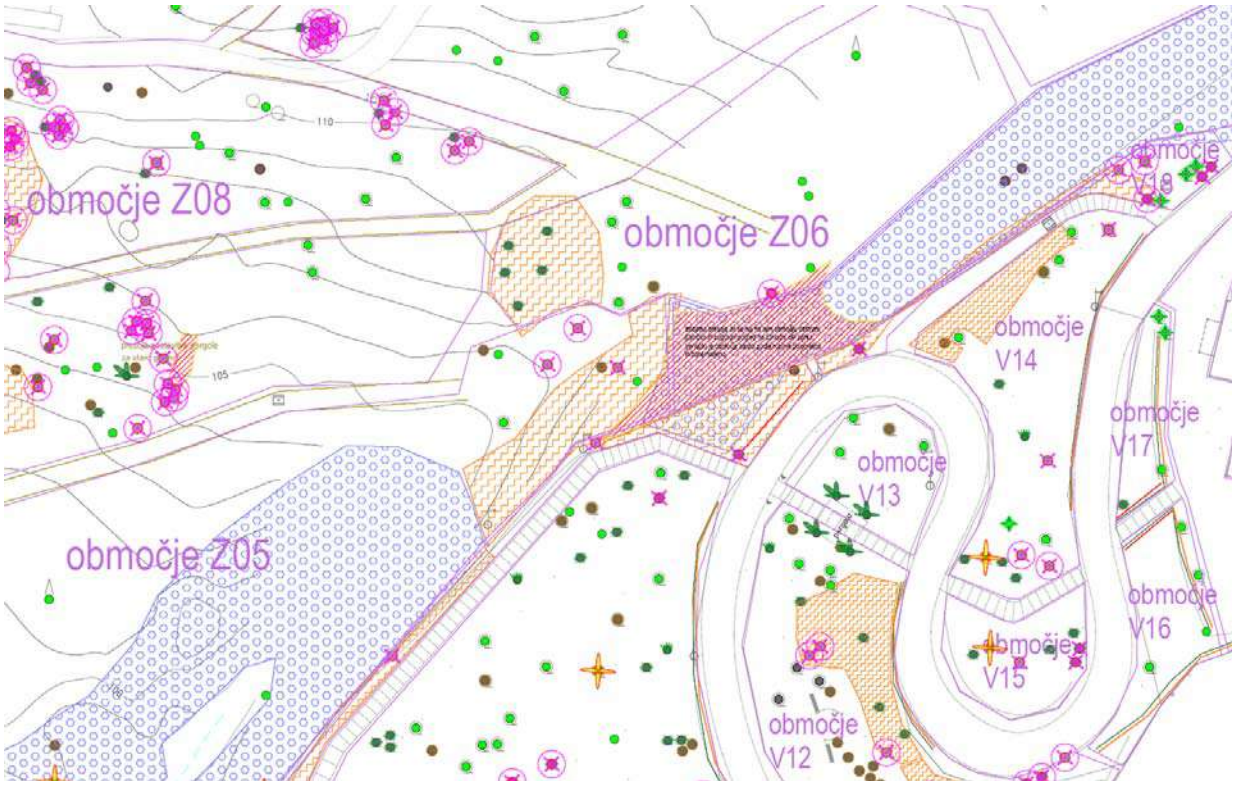
Opozarjam, da so drevesa živa bitja, ter da skozi celotno leto obstaja potencialna nevarnost za odlome in zlome delov drevesa ali celo zvrnitev drevesa, ki se lahko še poveča ob večjih vremenskih ujmah in predvsem ob prihajajočih neurjih (močnejši piš vetra pred nevihto). V primeru obviselih ali zlomljenih vej se naj območje pod drevesom takoj / čim prej zapre in zlomljene ali obvisele veje čim prej odstrani (ob tem se naj izvede ustrezna zaključna ali skrajševalna rez).

PRILOGE

Priloga A – Pripravljene risbe

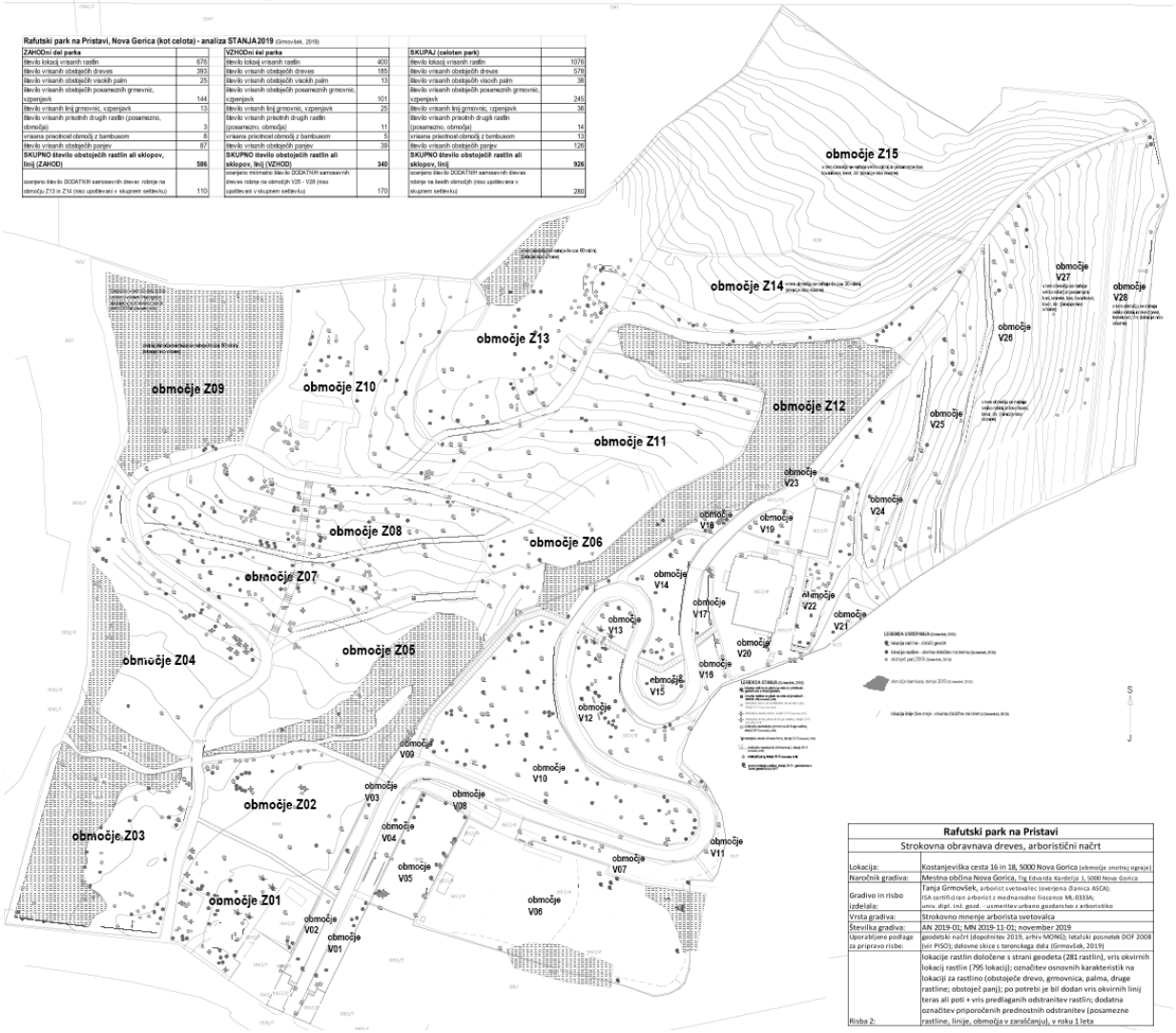

Slika 14: Izsek iz **Risbe 1:** drevesa na območju Rafutskega parka na Pristavi; vris osnovnih atributov za lokacijo (vir podlag: GN, arhiv lastnik; vris in vpis: Grmovšek, 2019)

Slika 15: Izsek iz **Risbe 2:** drevesa na območju Rafutskega parka na Pristavi; vris osnovnih atributov za lokacijo z dodanimi sloji za priporočena vzdrževalna dela na rastlinah (vir podlag: GN, arhiv lastnik; vris in vpis: Grmovšek, 2019)

Priloga A – Pripravljene risbe (se nadaljuje)

Slika 16: Risba 1: drevesa na območju Rafutskega parka na Pristavi; vris osnovnih atributov za lokacijo, **označitev območij v zahodnem in vzhodnem delu parka** (vir podlag: GN, arhiv lastnik; vris in vpis: Grmovšek, 2019)

Priloga B – Predpostavke in omejitveni pogoji

1. Izguba ali sprememba bilo katerega dela strokovnega mnenja arborista svetovalca, ovrže celotno strokovno mnenje.
2. Vsebina tega gradiva ni prenosljiva na druga drevesa, niti v primeru če gre za isto drevesno vrsto ali podobno situacijo.
3. Imetje originala ali kopije tega strokovnega mnenja ne da pravice za uporabo nobeni osebi, razen tisti ki je navedena v gradivu. Nobenega dela tega gradiva ni dovoljeno javno objaviti na spletnih straneh. Dovoli se vpogled v gradivo, na sedežu naročnika in / ali lastnika.
4. Razen v določenih primerih, obsega vse zapisano v tem strokovnem mnenju samo tiste elemente, ki so bili pregledani na terenu in njihovo stanje v času pregleda. Pregled stanja se je izvedel pod pogoji ki so zapisani v tem strokovnem mnenju. Ni zagotovila ali garancije, da pregledano drevo ne bo imelo nadaljnjih, novih ali še večjih problemov ali rastnih nepravilnosti.
5. Za predmet naročila avtor / arborist svetovalec nima neposredne finančne koristi z izvedbenimi podjetji za vzdrževanje dreves. Vsa vzdrževalna dela na drevesih morajo biti izvedena neodvisno od podanega strokovnega mnenja, z ločenim naročilom med stranko in usposobljenim izvedbenim podjetjem za izbrana dela na drevesih.
6. Avtor / arborist svetovalec s tem naročilom ni zavezan za sodelovanje na javnih predstavitvah, pričanje na sodišču ali podajo dodatnih legalnih gradiv.

Priloga C – Potrdilo o kvaliteti izvedbe

Jaz, Tanja Grmovšek, potrjujem da:

- sem osebno pregledala Rafutski park na Pristavi in zapisala ugotovitve o stanju v tem strokovnem mnenju ter prilogah; obravnavana lokacija in število obravnavanih dreves je navedeno v tem strokovnem mnenju,
- je opravljeno terensko delo in priprava gradiva pripravljeni v skladu s splošno sprejeto arboristično prakso v tujini in uveljavljenimi standardi;
- plačilo storitve ni odvisno od znanih, vnaprej določenih dejavnikov in zaključkov, četudi lahko le-ti koristijo predmetu naročila, stranki ali komu drugemu;
- osebno nimam nobenega zdajšnjega ali prihodnjega interesa za obravnavano drevo ali lokacijo, ki je predmet tega naročila in nimam osebnega interesa ali pristranskega odnosa, ki bi vplival na eno ali drugo stran tega naročila.

Potrjujem, da sem zaključila univerzitetni študij gozdarstva, usmeritev urbano gozdarstvo z arboristiko, na Univerzi v Ljubljani. Od leta 2007 sem članica Mednarodne zveze arboristike (*International Society of Arboriculture,* s kratico ISA). Leta 2008 sem opravila strokovni izpit ter pridobila licenco ISA certificiran arborist ML-0333A, ki jo z dodatnim izobraževanjem obnavljam na vsaka tri leta (2008 – 2011 – 2014 – 2017 – 2020). Od leta 2016 sem overjena članica Ameriške zveze arboristov svetovalcev (*American Society of Consulting Arborists,* s kratico ASCA), v letu 2017 sem uspešno opravila akademijo za arborista svetovalca, *ASCA Academy for Consulting Arborists* (San Diego, ZDA, februar – junij 2017). Od leta 2007 sem tudi redna članica mestnih arboristov (*Society of Municipal Arborists,* s kratico SMA); sem tudi članica Arboristističnega društva Slovenije. Znanje o drevesih nabiram od leta 1996, že več kot 15 let se poklicno ukvarjam z arboristiko in urbanim gozdarstvom. Na področju arboristike in urbanega gozdarstva se redno dodatno izobražujem ter s tem obnavljam članstvo v strokovnih organizacijah in svoje certifikate.

Priloga D – Arboristična poklicna izjava

Arboristi svetovalci so strokovnjaki, ki na osnovi svojega strokovnega znanja, preteklih delovnih izkušenj in rednega dodatnega izobraževanja pregledujejo drevesa, da lahko priporočijo postopke za izboljšanje zdravstvenega stanja in lepote dreves ter hkrati poskusijo zmanjšati potencialne nevarnosti bivanja z drevesi.

Naloga arborista svetovalca je, da poda objektivno oceno o stanju obravnavanih dreves, po potrebi obravnava različne vidike ter problematike in skozi zaporedne faze drevo ali problematiko ustrezno argumentira ter na podlagi tega pripravi zaključek s priporočili ter smernicami. Naročnik / lastnik se odloči, da priporočila arborista svetovalca sprejme ali zavrže ali zaprosi za dodatne smernice ter informacije.

Arboristi svetovalci ne morejo videti ali poznati vseh znakov in preteklih dogodkov ter posegov v bližini dreves, ki lahko pripeljejo do strukturnih ali zdravstvenih problemov dreves. Drevesa so živi organizmi, ki lahko propadejo tudi na načine, ki jih mi še ne razumemo popolno. Znaki za možne probleme se lahko nahajajo v drevesih in tudi v talni podlagi, preteklem vzdrževanju, gradbenih posegih ter drugih dejavnikih (biotskih, abiotskih, antropogenih). Arboristi svetovalci ne morejo jamčiti, da bo drevo ostalo varno in zdravo pod vsemi pogoji, ali za določen čas.

Obravnava dreves lahko vključuje tudi zadeve kot so potek komunalnih vodov, lastniške meje, sosedski nesporazumi in ostalo. Vendar arborist svetovalec nima podatka če so podane ali pridobljene informacije natančne in celotne, zato se lahko pričakuje, da bo upravičeno verjel in se zanesel na pridobljene informacije (ustne, pisne, digitalne). Vzdrževanje, obrezovanje in odstranjevanje dreves zahteva postopke, ki so izven storitev arborista svetovalca.

Drevesa lahko vzdržujemo, ne moremo pa jih popolnoma obvladati. Bivanje z drevesi pomeni sprejetje različnih stopenj tveganj. Edin način, da se tveganju popolnoma izognemo je ta, da odstranimo vsa drevesa. Z odstranitvijo dreves pa izgubimo vse okoljske koristi ter druge funkcije, ki jih nudijo drevesa svoji ožji in širši okolici.

Rafutski park na Pristavi, Nova Gorica (kot celota) - analiza STANJA 2019 (Grmovšek, 2019)

ZAHODni del parka	
število lokacij vrisanih rastlin	676
število vrisanih obstoječih dreves	393
število vrisanih obstoječih visokih palm	25
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	144
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	13
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	3
vrisana prisotnost območij z bambusom	8
število vrisanih obstoječih panjev	87
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij (ZAHOD)	**586**
ocenjeno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na območju Z13 in Z14 (niso upoštevani v skupnem seštevku)	110

VZHODni del parka	
število lokacij vrisanih rastlin	400
število vrisanih obstoječih dreves	185
število vrisanih obstoječih visokih palm	13
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	101
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	25
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	11
vrisana prisotnost območij z bambusom	5
število vrisanih obstoječih panjev	39
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij (VZHOD)	**340**
ocenjeno minimalno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na območjih V25 - V28 (niso upoštevani v skupnem seštevku)	170

SKUPAJ (celoten park)	
število lokacij vrisanih rastlin	1076
število vrisanih obstoječih dreves	578
število vrisanih obstoječih visokih palm	38
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	245
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	38
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	14
vrisana prisotnost območij z bambusom	13
število vrisanih obstoječih panjev	126
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij	**926**
ocenjeno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na šestih območjih (niso upoštevana v skupnem seštevku)	280

območje Z15

v tem območju se nahaja veliko robinij in posamezne tise, lovorikovci, lovor, itn. (lokacije niso vrisane)

območje Z14

v tem območju se nahaja še cca. 30 robinij (lokacije niso vrisane)

v tem območju se nahaja še cca. 60 robinij (lokacije niso vrisane)

območje Z13

območje Z12

območje Z11

območje Z10

območje Z09

Opozorilo: v tem SZ delu ni bila ustrezno vrisana linija ograje, obstoječ vrisa je okviren, prenesen preko DOF-ali iz leta 2016

znotraj območja bambusa se nahaja še cca. 50 robinij (lokacije niso vrisane)

območje Z08

območje Z07

območje Z06

območje Z05

območje Z04

območje Z03

območje Z02

območje Z01

območje V01

območje V02

območje V03

območje V04

območje V05

območje V06

območje V07

območje V08

območje V09

območje V10

območje V11

območje V12

območje V13

območje V14

območje V15

območje V16

območje V17

območje V18

območje V19

območje V20

območje V21

območje V22

območje V23

območje V24

območje V25

območje V26

območje V27

v tem območju se nahaja veliko robinij in posamezni bori, smreke, tise, lovorikovci, lovor, itn. (lokacije niso vrisane)

območje V28

v tem območju se nahaja veliko robinij in dve cipresi, lovorikovci, itn. (lokacije niso vrisane)

v tem območju se nahaja veliko robinij in lovorikovci, lovor, itn. (lokacije niso vrisane)

LEGENDA UKREPANJA (Grmovšek, 2019)

- lokacija rastline - določil geodet
- lokacija rastline - okvirna določitev na terenu (Grmovšek, 2019)
- obstoječ panj 2019 (Grmovšek, 2019)
- območje bambusa, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- lokacija linije žive meje - okvirna določitev na terenu (Grmovšek, 2019)

LEGENDA STANJA (Grmovšek, 2019)

- lokacija rastline ne glede na vrsto ali prisotnost - geodetsko v stanj geodeta
- lokacija rastline ne glede na vrsto ali prisotnost - okvirno vris (Grmovšek, 2019)
- obstoječe drevo ali večdebelno drevo/visok grm, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa visoka palma, stanja 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa nizka palma ali druga rastlina, stanja 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa samosiljena grmovnica ali druga rastlina, stanja 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa visoka okrasna trava, stanja 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječe vzpenjavke (Ahlstonia sp.), stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječ panj, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- prazna lokacija rastline, stanje 2019 - geodezirano s strani geodeta leta 2017

S

J

Rafutski park na Pristavi	
Strokovna obravnava dreves, arboristični načrt	
Lokacija:	Kostanjeviška cesta 16 in 18, 5000 Nova Gorica (območje znotraj ograje)
Naročnik gradiva:	Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica
Gradivo in risbo izdelala:	Tanja Grmovšek, arborist svetovalec (overjena članica ASCA); ISA certificiran arborist z mednarodno liocenco ML-0333A; univ. dipl. inž. gozd. - usmeritev urbano gozdarstvo z arboristiko
Vrsta gradiva:	Strokovno mnenje arborista svetovalca
Številka gradiva:	AN 2019-01; MN 2019-11-01; november 2019
Uporabljene podlage za pripravo risbe:	geodetski načrt (dopolnitev 2019, arhiv MONG); letalski posnetek DOF 2008 (vir PISO); delovne skice s terenskega dela (Grmovšek, 2019)
Risba 1:	lokacije rastlin določene s strani geodeta (281 rastlin), vris okvirnih lokacij rastlin (795 lokacij); označitev osnovnih karakteristik na lokaciji za rastlino (obstoječe drevo, grmovnica, palma, druge rastline; obstoječ panj); po potrebi je bil dodan vris okvirnih linij teras ali poti

Rafutski park na Pristavi, Nova Gorica (kot celota) - analiza STANJA 2019 (Grmovšek, 2019)

ZAHODni del parka	
število lokacij vrisanih rastlin	676
število vrisanih obstoječih dreves	393
število vrisanih obstoječih visokih palm	25
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	144
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	13
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	3
vrisana prisotnost območij z bambusom	8
število vrisanih obstoječih panjev	87
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij (ZAHOD)	**586**
ocenjeno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na območju Z13 in Z14 (niso upoštevani v skupnem seštevku)	110

VZHODni del parka	
število lokacij vrisanih rastlin	400
število vrisanih obstoječih dreves	185
število vrisanih obstoječih visokih palm	13
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	101
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	25
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	11
vrisana prisotnost območij z bambusom	5
število vrisanih obstoječih panjev	39
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij (VZHOD)	**340**
ocenjeno minimalno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na območjih V25 - V28 (niso upoštevani v skupnem seštevku)	170

SKUPAJ (celoten park)	
število lokacij vrisanih rastlin	1076
število vrisanih obstoječih dreves	578
število vrisanih obstoječih visokih palm	38
število vrisanih obstoječih posameznih grmovnic, vzpenjavk	245
število vrisanih linij grmovnic, vzpenjavk	38
število vrisanih prisotnih drugih rastlin (posamezno, območja)	14
vrisana prisotnost območij z bambusom	13
število vrisanih obstoječih panjev	126
SKUPNO število obstoječih rastlin ali sklopov, linij	**926**
ocenjeno število DODATNIH samosevnih dreves robinje na šestih območjih (niso upoštevana v skupnem seštevku)	280

območje Z15

v tem območju se nahaja veliko robinj in posamezne tise, lovorikovci, lovor, itn. (lokacije niso vrisane)

večina dreves robinj je manjših dimenzij in v redu - se naj ohranijo; vmes se pojavlja lovorikovec, tisa, lovor; talna podlaga je večinoma prekrita z zimzelenom; mestoma se pojavlja lobodika - brez večjih posegov, nadaljevanje z občasno košnjo posameznih območij da se ne zaraščajo

območje Z14

v tem območju se nahaja še cca. 30 robinj (lokacije niso vrisane)

v linij terase je priporočena prednostna odstranitev cca. 30-obrinj, (rastejo na bočni ali zgornjem robu brežine, nekaj tudi med cesto in so nagnjene) prva in druga faza odrasle dobe, prevladuje višinski razred 10 do 15 m, ocenjen povprečni obseg debla je 80 cm

območje Z13

v tem območju se nahaja še cca. 60 robinj (lokacije niso vrisane)

območje Z12

območje Z11

območje Z10

območje Z09

Opozorilo: v tem SZ delu ni bila ustrezno vrisana linija ograje, obstoječ vrisa je okviren, prenesena DOF ali ortofoto, 2016

zvezaj območja bambusa se nahaja še cca. 50 robinj (lokacije niso vrisane)

priporočena prednostna odstranitev cca. 90 robinj (rastejo znotraj bambusa!)
prva faza odrasle dobe, prevladuje višinski razred 10 do 15 m, ocenjen povprečen obseg debla je 120 cm

območje Z08

območje Z07

območje Z06

območje Z05

območje Z04

območje Z03

območje Z02

območje Z01

območje V01

območje V02

območje V03

območje V04

območje V05

območje V06

območje V07

območje V08

območje V09

območje V10

območje V11

območje V12

območje V13

območje V14

območje V15

območje V16

območje V17

območje V18

območje V19

območje V20

območje V21

območje V22

območje V23

območje V24

območje V25

območje V26

v tem območju se nahaja veliko robinj in posamezni bori, smreke, tise, lovorikovci, lovor, itn. (lokacije niso vrisane)

območje V27

območje V28

v tem območju se nahaja veliko robinj in dve cipresi, lovorikovci, itn. (lokacije niso vrisane)

v tem območju se nahaja še cca. 100 robinj, prva in druga faza odrasle dobe, prevladuje višinski razred 15 do 20 m, ocenjen povprečni obseg debla 140 centimetrov; priporočamo odstranitev manjših rastlinskih vrst (robinja, tisa, smreka, lovorikovec, lovor...) in ohranja se naj jelke, bore, tise, smreke, lovorikovec, lovor...

v tem območju se nahaja veliko robinj in lovorikovec, lovor, itn. (lokacije niso vrisane)

LEGENDA PRIPOROČENIH ODSTRANITEV (Grmovšek, 2019)

- priporočena prednostna odstranitev lesnatih rastlin, glede na stanje 2019; 360 rastlin + celostna ureditev več sklopov in linij grmovnic
- zahtevnejše odstranitve dreves, po delih ali odstranitve večjih dreves na gozdarski način; 44 dreves
- priporočena PREDNOSTNA odstranitev - zahtevnejše odstranitve dreves, po delih ali odstranitve večjih dreves, v kosu; 24 dreves
- manj zahtevne odstranitve odraščajočih dreves ali enostavnejše odstranitve dreves (premer debla do cca. 30 cm); 315 rastlin
- priporočena PREDNOSTNA odstranitev - manj zahtevne odstranitve odraščajočih dreves / visokih grmovnic ali enostavnejše odstranitve invazivnih drevesnih vrst in odraščajočih dreves, v kosu (premer debla do cca. 30 cm); vsaj 202 rastlin

LEGENDA UKREPANJA (Grmovšek, 2019)

- lokacija rastline - določil geodet
- lokacija rastline - okvirna določitev na terenu (Grmovšek, 2019)
- obstoječ panj 2019 (Grmovšek, 2019)
- priporočena prednostna odstranitev lesnate rastline, glede na stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- območje bambusa, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- priporočena prednostna odstranitev bambusa, glede na stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- lokacija linije žive meje - okvirna določitev na terenu (Grmovšek, 2019)
- priporočena izvedba ukrepov na sklenjenih sklopih rastlin ali linijah žive meje, glede na stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- priporočena prednostna odstranitev linije žive meje, glede na stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- priporočeno nadaljnje ohranjanje linije prostega prehoda ob ograji, kjer meji na bambus - izsekavanje bambusa, glede na stanje 2019 (Grmovšek 2019)
- priporočena izvedba ukrepov v območju odprtega vodotoka (!) - pozor pri delih, glede na stanje 2019 (Grmovšek 2019)
- možne dodatne odstranitve, "celostna ureditev izbranih sklopov" (Grmovšek, 2019)

LEGENDA STANJA (Grmovšek, 2019)

- lokacija rastline ne glede na vrsto ali prisotnost - geodetsko s strani geodeta
- lokacija rastline ne glede na vrsto ali prisotnost - okvirno vris (Grmovšek, 2019)
- obstoječe drevo ali večdebelno drevo/visok grm, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa visoka palma, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa nizka palma ali druga rastlina, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječa samosetnja grmovnica ali druga rastlina, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječe visoka okrasna trava, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječe vzpenjavke (*Wisteria* sp.), stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- obstoječi panj, stanje 2019 (Grmovšek, 2019)
- prazna lokacija rastline, stanje 2019 - geodetsko s strani geodeta leta 2017

S

J

Rafutski park na Pristavi	
Strokovna obravnava dreves, arboristični načrt	
Lokacija:	Kostanjeviška cesta 16 in 18, 5000 Nova Gorica (območje znotraj ograje)
Naročnik gradiva:	Mestna občina Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica
Gradivo in risbo izdelala:	Tanja Grmovšek, arborist svetovalec (overjena članica ASCA); ISA certificiran arborist z mednarodno liocenco ML-0333A; univ. dipl. inž. gozd. - usmeritev urbano gozdarstvo z arboristiko
Vrsta gradiva:	Strokovno mnenje arborista svetovalca
Številka gradiva:	AN 2019-01; MN 2019-11-01; november 2019
Uporabljene podlage za pripravo risbe:	geodetski načrt (dopolnitev 2019, arhiv MONG); letalski posnetek DOF 2008 (vir PISO); delovne skice s terenskega dela (Grmovšek, 2019)
Risba 2:	lokacije rastlin določene s strani geodeta (281 rastlin), vris okvirnih lokacij rastlin (795 lokacij); označitev osnovnih karakteristik na lokaciji za rastlino (obstoječe drevo, grmovnica, palma, druge rastline; obstoječ panj); po potrebi je bil dodan vris okvirnih linij teras ali poti + vris predlaganih odstranitev rastlin; dodatna označitev priporočenih prednostnih odstranitev (posamezne rastline, linije, območja v zaraščanju), v roku 1 leta

Gorica na starih zemljevidih; **Innerösterreich (1784–1785) - First Military Survey**

Vir: https://mapire.eu/en/map/firstsurvey-inner-austria/?bbox=1513995.2001269879%2C5770085.846739666%2C1521915.987183039%2C5773429.966727142&map-list=1&layers=138

Gorica na starih zemljevidih; **Coastal Zone (1821–1824) - Second military survey of the Habsburg Empire**

Vir: https://mapire.eu/en/map/secondsurvey-costalzone/?bbox=1513995.2001269879%2C5770085.846739666%2C1521915.987183039%2C5773429.966727142&map-list=1&layers=8

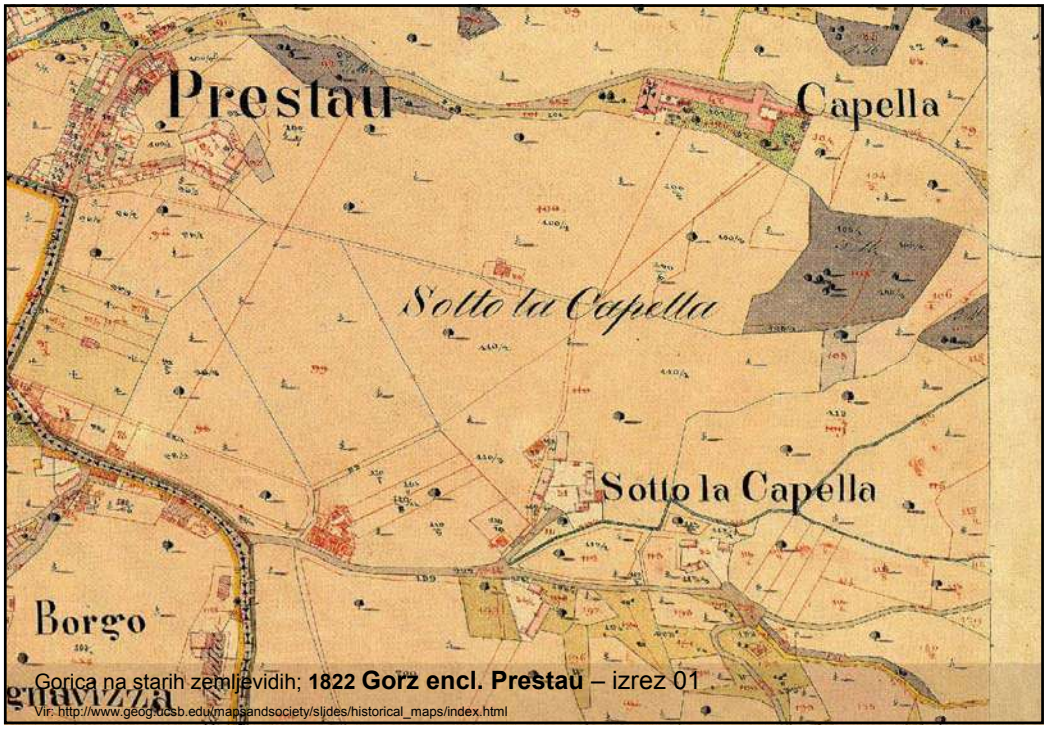
Gorica na starih zemljevidih; **1822 Gorz encl. Prestau**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

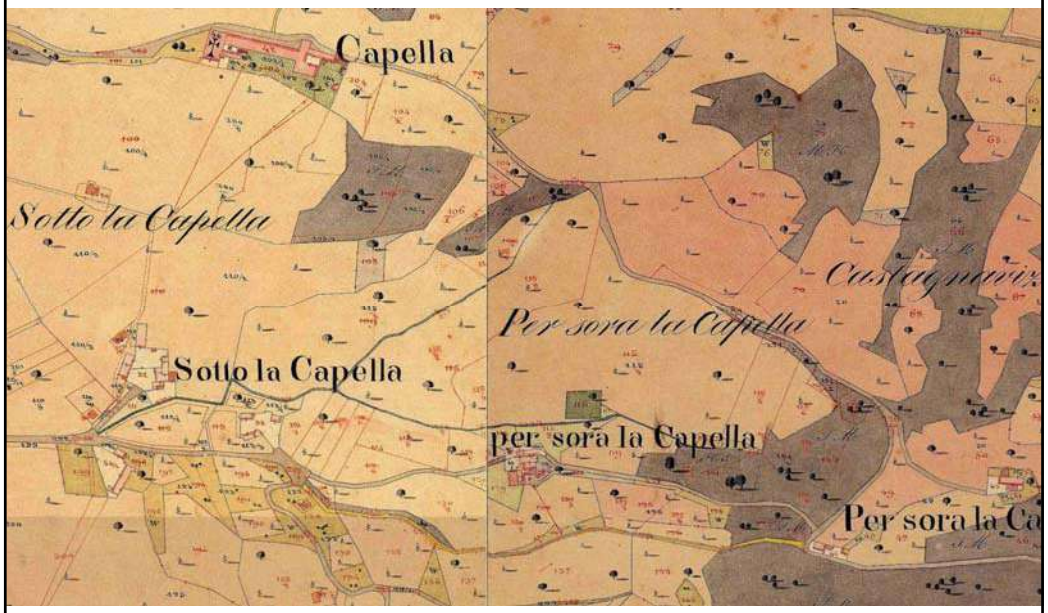
Gorica na starih zemljevidih; **1822 Gorz encl. Prestau**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

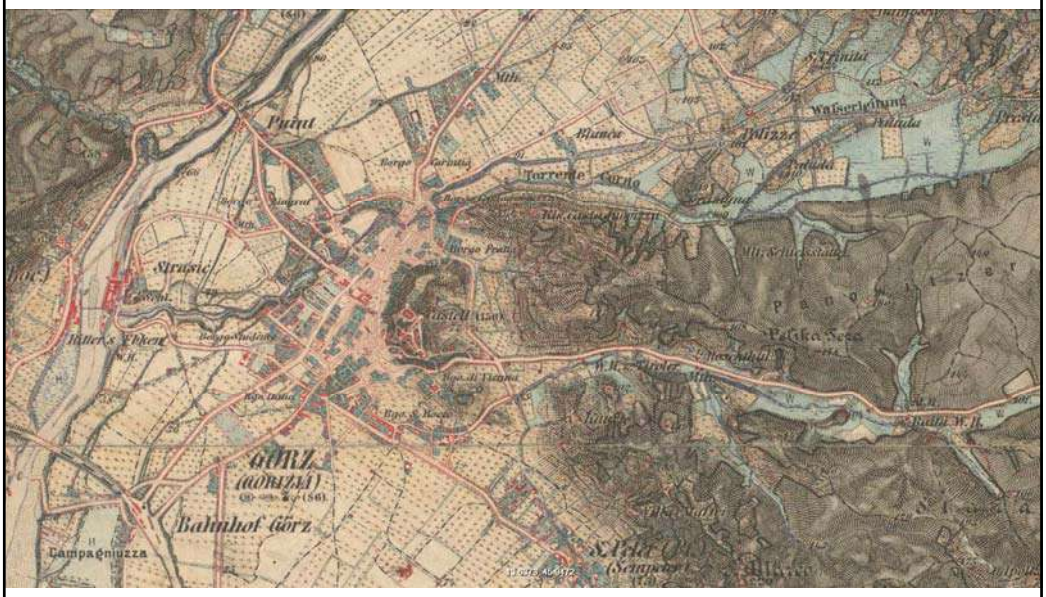
Gorica na starih zemljevidih; **1822 Gorz encl. Prestau** – izrez 01

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

Gorica na starih zemljevidih; **1822 Gorz encl. Prestau** – izrez 02 (dva lista združena)

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

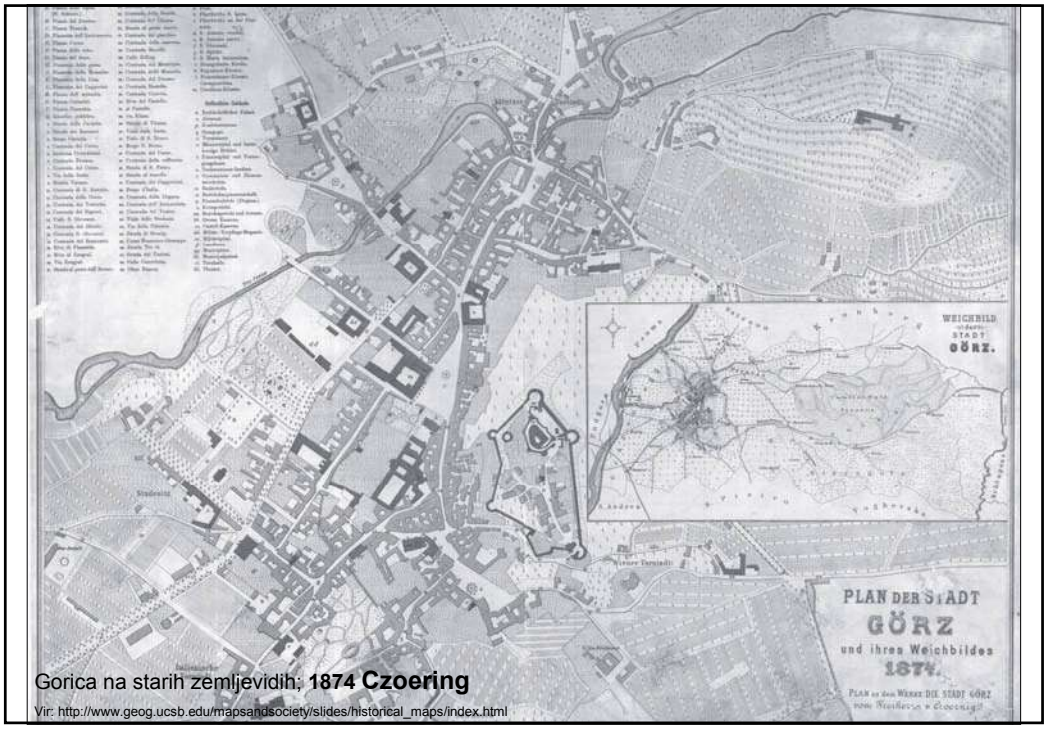
Gorica na starih zemljevidih; **Habsburg Empire (1869-1887) - Third Military Survey (1:25000)**

Vir: https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey25000/?bbox=1513995.2001269879%2C5770085.846739666%2C1521915.987183039%2C5773429.966727142&map-list=1&layers=129

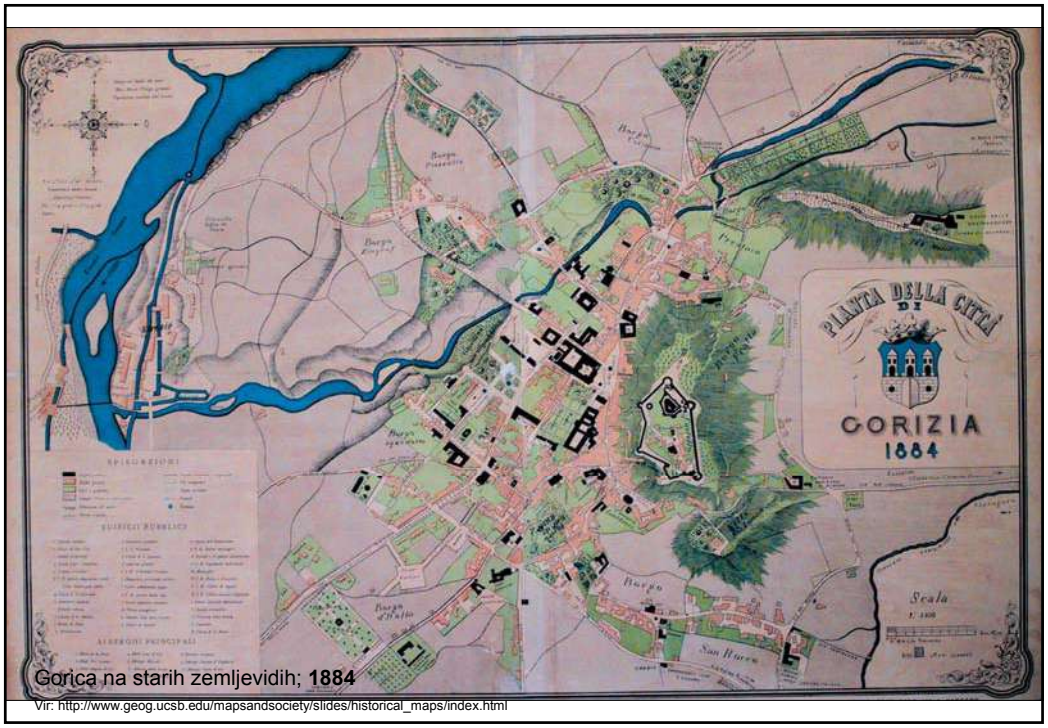
Gorica na starih zemljevidih; **Habsburg Empire (1869-1887) - Third Military Survey (1:75000)**

Vir: https://mapire.eu/en/map/thirdsurvey75000/?bbox=1513995.2001269879%2C5770085.846739666%2C1521915.987183039%2C5773429.966727142&map-list=1&layers=43

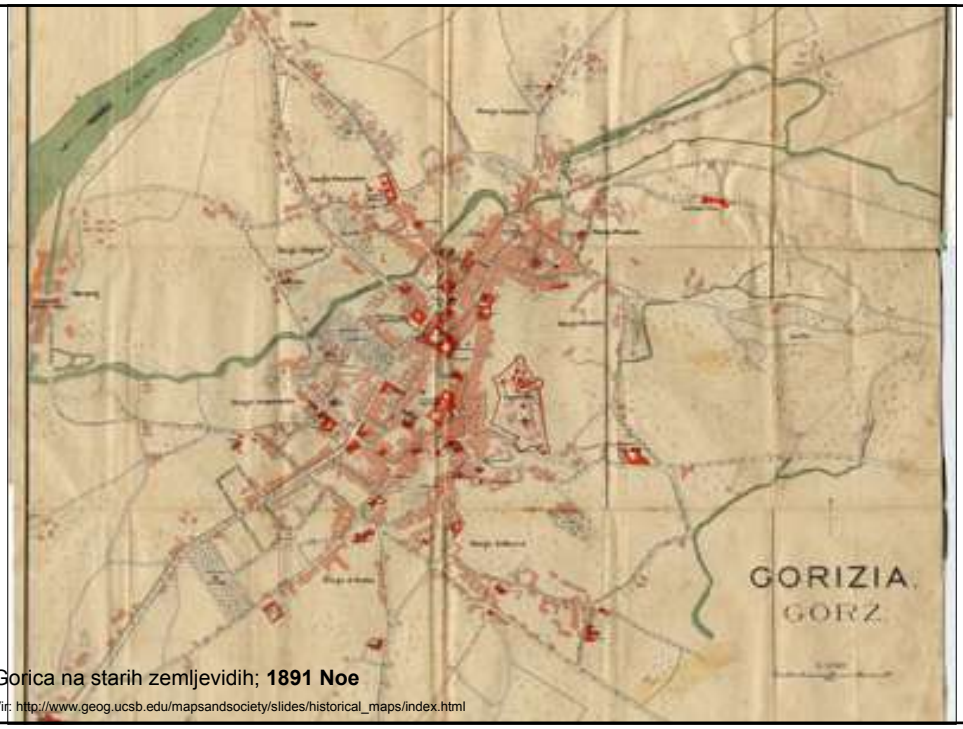
Gorica na starih zemljevidih; **1874 Czoering**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

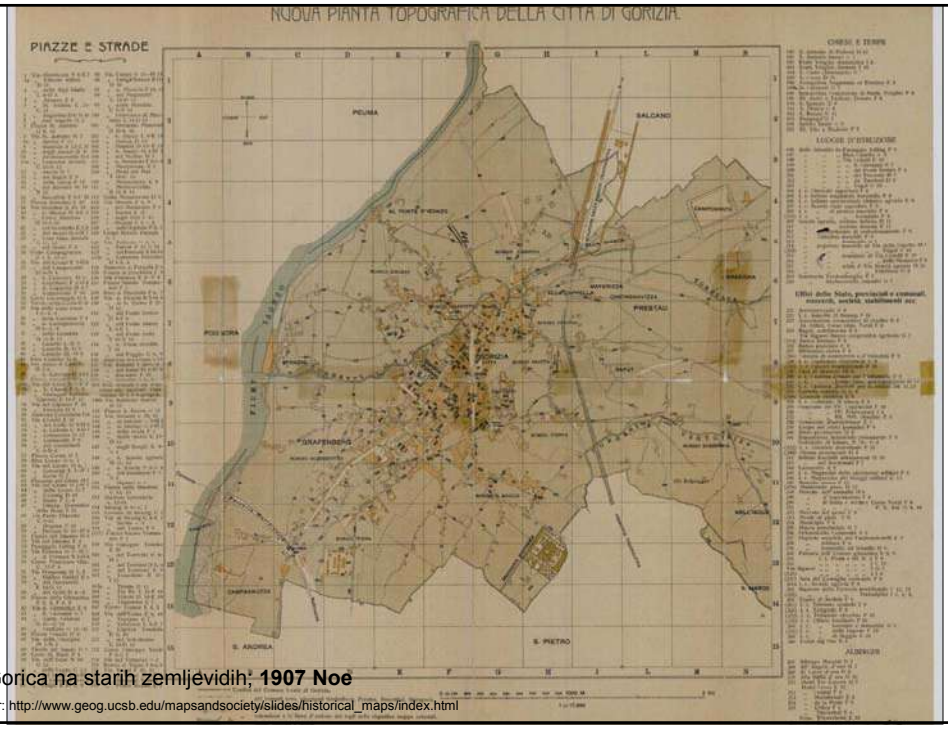
Gorica na starih zemljevidih; **1884**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

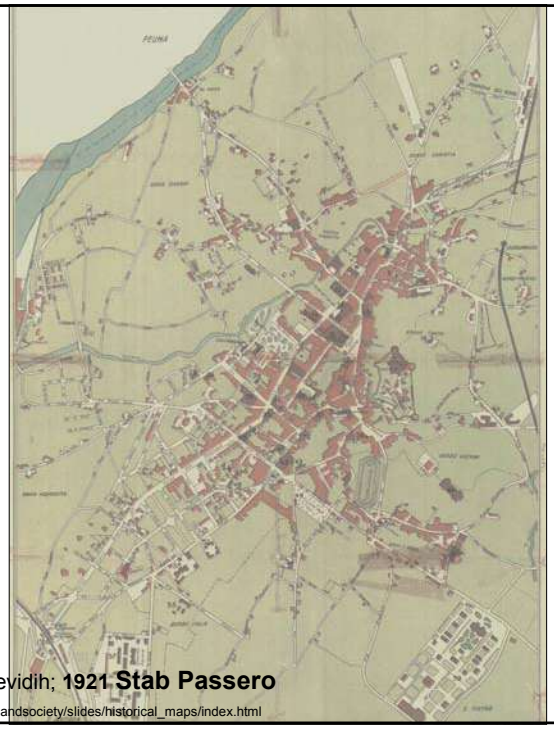
Gorica na starih zemljevidih; **1891 Noe**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

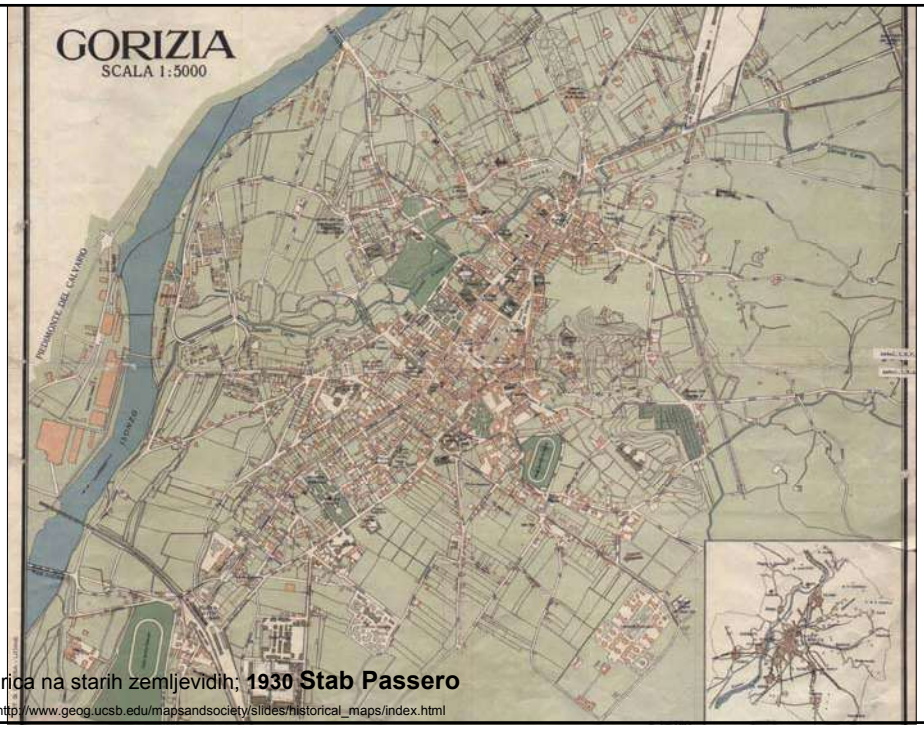
Gorica na starih zemljevidih; **1907 Noe**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

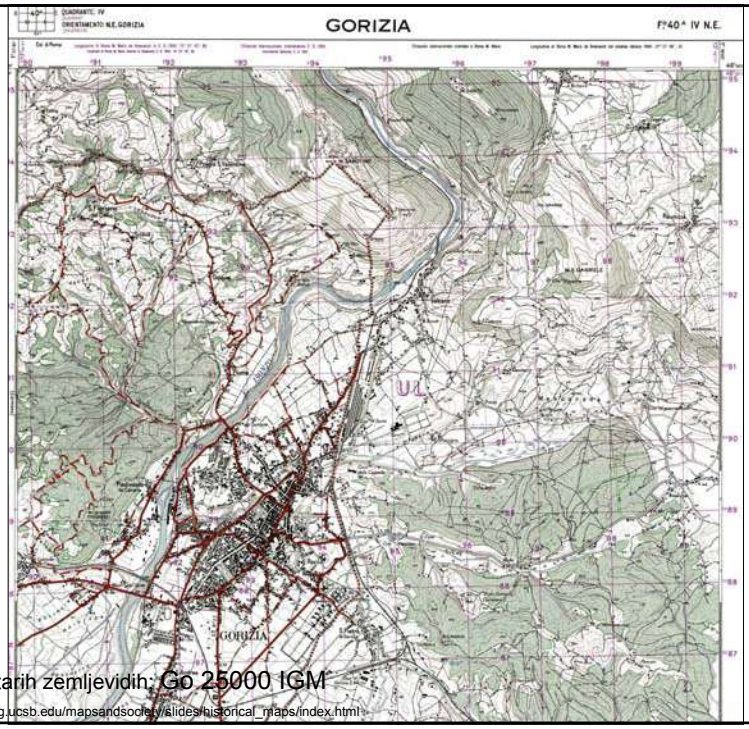
Gorica na starih zemljevidih; **1921 Stab Passero**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

Gorica na starih zemljevidih; **1930 Stab Passero**

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

Gorica na starih zemljevidih: Go 25000 IGM

Vir: http://www.geog.ucsb.edu/mapsandsociety/slides/historical_maps/index.html

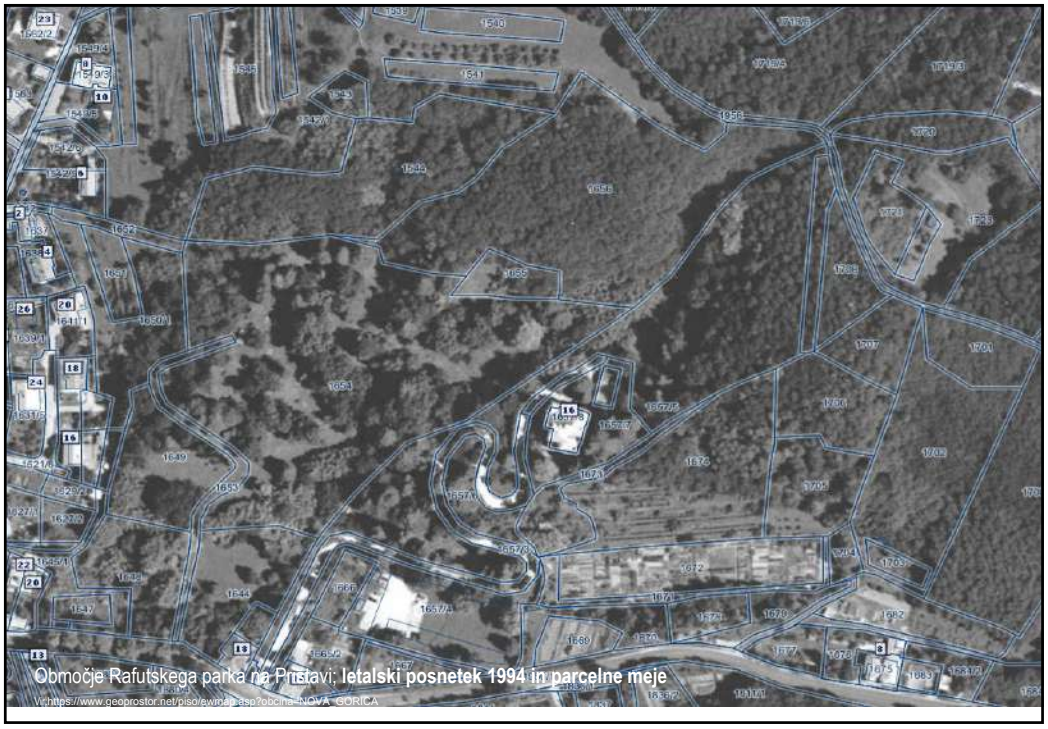
Območje Rafutskega parka na Pristavi; **letalski posnetek 1975 (izrez)**

Vir: arhiv Katarina Iskra

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **letalski posnetek 1986 (izrez)**

Vir: arhiv Katarina Iskra

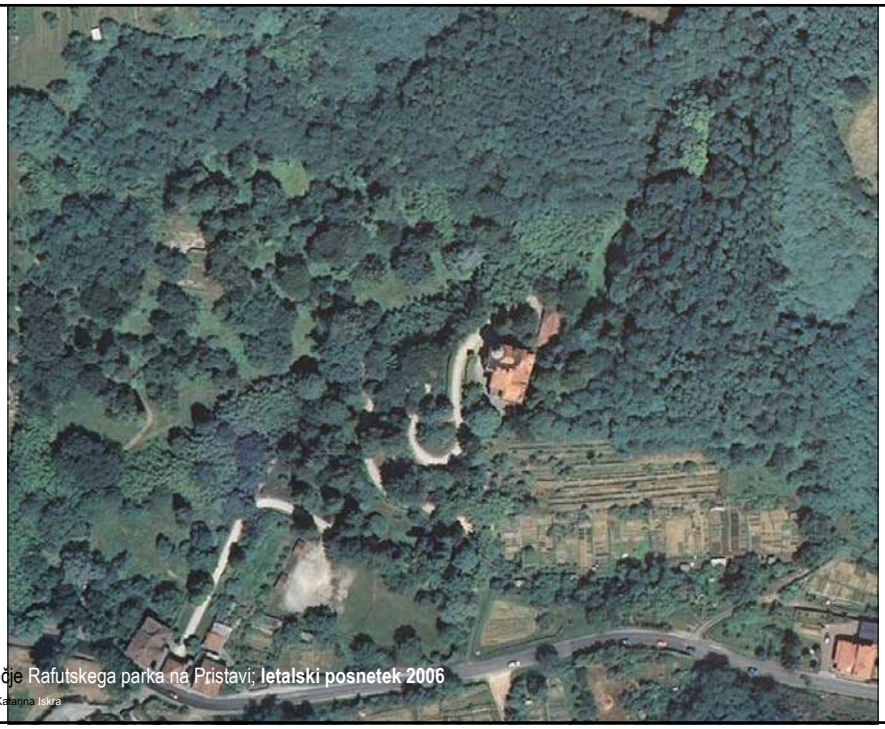
Območje Rafutskega parka na Pristavi; **letalski posnetek 1994 in parcelne meje**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **letalski posnetek 2002**

Vir: arhiv Katarina Iskra

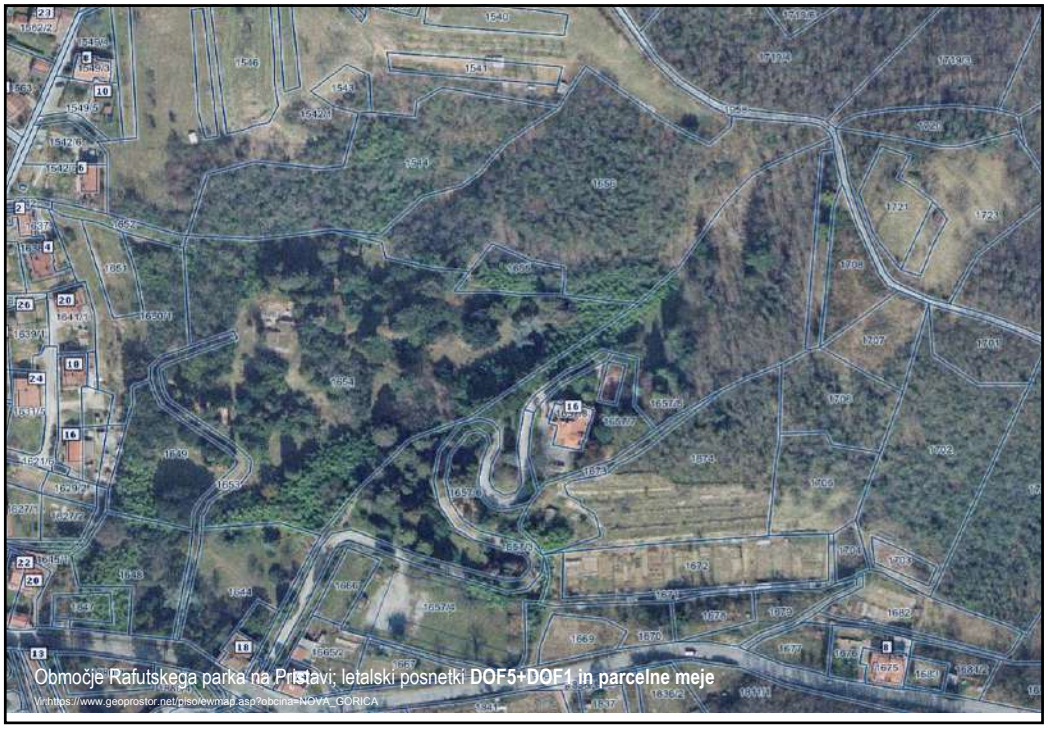

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **letalski posnetek 2006**

Vir: arhiv Katarina Iskra

Območje Rafutskega parka na Pristavi; DOF 2006 in parcelne meje
v:https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; DOF 2009 in parcelne meje
v:https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; letalski posnetki DOF5+DOF1 in parcelne meje
vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; DOF 2011. 2014. 2016 (DOF5) in parcelne meje
vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **DOF 2012 in parcelne meje**

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **DOF 2014 – 2017 (DOF025) in parcelne meje**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **DOF 2014-2016 in parcelne meje**

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **DOF 2017 in parcelne meje**

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ

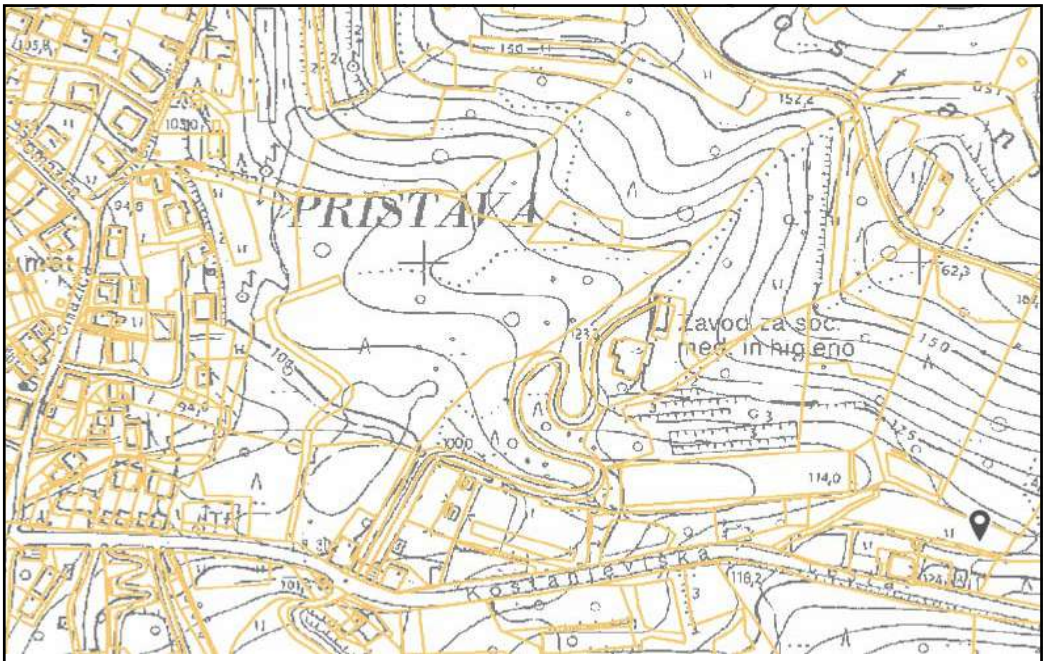
Širše območje Rafutskega parka na Pristavi; sloji GURS

Vir: https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c2b52b&query=RNPD_4274_1%2CESD%2C63

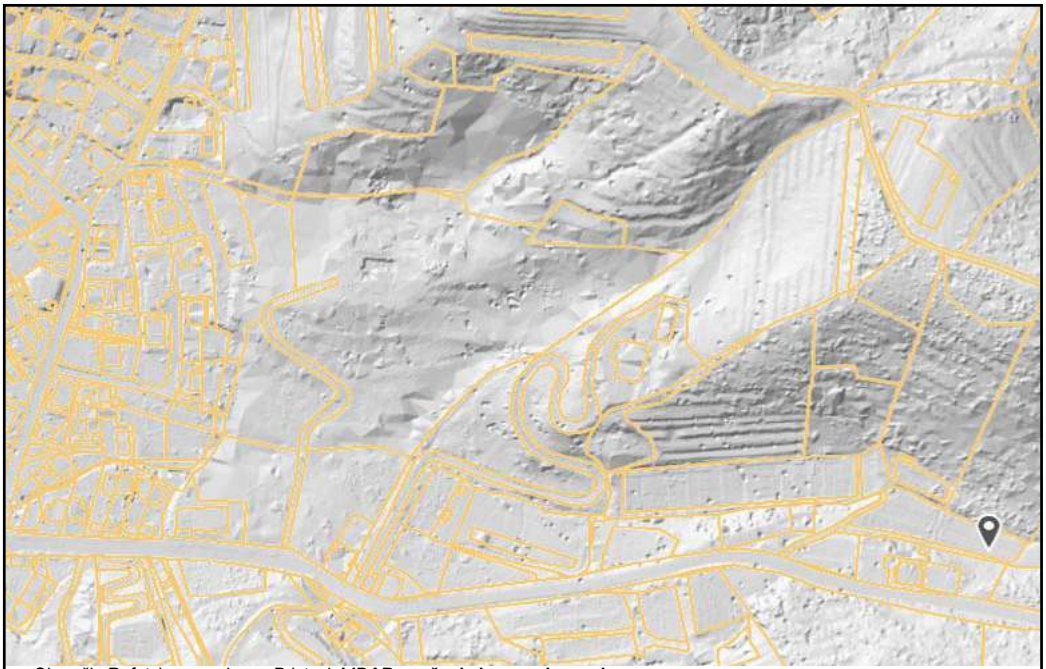
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **Vode (hidrografija) > Vodna zemljišča celinskih voda - 2. JAVNA RAZGRNITEV**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

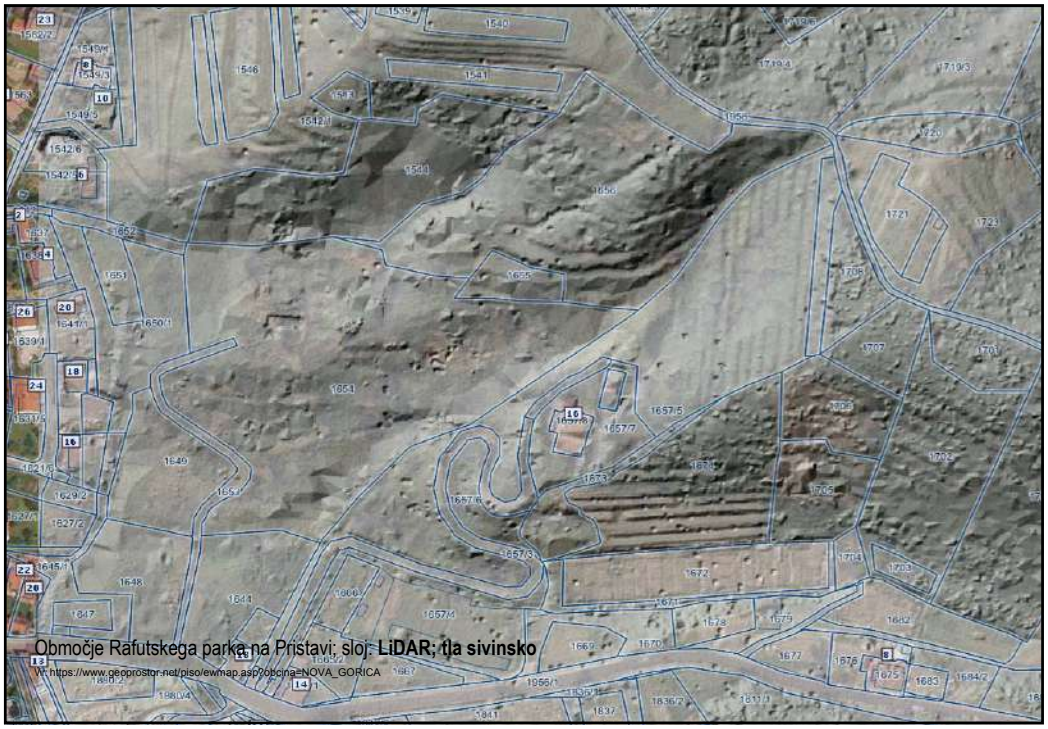
Območje Rafutskega parka na Pristavi; **topografska karta in parcelne meje**

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **LiDAR senčenje in parcelne meje**

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ

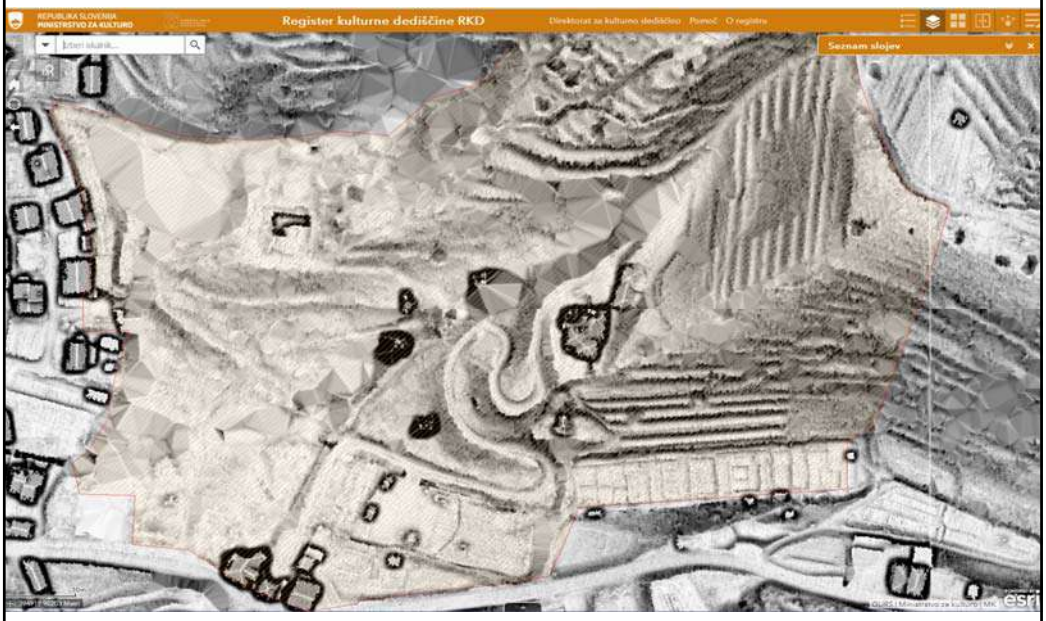
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **LiDAR; tla sivinsko**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Širše območje Rafutskega parka na Pristavi; sloji RKD, LiDAR tla-zgradbe SVF

Vir: https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c2b52b&query=RNPD_4274_1%2CESD%2C63

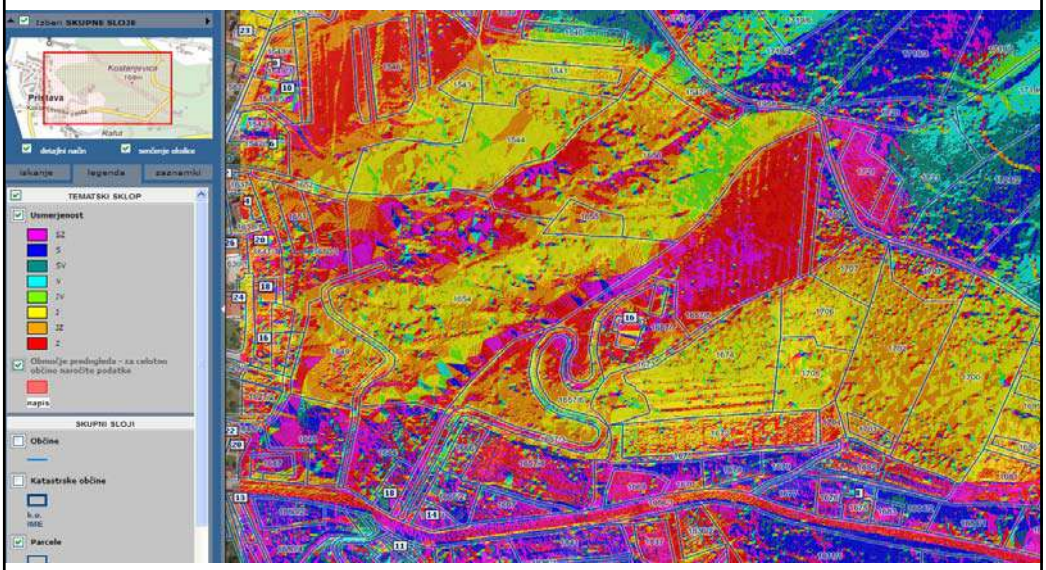
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloji RKD, LiDAR tla-zgradbe SVF

Vir: https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c2b52b&query=RNPD_4274_1%2CESD%2C63

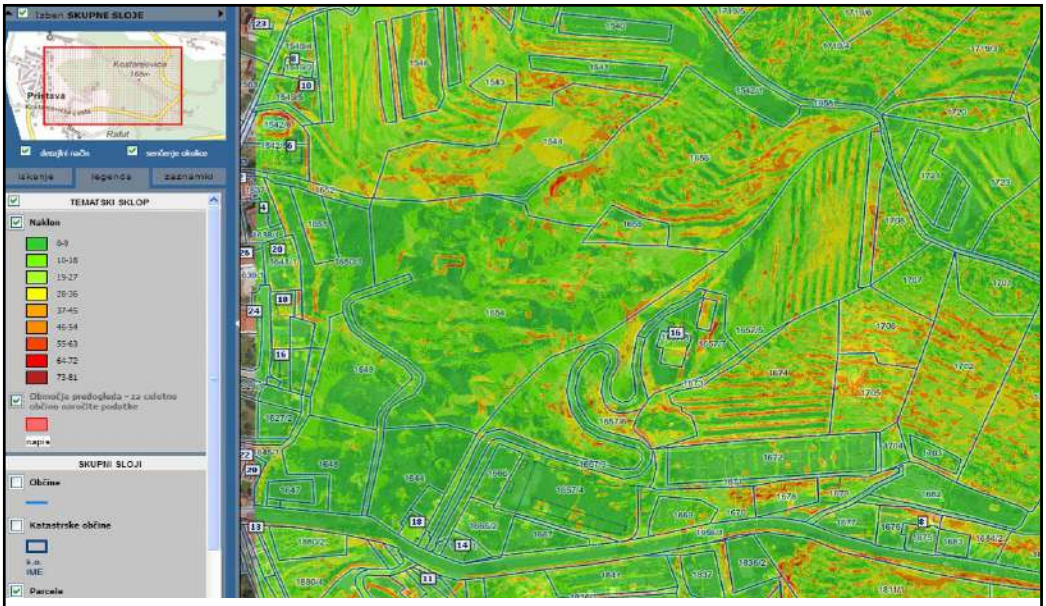
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **LiDAR; 3D teren**

Vir: https://www.geoprostor.net/pisc/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

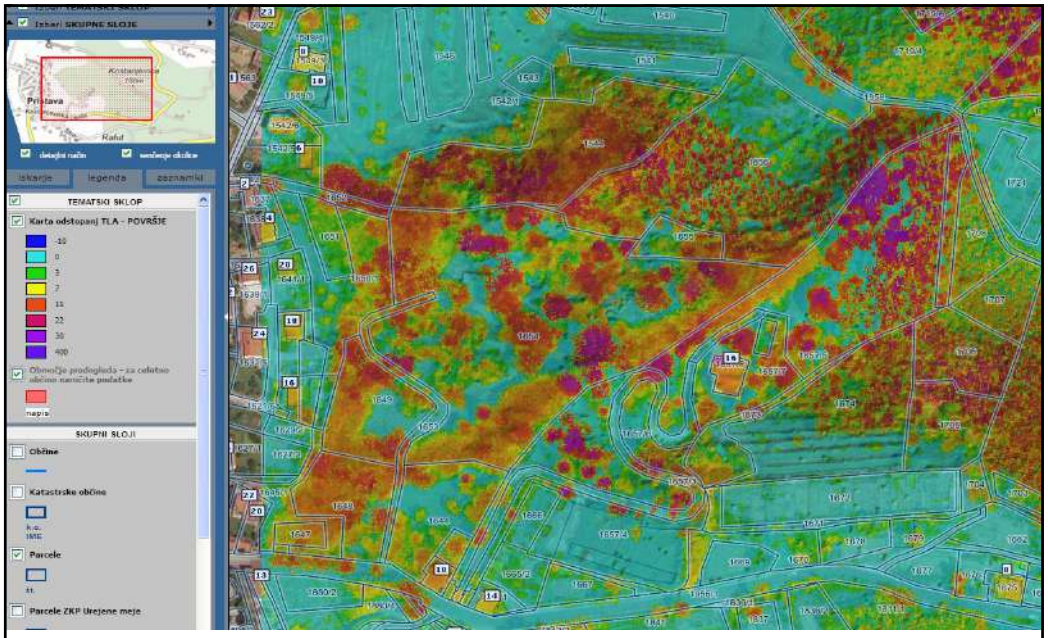
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **LiDAR; usmerjenost**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

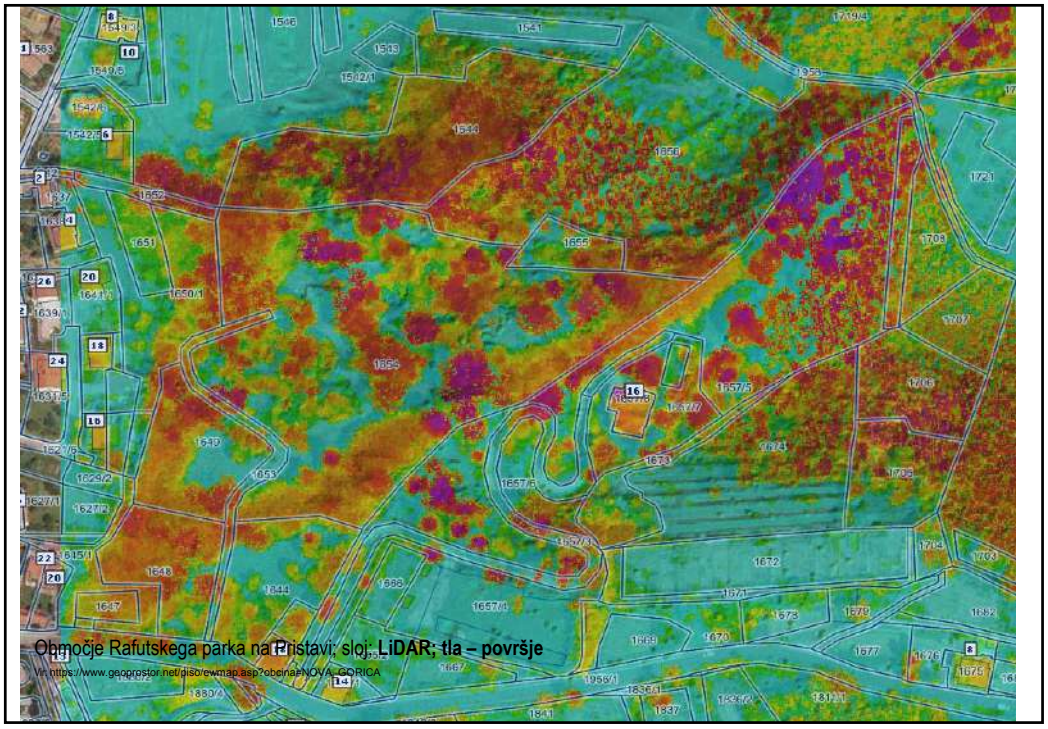
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **LiDAR; naklon**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **LiDAR; tla – površje z legendo**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

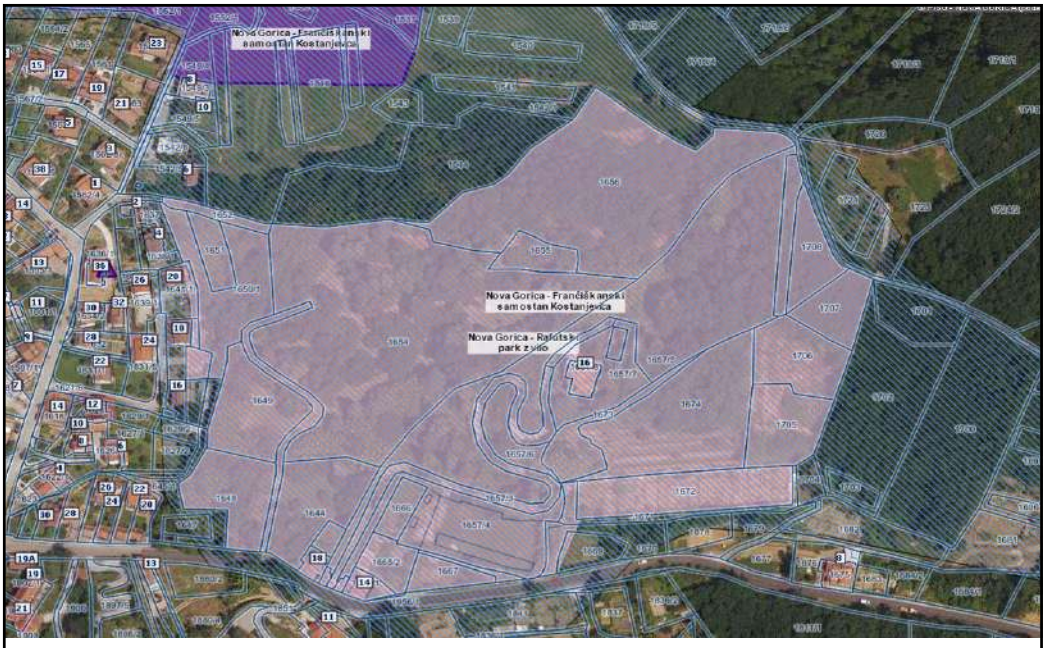
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **LiDAR; tla – površje**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

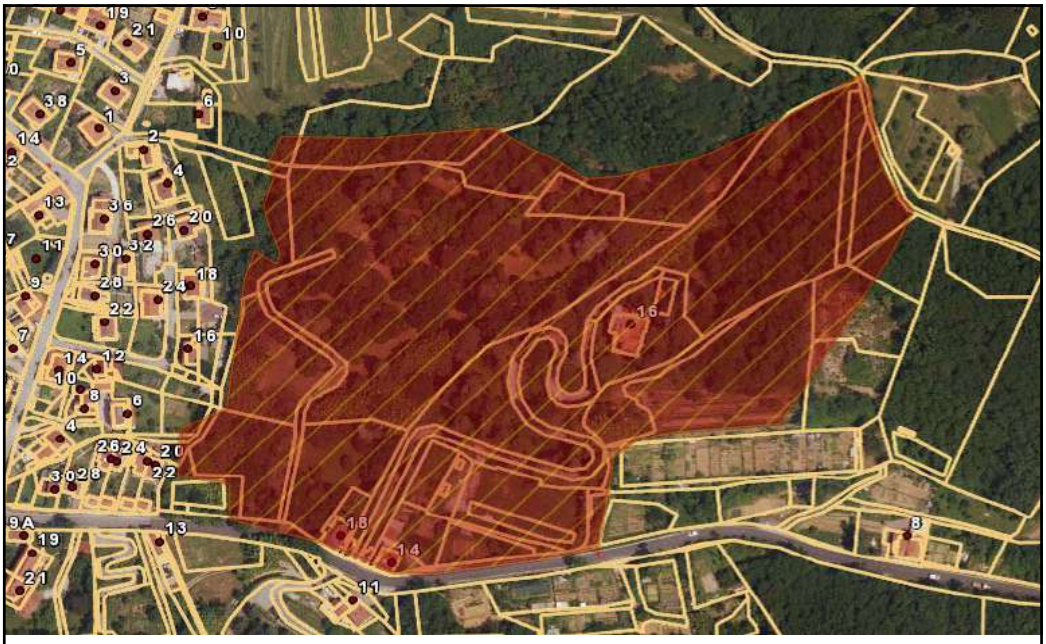
Širše območje Rafutskega parka na Pristavi; sloji RKD, topo GURS, DOF 2014

Vir: https://gisportal.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=df5b0c8a300145fda417eda6b0c2b52b&query=RNPD_4274_1%2CESD%2C63

Območje Rafutskega parka na Pristavi; **EŠD 7917** Nova Gorica – Rafutski park z vilo in vplivno območje EŠD 4799 Nova Gorica - Frančiškanski samostan Kostanjevica

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

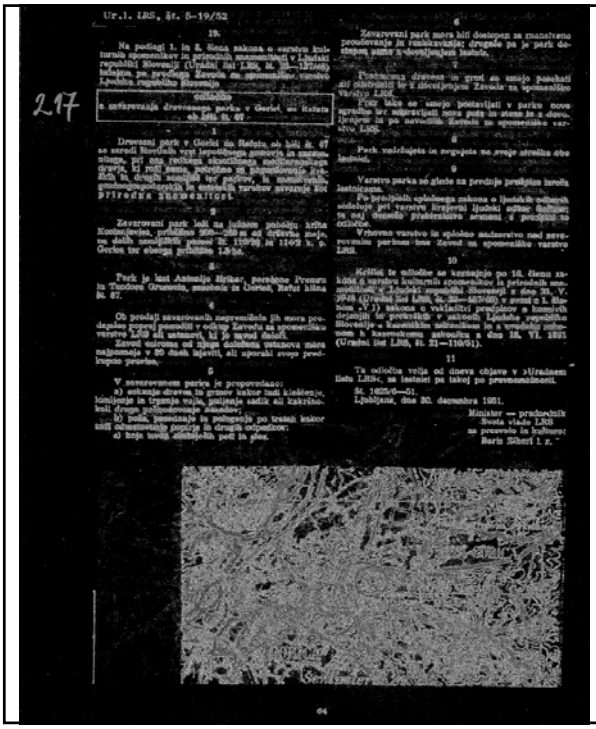
Območje Rafutskega parka na Pristavi; vrisane meje zavarovanja pri ZRSVN (**ID 249** Rafutski park; naravna vrednota, državni pomen)

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=NV@ZRSVNJ

Območje Rafutskega parka na Pristavi; vrisane meje zavarovanja pri ZRSVN (**ID 111** Nova Gorica, Rafutski park na Pristavi; zavarovano območje, državni pomen)

Vir: https://www.naravovarstveni-atlas.si/web/profile.aspx?id=ZO@ZRSVNJ

Ur.l. LRS, št. 5-19/52

217

19.

Na podlagi 1. in 8. člena zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. [illegible]) izdaja po predlogu Zavoda za spomeniško varstvo Ljudske republike Slovenije

odločbo
o zavarovanju drevesnega parka v Gorici ob Rafutu ob hiši št. 67

1

Drevesni park v Gorici ob Rafutu ob hiši št. 67 se zaradi številnih vrst lepotičnega grmovja in zanimivega, pri nas redkega ekzotičnega mediteranskega drevja, ki rodi seme, pogosto za znamenitejše botanične, drugače znanstveno ter posebno za gozdnogospodarskih, varstvenih in zemeljskih razlogov kot prirodna znamenitost.

2

Zavarovani park leži na južnem pobočju hriba Kostanjevica, približno 900—950 m od državne meje, na delih katastrskih parcel št. 1109/9 in 1109 k. o. Gorica ter obsega približno 1,5 ha.

3

Park je last Antonija Hrikar, poročene Premrl iz Tacnove Gruzovin, stanujoča v Gorici, Rafut hiša št. 67.

4

Ob prodaji zavarovanih nepremičnin jih mora prodajalec pravoj pismeno v roditvi Zavoda za spomeniško varstvo LRS ali ustanovi, ki jo navod Zavod.

Zavod ustrezna od njega določena ustanova more najkasneje v 30 dneh izjaviti, ali uporabi svojo predkupno pravico.

5

V zavarovanem parku je prepovedano:

a) sekanje drevesa in grmov kakor tudi kleščenje, lomljenje in trganje vej, poškodovanje sadik ali kakršnokoli drugo poškodovanje zasadov;

b) paša, pasenje in pokopanje po travnih kakor tudi odmetavanje papirja in drugih odpadkov;

c) koje kakih drobnih peči in ognjišč;

d) [illegible]

6

Zavarovani park mora biti dostopen za znanstveno proučevanje in raziskovalske drugače pa je park dostopen samo v dovoljenjem letnike.

7

Posamezna drevesa in grmi se smejo posekati ali odstraniti le z dovoljenjem Zavoda za spomeniško varstvo LRS.

Prav tako se smejo [illegible]

8

Park vzdržujejo in nadgrajujejo na svoje stroške oba lastnika.

9

Varstvo parka naj gleda na prvenje predpise [illegible] lastnika.

Po predpisih splošnega zakona o ljudskih odborih nadzoruje pri varstvu krajevni ljudski odbor Rafut; ta pa [illegible]

Vrhovno varstvo in splošno nadzorstvo nad [illegible]

10

Kršitel te odločbe se kaznujejo po 18. členu zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji z dne 26. V. 1948 (Uradni list LRS, št. 32—[illegible]) v zvezi s 1. točko (V.) zakona o vzkladitvi prestopkov s komunalnih dejanjih ter postavkih v zakonih Ljudske republike Slovenije o kazenskih določbah in o vrednosti [illegible] kazenskem postopku z dne 18. VI. 1951 (Uradni list LRS, št. 21—[illegible]).

11

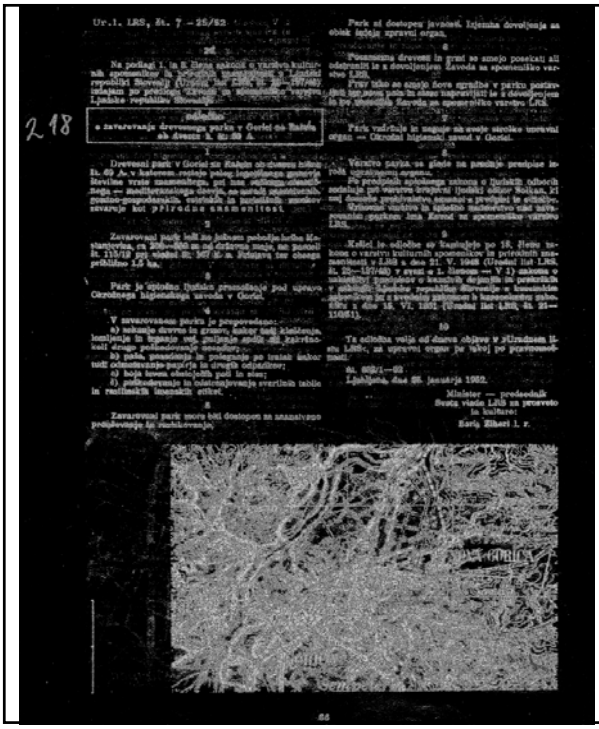
Ta odločba velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, za [illegible] po tekoj po [illegible].

Št. 1605/6—51.
Ljubljana, dne 30. decembra 1951.

Minister — predsednik
Sveta vlade LRS
za prosveto in kulturo:
Boris Ziherl l. r.

64

1952/5-19 Odločba o zavarovanju drevesnega parka v Gorici na Rafutu ob hiši hš. 67
Uradni List LRS 5-52
Vir: NV Atlas, 2019

Ur.l. LRS, št. 7 — 25/52

218

20.

Na podlagi 1. in 8. člena zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. [illegible]) izdaja po predlogu Zavoda za spomeniško varstvo Ljudske republike Slovenije

odločbo
o zavarovanju drevesnega parka v Gorici ob Rafutu ob dvorcu h. št. 69 a.

1

Drevesni park v Gorici ob Rafutu ob dvorcu hišne št. 69 A, v katerem rastejo poleg lepotičnega grmovja številne vrste znamenitega, pri nas redkega ekzotičnega mediteranskega drevja, so zaradi znanstvenih, gozdno-gospodarskih, varstvenih in zemeljskih razlogov kot prirodna znamenitost

2

Zavarovani park leži na južnem pobočju hriba Kostanjevica, na 200—300 m od državne meje, na parceli št. 1115/19 pri vasi št. 167 k. o. Rihenva ter obsega približno 1,5 ha.

3

Park je splošna ljudska premoženje pod upravo Okrožnega higienskega zavoda v Gorici.

4

V zavarovanem parku je prepovedano:

a) sekanje drevesa in grmov, kakor tudi kleščenje, lomljenje in trganje vej, poškodovanje sadik ali kakršnokoli drugo poškodovanje zasadov;

b) paša, pasenje in pokopanje po travnih kakor tudi odmetavanje papirja in drugih odpadkov;

c) koje kakih drobnih peči in ognjišč;

d) [illegible]

5

Zavarovani park mora biti dostopen za znanstveno proučevanje in raziskovanje.

Park si dostopen javnosti. Izjemna dovoljenja za obisk izdaja upravni organ.

6

Posamezna drevesa in grmi se smejo posekati ali odstraniti le z dovoljenjem Zavoda za spomeniško varstvo LRS.

Prav tako se smejo [illegible]

7

Park vzdržuje in nadgrajuje na svoje stroške upravni organ — Okrožni higienski zavod v Gorici.

8

Varstvo parka naj gleda na splošne predpise [illegible] upravnega organa.

Po predpisih splošnega zakona o ljudskih odborih nadzoruje pri varstvu krajevni ljudski odbor Rafut, ki [illegible]

Vrhovno varstvo in splošno nadzorstvo nad [illegible]

9

Kršitel te odločbe se kaznujejo po 18. členu zakona o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v LRS z dne 26. V. 1948 (Uradni list LRS, št. 32—[illegible]) v zvezi s 1. točko — V 1) zakona o [illegible] o kazenskih dejanjih in prestopkih v splošni [illegible] o kazenskem postopku z dne 18. VI. 1951 (Uradni list LRS, št. 21—[illegible]).

10

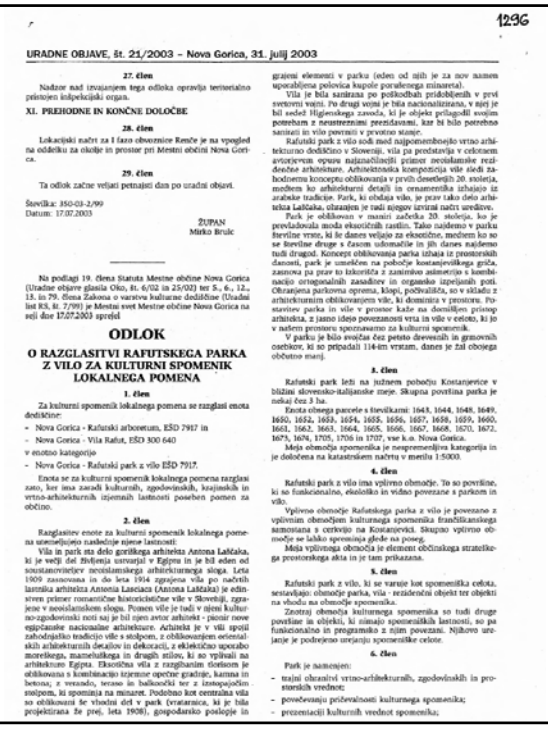
Ta odločba velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«, za upravni organ je [illegible] po [illegible].

Št. 603/1—52
Ljubljana, dne 26. januarja 1952.

Minister — predsednik
Sveta vlade LRS za prosveto
in kulturo:
Boris Ziherl l. r.

66

1952/7-26 Odločba o zavarovanju drevesnega parka v Gorici na Rafutu ob dvorcu h.š. 69a
Uradni List LRS 7-52
Vir: NV Atlas, 2019

1236

URADNE OBJAVE, št. 21/2003 – Nova Gorica, 31. julij 2003

27. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja teritorialno pristojen inšpekcijski organ.

XI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

28. člen

Lokacijski načrt za I fazo obvoznice Renče je na vpogled na oddelku za okolje in prostor pri Mestni občini Nova Gorica.

29. člen

Ta odlok začne veljati petnajsti dan po uradni objavi.

Številka: 350-03-2/99
Datum: 17.07.2003

ŽUPAN
Mirko Brulc

Na podlagi 19. člena Statuta Mestne občine Nova Gorica (Uradne objave glasila Oko, št. 6/02 in 25/02) ter 5., 6., 12., 15. in 79. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99) je Mestni svet Mestne občine Nova Gorica na seji dne 17.07.2003 sprejel

ODLOK

O RAZGLASITVI RAFUTSKEGA PARKA Z VILO ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena se razglasi enota dediščine:

- Nova Gorica - Rafutski arboretum, EŠD 7917 in
- Nova Gorica - Vila Rafut, EŠD 300 640

v enotno kategorijo

- Nova Gorica - Rafutski park z vilo EŠD 7917.

Enota se za kulturni spomenik lokalnega pomena razglasi zato, ker ima zaradi kulturnih, zgodovinskih, krajinskih in vrtno-arhitekturnih izjemnih lastnosti poseben pomen za občino.

2. člen

Razglasitev enote za kulturni spomenik lokalnega pomena uresničujejo naslednje njene lastnosti:

Vila in park sta delo goriškega arhitekta Antona Laščaka, ki je večji del življenja usvajal v Egiptu in je bil eden od soustanoviteljev neoislamskega arhitekturnega sloga. Leta 1909 zasnovana in do leta 1914 zgrajena vila po načrtih lastnika arhitekta Antonia Lasciaca (Antona Laščaka) je edinstven primer romantične historicistične vile v Sloveniji, zgrajene v neoislamskem slogu. Pomen vile je tudi v njeni kulturno-zgodovinski noti saj je bil njen avtor arhitekt - pionir nove egiptanske nacionalne arhitekture. Arhitekt je v vili spojil zahodnjaško tradicijo vile s stolpom, z oblikovanjem orientalskih arhitekturnih detajlov in dekoracij, z eklektično uporabo morebitnega, mamelučkega in drugih stilov, ki so vplivali na arhitekturo Egipta. Ekscentrična vila z razgibanim tlorisom je oblikovana s kombinacijo izjemne opečne gradnje, kamna in betona; z verando, terase in balkonski ter z izstopajočim stolpom, ki spominja na minaret. Podobno kot centralna vila so oblikovani še vtočni del v park (vratarnica, ki je bila projektirana že prej, leta 1908), gospodarsko poslopje in grajeni elementi v parku (eden od njih je za nov namen uporabljena polovica kupole porušenega minareta).

Vila je bila sanirana po poškodbah pridobljenih v prvi svetovni vojni. Po drugi vojni je bila nacionalizirana, v njej je bil sedež Higienskega zavoda, ki je objekt prilagodil svojim potrebam z neustreznimi preziditvami, kar bi bilo potrebna saniati in vilo povrniti v prvotno stanje.

Rafutski park z vilo zodi med najpomembnejšo vrtno arhitekturno dediščino v Sloveniji. vila pa predstavlja v celotnem avtorjevem opusu najznačilnejši primer neoislamske rezidenčne arhitekture. Arhitektonska kompozicija vile sledi zahodnemu konceptu oblikovanja v prvih desetletjih 20. stoletja, medtem ko arhitekturni detajli in ornamentika izhajajo iz arabske tradicije. Park, ki obdaja vilo, je prav tako delo arhitekta Laščaka, ohranjen je tudi njegov izvirni načrt ureditve.

Park je oblikovan v maniri začetka 20. stoletja, ko je prevladovala moda eksotičnih rastlin. Tako naidemo v parku številne vrste, ki še danes veljajo za eksotične, medtem ko so se številne druge s časom udomačile in jih danes najdemo tudi drugod. Koncept oblikovanja parka izhaja iz prostorskih danosti, park je umeščen na pobočje kostanjevškoga griča, zasnova pa prav to izkoriščta z zanimivo asimetrijo s kombinacijo ortogonalnih zasaditev in organsko izpeljanih poti. Ohranjena parkovna oprema, klopi, počivališča, so v skladu z arhitekturnim oblikovanjem vile, ki dominira v prostoru. Postavitev parka in vile v prostor kaže na dosežkom prisnop arhitekta, z jasno idejo povezanosti vrta in vile v celoto, ki jo v našem prostoru spoznavamo za kulturni spomenik.

V parku je bilo evidi?an čez petsto drevesnih in grmovnih osebkov, ki so pripadali 114-im vrstam, danes je žal obojega občutno manj.

3. člen

Rafutski park leži na južnem pobočju Kostanjevice v bližini slovensko-italijanske meje. Skupna površina parka je nekaj čez 3 ha.

Enota obsega parcele s številkami: 1643, 1644, 1648, 1649, 1650, 1652, 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667, 1668, 1670, 1672, 1673, 1674, 1705, 1706 in 1707, vse k.o. Nova Gorica.

Meja območja spomenika je nespremenljiva kategorija in je določena na katastrskem načrtu v merilu 1:5000.

4. člen

Rafutski park z vilo ima vplivno območje. To so površine, ki so funkcionalno, ekološko in vidno povezane s parkom in vilo.

Vplivno območje Rafutskega parka z vilo je povezano z vplivnim območjem kulturnega spomenika frančiškanskega samostana s cerkvijo na Kostanjevici. Skupno vplivno območje se lahko spreminja glede na poseg.

Meja vplivnega območja je element občinskega strateškega prostorskega akta in je tam prikazana.

5. člen

Rafutski park z vilo, ki se varuje kot spomeniška celota, sestavljajo: območje parka, vila - rezidenčni objekt ter objekti na vhodu na območje spomenika.

Znotraj območja kulturnega spomenika so tudi druge površine in objekti, ki nimajo spomeniških lastnosti, so pa funkcionalno in programsko z njim povezani. Njihovo urejanje je podrejeno urejanju spomeniške celote.

6. člen

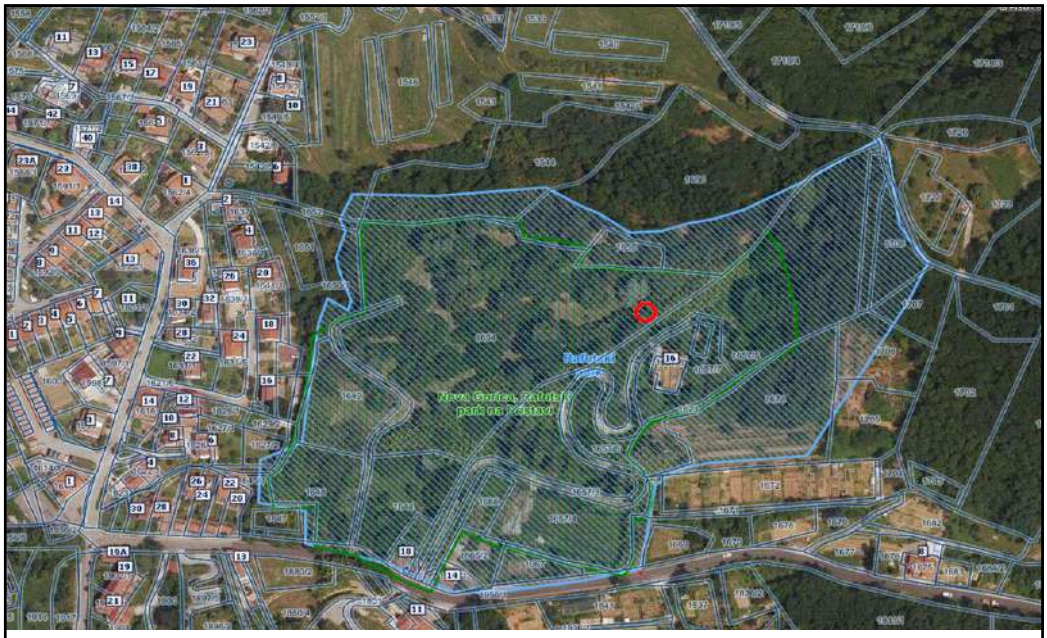
Park je namenjen:

- trajni ohranitvi vrtno-arhitekturnih, zgodovinskih in prostorskih vrednot;
- povečevanju prižlivalnosti kulturnega spomenika;
- prezentaciji kulturnih vrednot spomenika;

2003 Odlok o razglasitvi Rafutskega parka z vilo za kulturni spomenik lokalnega pomena
Uradne objave (OKO), št. 21/2003-100, Ur.l. RS, št. 52/2004-2505
Vir: NV Atlas, 2019

Območje Rafutskega parka na Pristavi; arhivski sloji RKD, **EŠD 7917** Nova Gorica – Rafutski park z vilo
Vir: http://giskd6s.situla.org/giskd/

Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **oba sloja zavarovanja pri ZRSVN (ZO in NV)**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

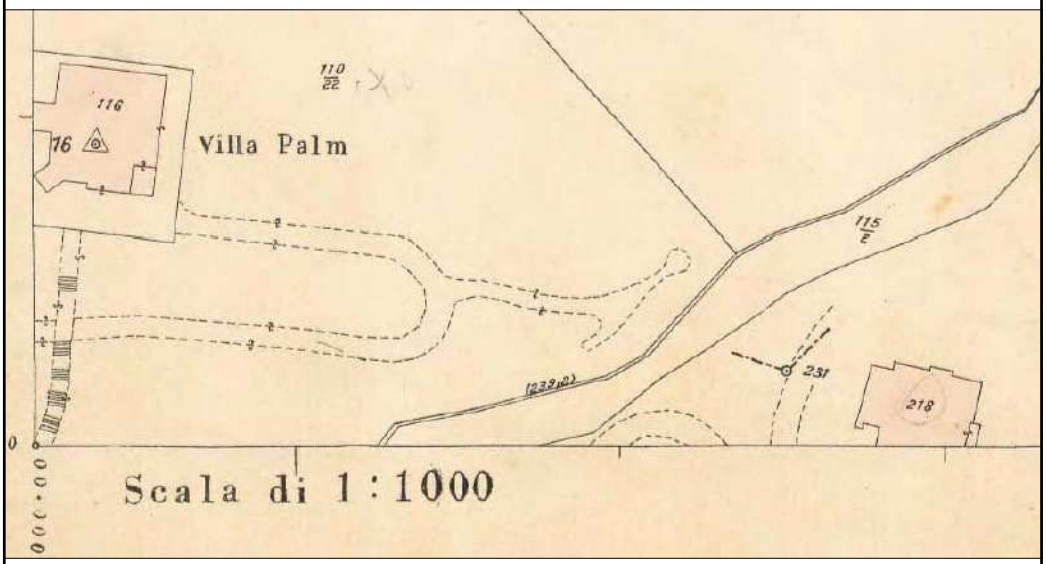
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **lastništvo parcel**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

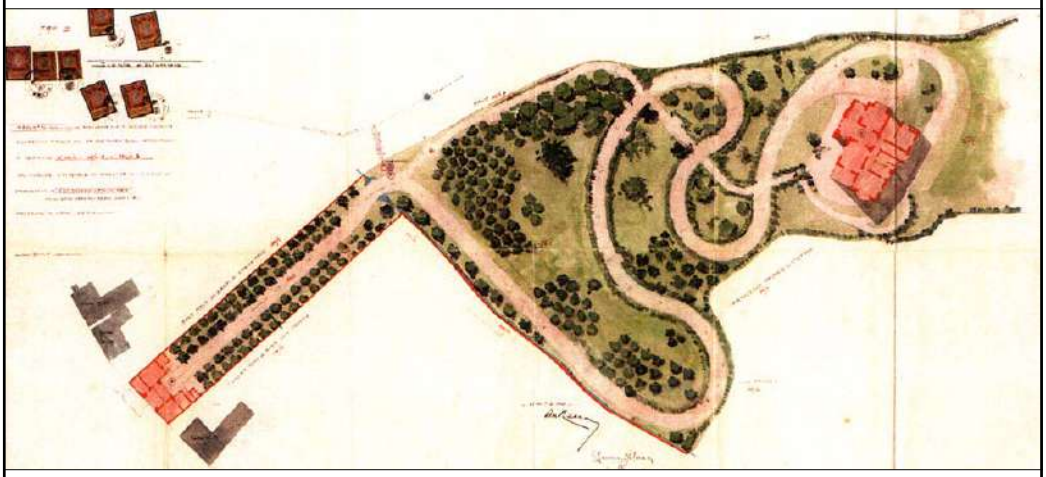
Območje Rafutskega parka na Pristavi; sloj: **lastništvo parcel in parcelne številke**

Vir: https://www.geoprostor.net/piso/ewmap.asp?obcina=NOVA_GORICA

Načrt vile Palm, 1933

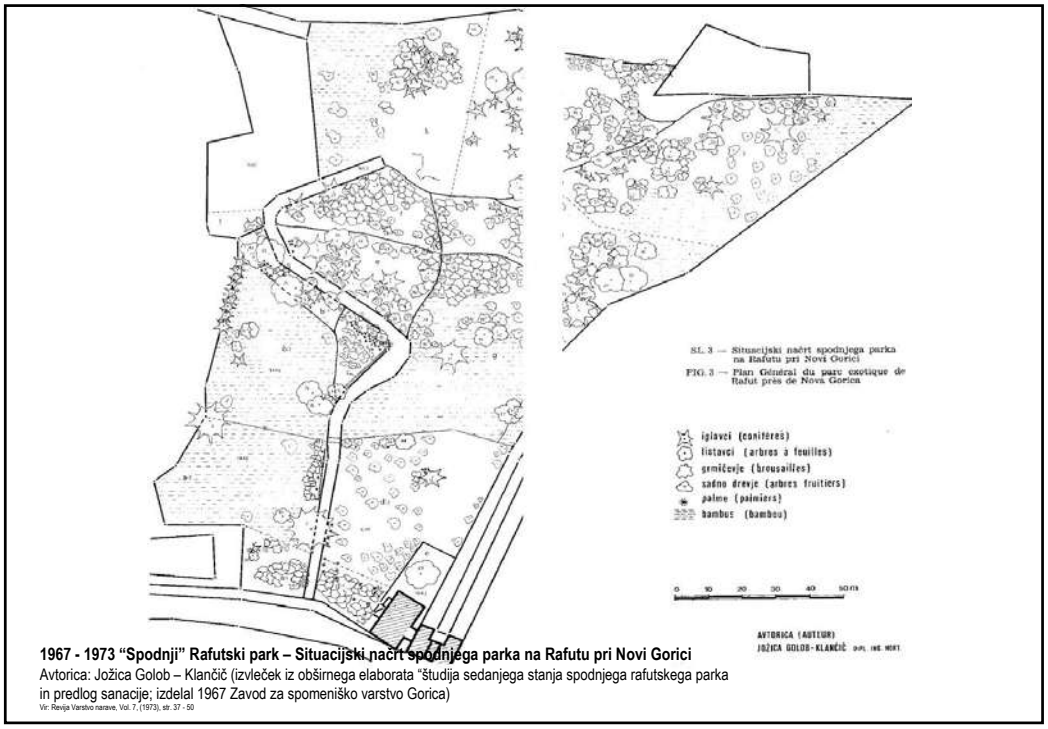
Vir: arhiv Mitja Skubin,Katarina Iskra

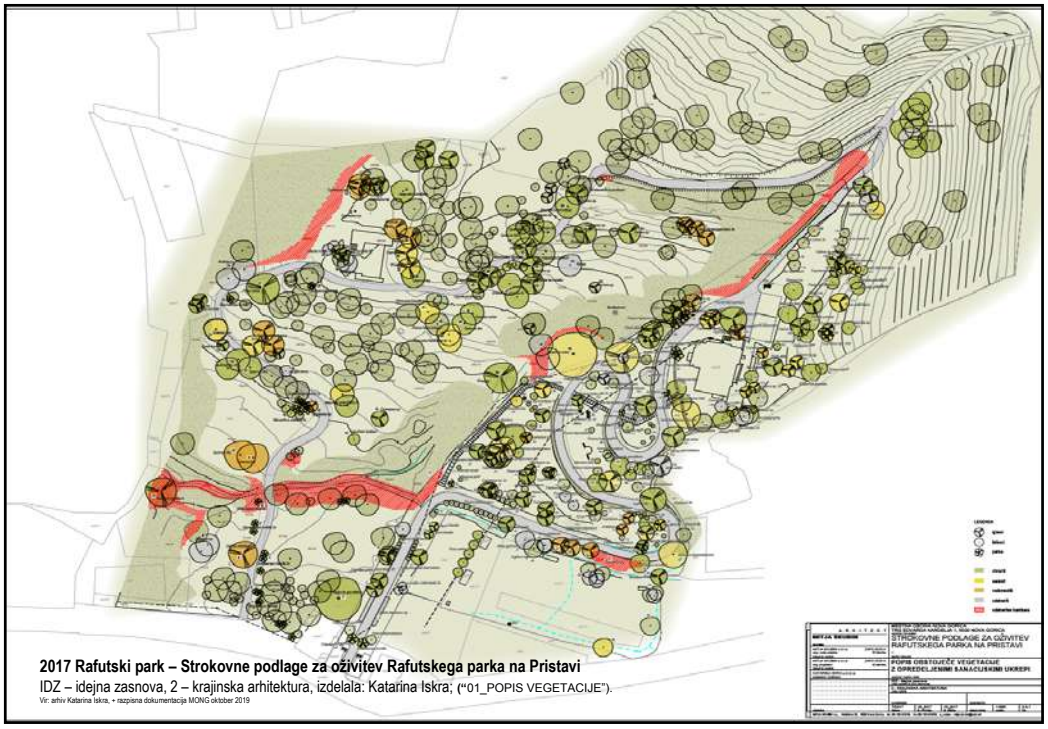
http://www.piranesi.eu/anton-lascak-villa-rafut-nova-gorica-slovenia-built-1912-1914-rebuilt-1928-1929/

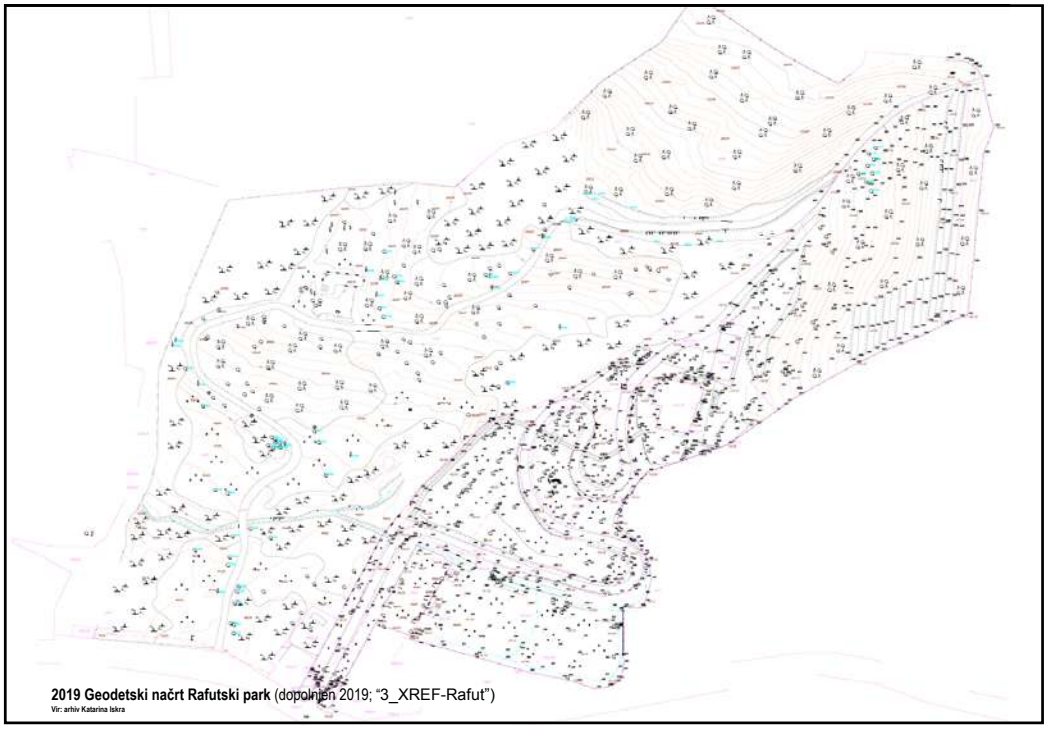
Original plan for the Rafut Villa and Park. Photo: Regional Archives Nova Gorica
https://monument.org/monuments/rafut-park-and-villa/

1967 - 1973 "Spodnji" Rafutski park – Situacijski načrt spodnjega parka na Rafutu pri Novi Gorici
Avtorica: Jožica Golob – Klančič (izvleček iz obširnega elaborata "študija sedanjega stanja spodnjega rafutskega parka in predlog sanacije; izdelal 1967 Zavod za spomeniško varstvo Gorica)
Vir: Revija Varstvo narave, Vol. 7, (1973), str. 37 - 50

2017 Rafutski park – Strokovne podlage za oživitev Rafutskega parka na Pristavi
IDZ – idejna zasnova, 2 – krajinska arhitektura, izdelala: Katarina Iskra; ("01_POPIS VEGETACIJE").
Vir: arhiv Katarina Iskra, + razpisna dokumentacija MONG oktober 2019

2019 Geodetski načrt Rafutski park (dopolnjen 2019; "3_XREF-Rafut")
Vir: arhiv Katarina Iskra

1883 Gravure représentant le couvent des franciscains de Goritz
Vir: https://www.facebook.com/atdemarie.antoinette/photos/le-couvent-des-franciscains-de-goritz/1004424566328120/

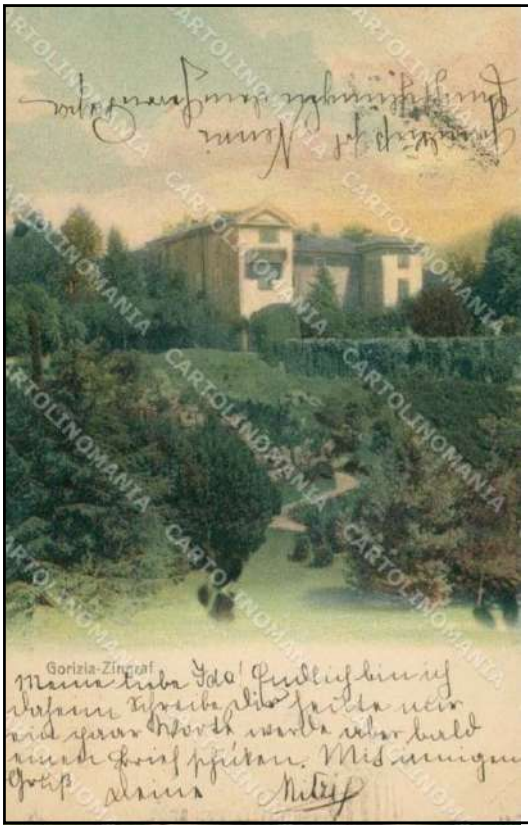

Görz, Goritz, Gorizia, Couvent de Kostanjevica, Kloster, okoli 1880

Vir: https://picclick.fr/Autriche-%C3%96sterreich-Slov%C3%A9nie-G%C3%B6rz-Goritz-Gorizia-Couvent-de-392338247619.html

Okoli leta 1907
Št. slike 1265787 6_1104586726226209_672680043618540586_o

Park dvorca Coronini Cronberg

Je najpomembnejši zgodovinski park v Gorici, saj obenem ohranja prvotno zasnovo iz 19. stoletja in romantični značaj. Grof Alfred Coronini je italijanski vrt ob vili spremenil v velik park po angleško-kitajski modi tistega časa.
Po vzoru miramarskega parka so izkoristili posebnost tal ter naravne in umetne elemente, da bi pridobili izjemno lepe izseke in kotičke: obiskovalec se od drevoreda lahko povzpne po strmih stezicah do griča s templjem v secesijskem slogu ali pa se poda v gradnov gozd, prežet z arkadijskim duhom. Navzdol vodi pot do vhoda v vilo, od koder se razteza angleški krožni travnik z libanonskimi cedrami. Odtod se odpira čudovit razgled na goriški grad ter na travnik na dnu doline. Po strmem sestopu vzdolž kamnitega vrta se razkrije prostrano travišče, kjer je nekoč tekel potok Koren. Navkreber vodi pot do ribnika in kamnite kulise z nišami, zapolnjenimi z alegoričnimi kipi. Pod senčnico vrtnic banxia pa pot ponovno vodi do vhodnega drevoreda.
Rastlinstvo, ki ga sestavljajo predvsem zimzelene vrste, predstavlja pravo čudo parka Coronini, v katerem uspevajo tako sredozemske kot tudi eksotične vrste, kot so palme, tise, cedre, primorski bori, stoletni hrast plutovec, japonske nešplje, bambus in tipične severnoevropske vrste ter drevesa rdeče jelke, jeseni, lipe, himalajska in libanonska cedra, arizonska cipresa iz hribovitih predelov Azije in Amerike.
Mnogo je tudi arhitektonskih zgradb in zgodovinsko-umetniških predmetov: dvorec z ložo in kapelo (16. stoletje, arhitekt Baldigara), secesijski monopterski tempelj (1913), stopnišče s senčnicami, balkon, kip G.B. Coroninija, kiparja Marca Chiereghina (1774), alegorični kipi Orazia Marinalija (začetek 18. stoletja), Hekate triformis iz rimske dobe, vodomet in bazen.

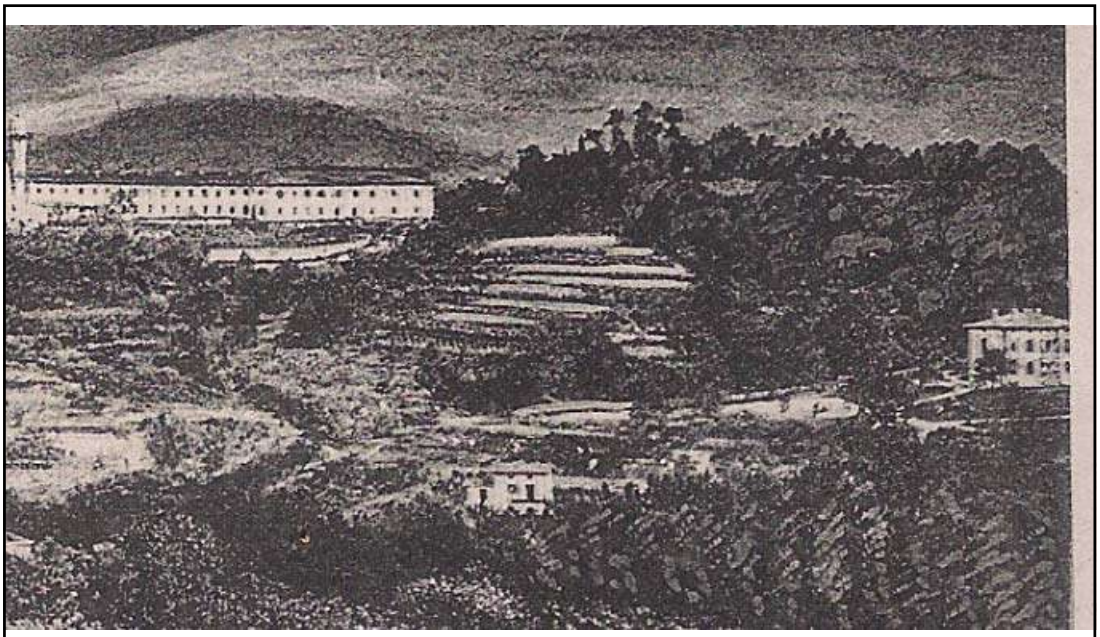
Gorizia Città Contea Antica RIPARATA cartolina RT2366
https://picclick.it/Gorizia-Citt%C3%A0-Contea-Antica-RIPARATA-cartolina-RT2366-123248814872.html#&gid=1&pid=1

okoli leta 1900 Gorizia_Citta Castagnavizza-cartolina-RT2375
Vir: https://www.ebay.it/itm/Gorizia-Citta-Castagnavizza-cartolina-RT2375/123248818285

Görz, Castania vizza, Castagnevizza, Verlag Anton Pertot, Gorizia; odposlana 1919
Vir: https://www.ebay.de/itm/Gorz-Castania-vizza-Castagnevizza-Verlag-Anton-Pertot-1919-Gorizia/113825976197?_trkparms=aid%3D1110001%26algo%3DSPLICE.SIM%26ao%3D2%26asc%3D57926%26meid%3D3853568148d74a6abca062fff22ddef3%26pid%3D100005%26rk%3D5%26rkt%3D12%26mehot%3Dpf%26sd%3D153470327716%26itm%3D113825976197%26pmt%3D0%26noa%3D1%26pg%3D2047675&_trksid=p2047675.c100005.m1851
Tudi na viru: https://www.picclickimg.com/d/w1600/pict/113825976197_/G%C3%B6rz-Castania-vizza-Castagnevizza-Verlag.jpg

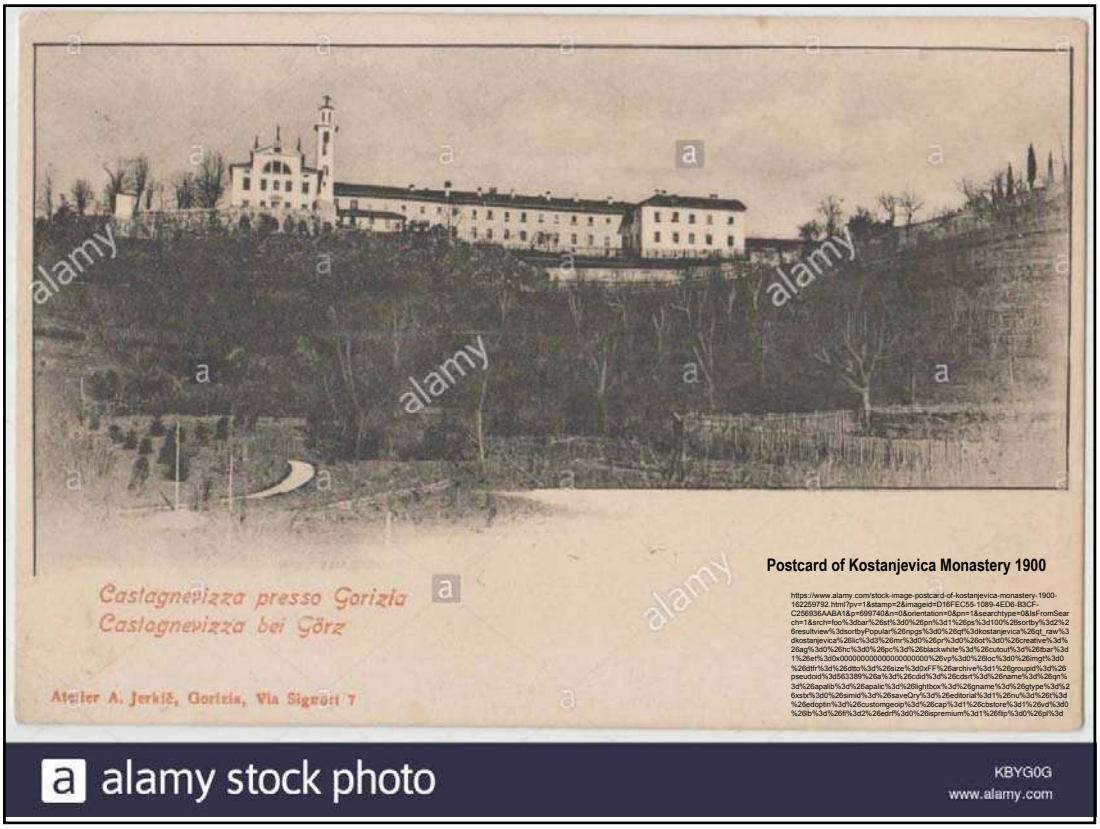
Görz, Castania vizza, Castagnevizza, Verlag Anton Pertot, Gorizia; odposlana 1919 - IZREZ

Vir: https://www.ebay.de/itm/Gorz-Castania-vizza-Castagnevizza-Verlag-Anton-Pertot-1919-Gorizia/113825976197?_trkparms=aid%3D1110001%26algo%3DSPLICE.SIM%26ao%3D2%26asc%3D57926%26meid%3D3853568148d74a6abca062fff22ddef3%26pid%3D100005%26rk%3D5%26rkt%3D12%26mehot%3Dpf%26sd%3D153470327716%26itm%3D113825976197%26pmt%3D0%26noa%3D1%26pg%3D2047675&_trksid=p2047675.c100005.m1851

Kostanjevica v Novi Gorici, poslana 1900

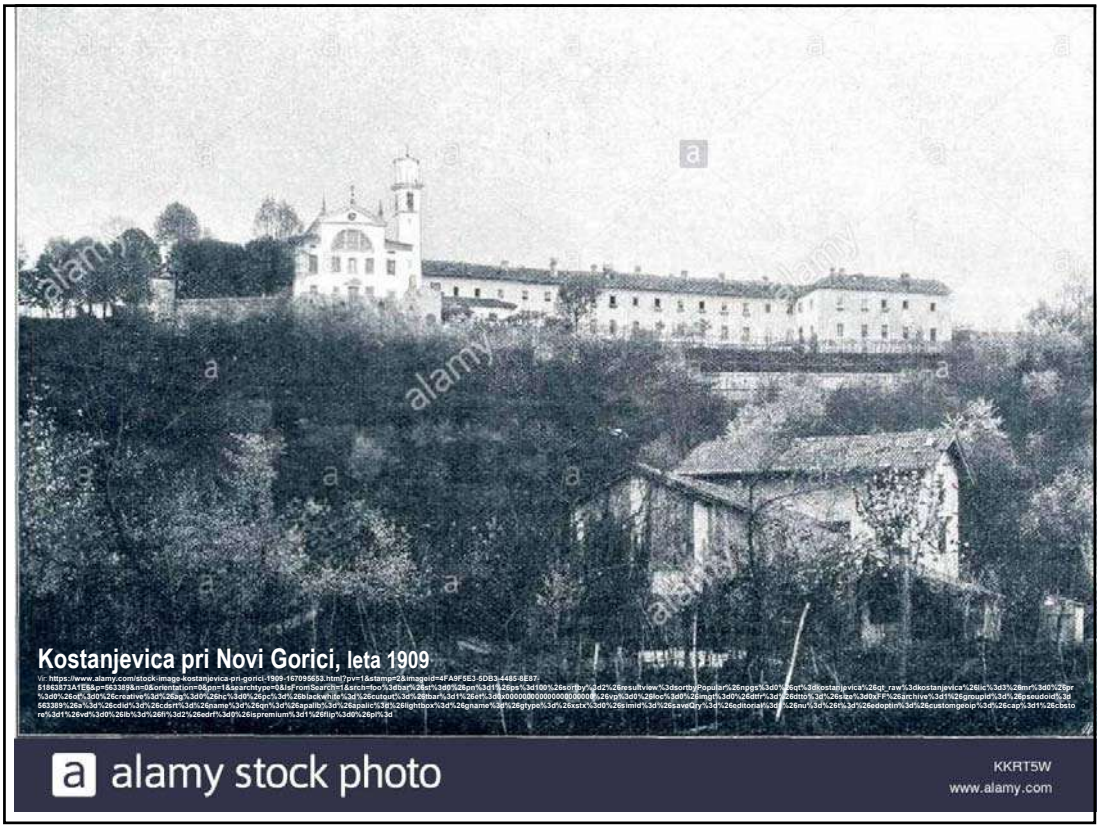
https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/kostanjevica-v-novi-gorici.html

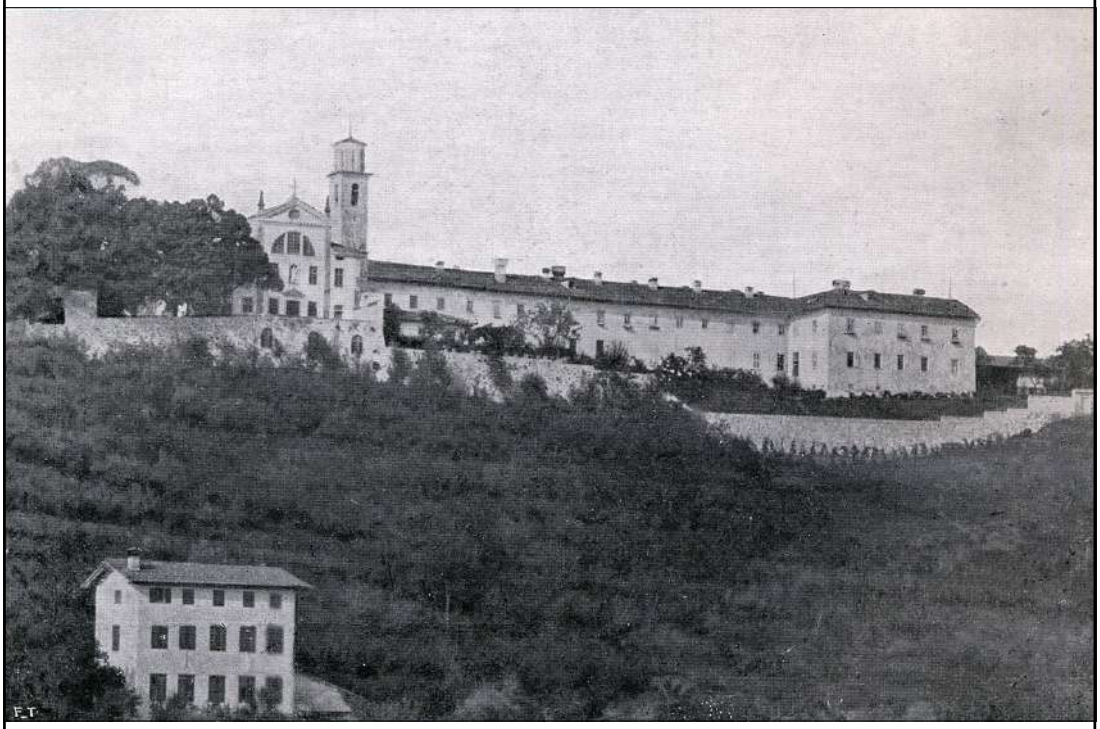
Kostanjevica v Novi Gorici, poslana leta 1907

Vir: https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/kostanjevica-v-novi-gorici.html

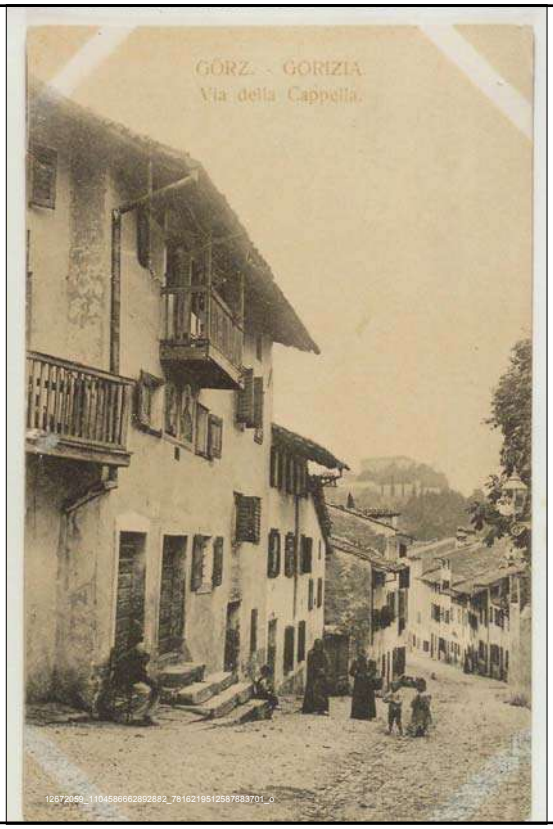

Kostanjevica v Novi Gorici, 1915
Vir: https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/kostanjevica-v-novi-gorici.html

Kostanjevica v Novi Gorici, 1915

via Cappella (1908 o di poco precedente)

Görz. Auf dem Wege zum Kloster Castagnavizza

17264590_1442014729150072_7354215896370919045_n

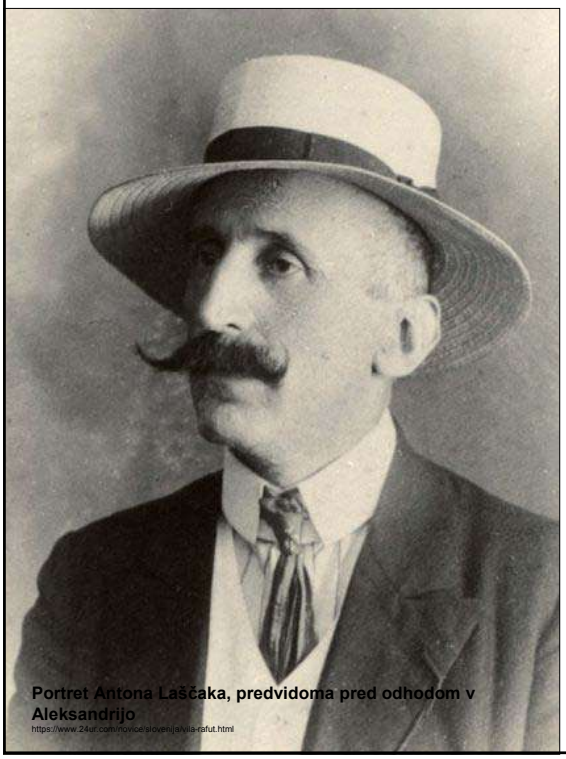

Gorizia durante la guerra 1915-1918 - Salita alla Castagnevizza
GORIZIA guerra 1915 1918 salita alla Castagnevizza vecchia cartolina
https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-guerra-1915-1918-salita-alla-Castagnevizza-vecchia-cartolina/233212927642?_trkparms=aid%3D555018%26algo%3DPL.SIM%26ao%3D1%26asc%3D57926%26meid%3Df931a41747a5470db943cf0e73fc8404%26pid%3D100005%26rk%3D2%26rkt%3D3%26mehot%3Dpf%26sd%3D113825976197%26itm%3D233212927642%26pmt%3D1%26noa%3D0%26pg%3D2047675&_trksid=p2047675.c100005.m1851

http://foto.sta.si/#!a/68446/775829

Gorica, današnja Italija. Sto let soške fronte.
Pogled na porušene hiše na Travniku v Gorici (oktober 1917).
Foto: Fototeka Društva soška fronta 1915-1917

Portret Antona Laščaka, predvidoma pred odhodom v Aleksandrijo
https://www.24ur.com/novice/slovenija/avla-rafut.html

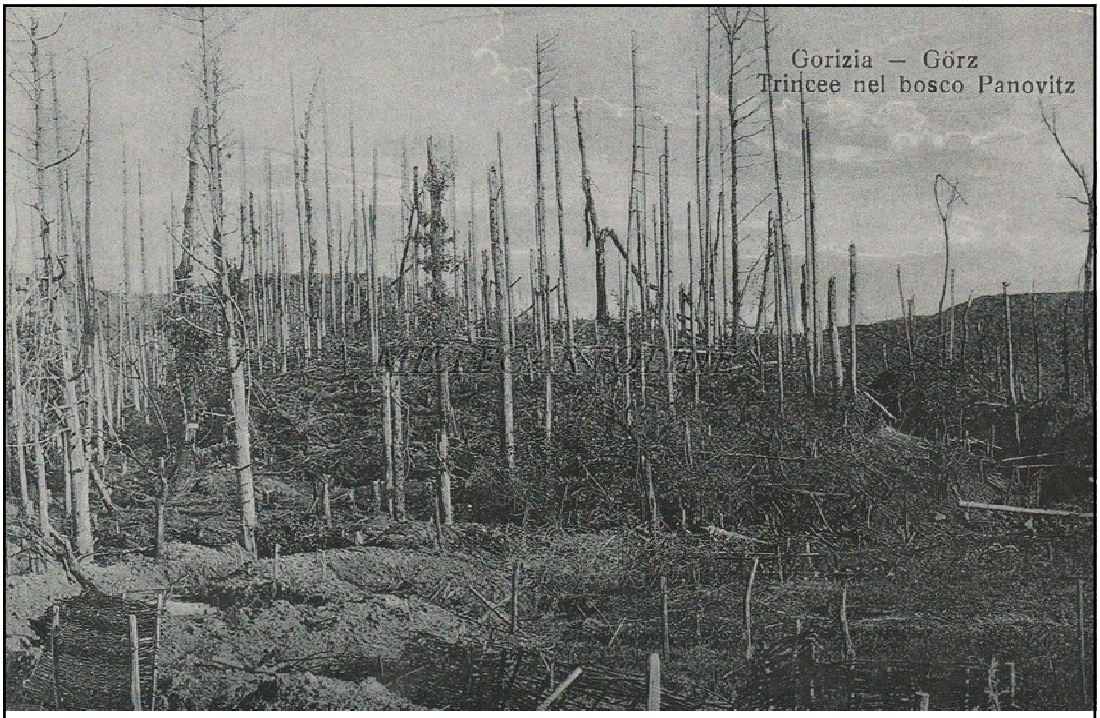
Portret Antona Laščaka, ok. 1906–1908
http://www.kreadom.com/assets/files/Med-Gorico%2C-Aleksandrijo-in-Kairom_%C4%8CLANEK.pdf

Görz, Zerstörte Villa Lasciach
1917_Villa Rafut_Cassa di Risparmio di GOrizia

Görz. „Villa Lasciac."
a3e125546d_62242652

Vila Rafut, 1916, vratarnica
vir: http://www.kreadom.com/assets/files/Med-Gorico%2C-Aleksandrijo-in-Kairom_%C4%8CLANEK.pdf

1917, gozd Panovec
,https://picclick.fr/GORIZIA-GORZ-Trincee-nel-bosco-Panovitz-232932348690.html

1916
Gorizia_Borgo Rafut_Cassa di Risparmio di Gorizia

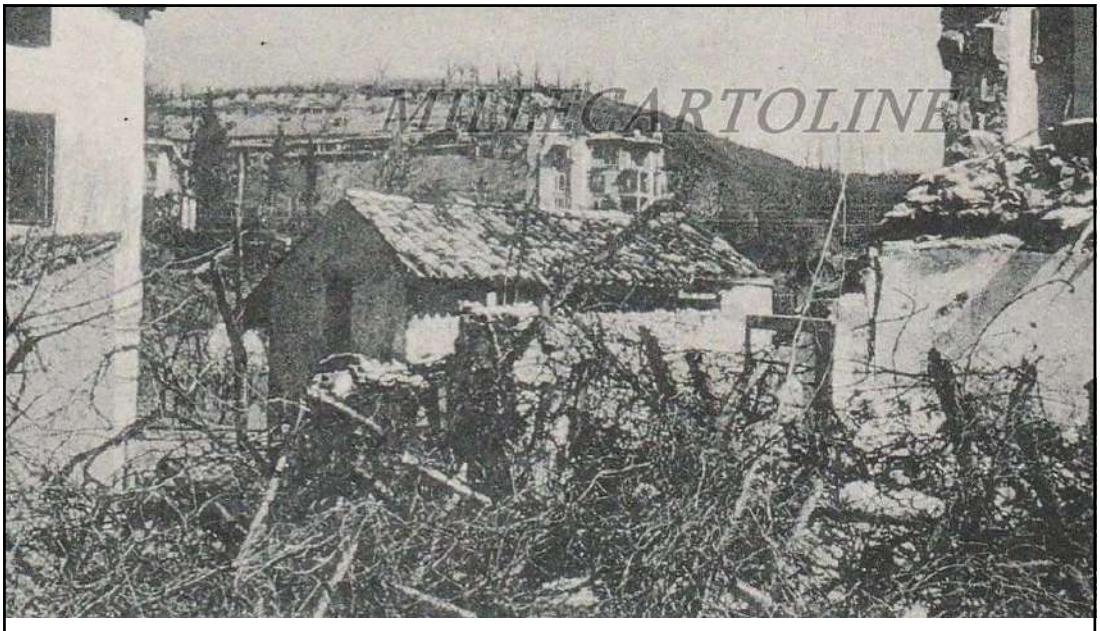

1916
Gorizia_Borgo Rafut_Cassa di Risparmio di Gorizia - IZREZ

GORIZIA GORZ - Borgo Rafut WWI - IZREZ

https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-GORZ-Borgo-Rafut-WWI/232932340294?_trkparms=aid%3D1110001%26algo%3DSPLICE.SIM%26ao%3D2%26asc%3D57926%26meid%3D5da80f0c65564764a99b8582d91c9a93%26pid%3D100005%26rk%3D11%26rkt%3D12%26mehot%3Dpf%26sd%3D153470327716%26itm%3D232932340294%26pmt%3D0%26noa%3D1%26pg%3D2047675&_trksid=p2047675.c100005.m1851

GORIZIA GORZ - Borgo Rafut WWI - IZREZ

https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-GORZ-Borgo-Rafut-WWI/232932340294?_trkparms=aid%3D1110001%26algo%3DSPLICE.SIM%26ao%3D2%26asc%3D57926%26meid%3D5da80f0c65564764a99b8582d91c9a93%26pid%3D100005%26rk%3D11%26rkt%3D12%26mehot%3Dpf%26sd%3D153470327716%26itm%3D232932340294%26pmt%3D0%26noa%3D1%26pg%3D2047675&_trksid=p2047675.c100005.m1851

Villa Lanscak a Rafut bombardata, Fotografie "Hofmann Eckerl - Gorizia" Luoghi e ricordi di guerra 1918 - 1923
© Museo Civico del Risorgimento di Bologna; vir: https://www.storiaememoriadibologna.it/prima-guerra-mondial/collezioni-digitali/fotografie-della-prima-guerra-mondiale/galleriafoto/27971?galid=3
In tudi: http://badigit.comune.bologna.it/fogg/dettaglio.aspx?CP=1070&ID=1071&from=sfoglia

Gorizia-Rafut-e-Castagnavizza-dal-castello-Castagnevizza

GORIZIA-Salita-alla-Castagnaviza-Castagnevizza-cartolina

Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica; zbrano staro slikovno gradivo za potrebe priprave arboristične analize, Grmovšek 2019

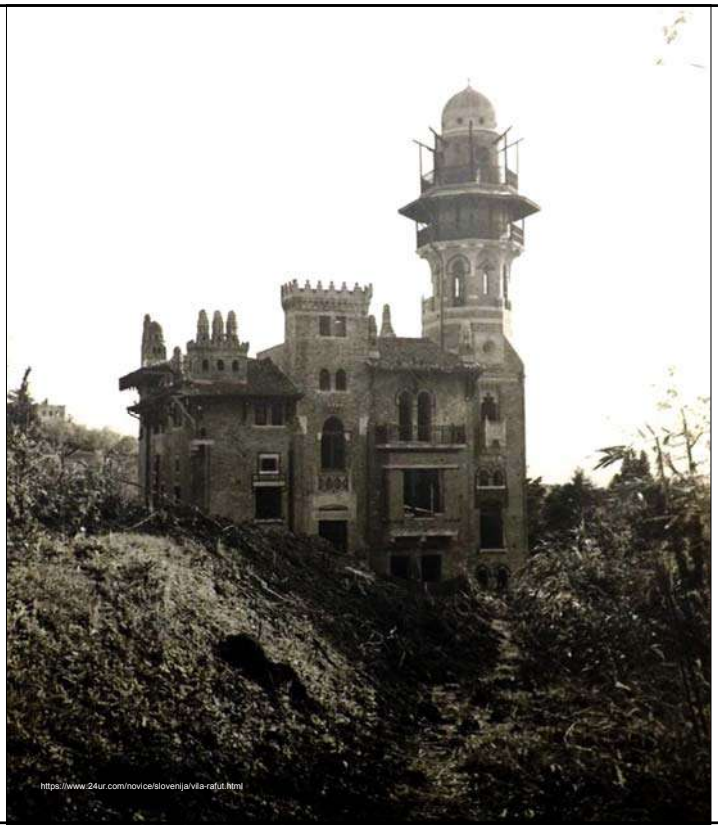
Vila Rafut, 1912-1914 (1928–1929)

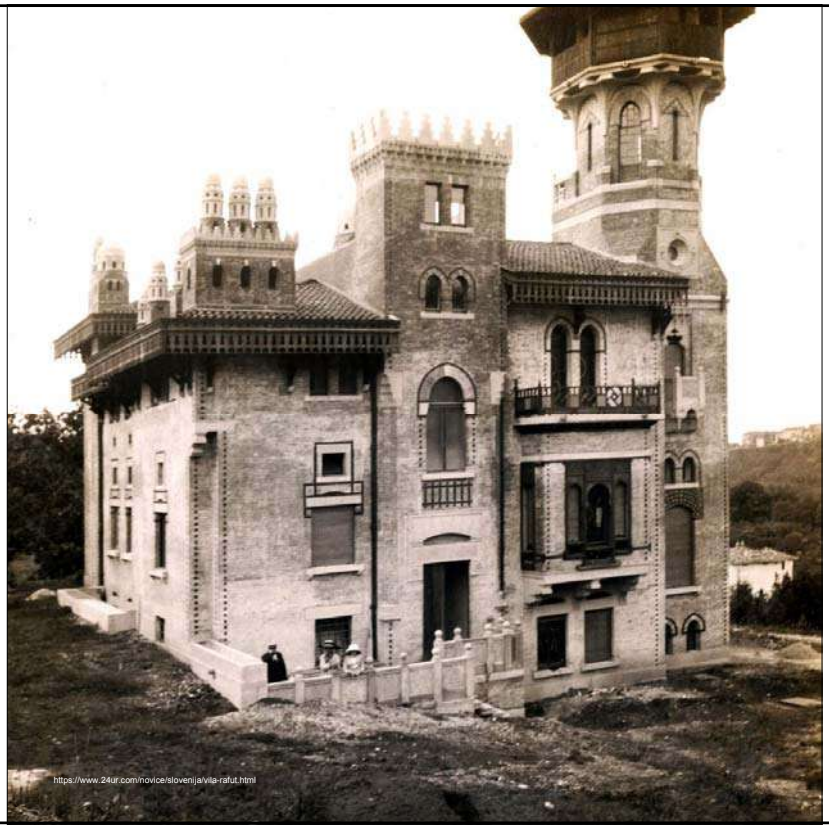
fotografija bi naj nastala okoli leta 1930

Vir: http://www.kreadom.com/assets/files/Med-Gorico%2C-Aleksandrijo-in-Kairom_%C4%8CLANEK.pdf

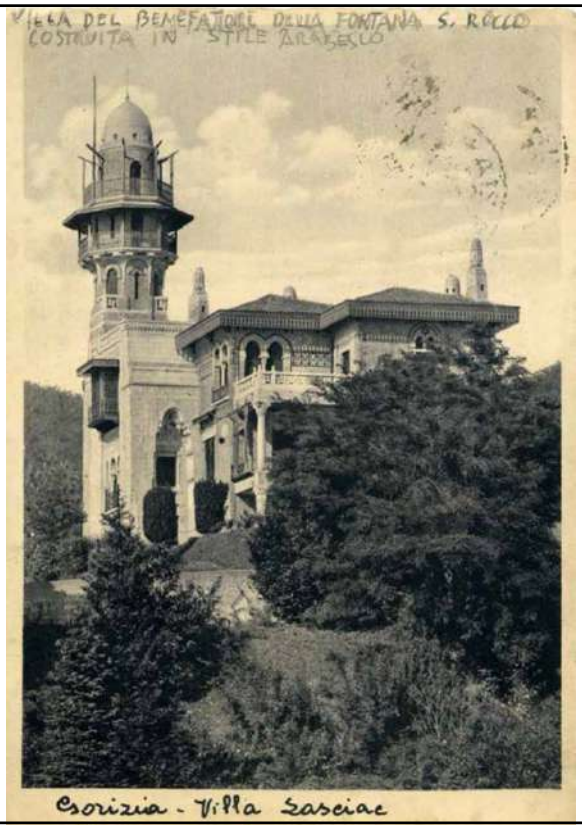
Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica;
zbrano staro slikovno gradivo za
potrebe priprave arboristične analize,
Grmovšek 2019

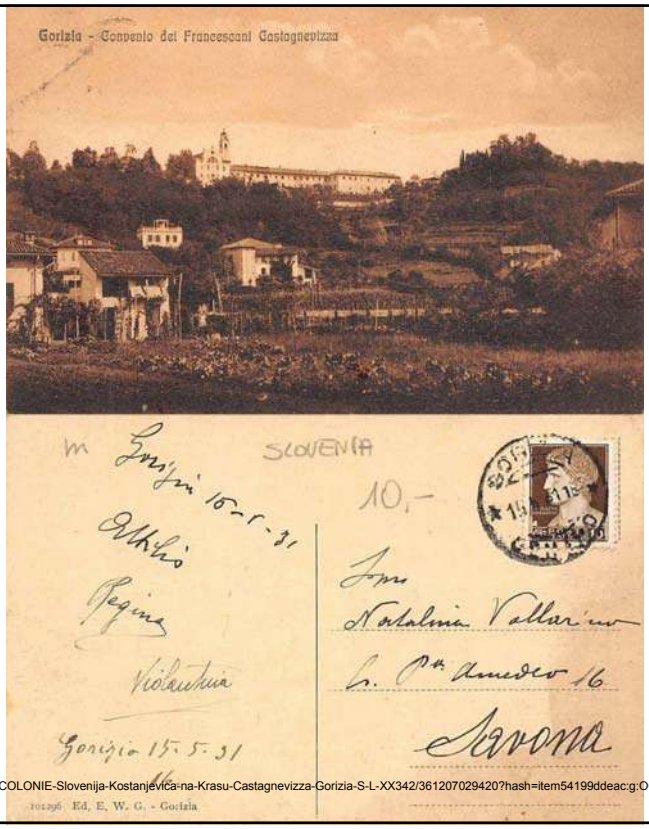

https://www.24ur.com/novice/slovenija/vila-rafut.html

MONTE SANTOTINO
MONTE SANTO
MONTE SAN GABRIELE
Gorizia - Cippo eretto in onore dei Caduti sul Rafut.

Vila Rafut, 1934 (foto: G. Paternolli); vir: ERPAC Servizio Musei e Archivi Storici. Fototeca Musei Provinciali di Gorizia
Vir: http://www.kreadom.com/assets/files/Med-Gorico%2C-Aleksandrijo-in-Kairom_%C4%8CLANEK.pdf

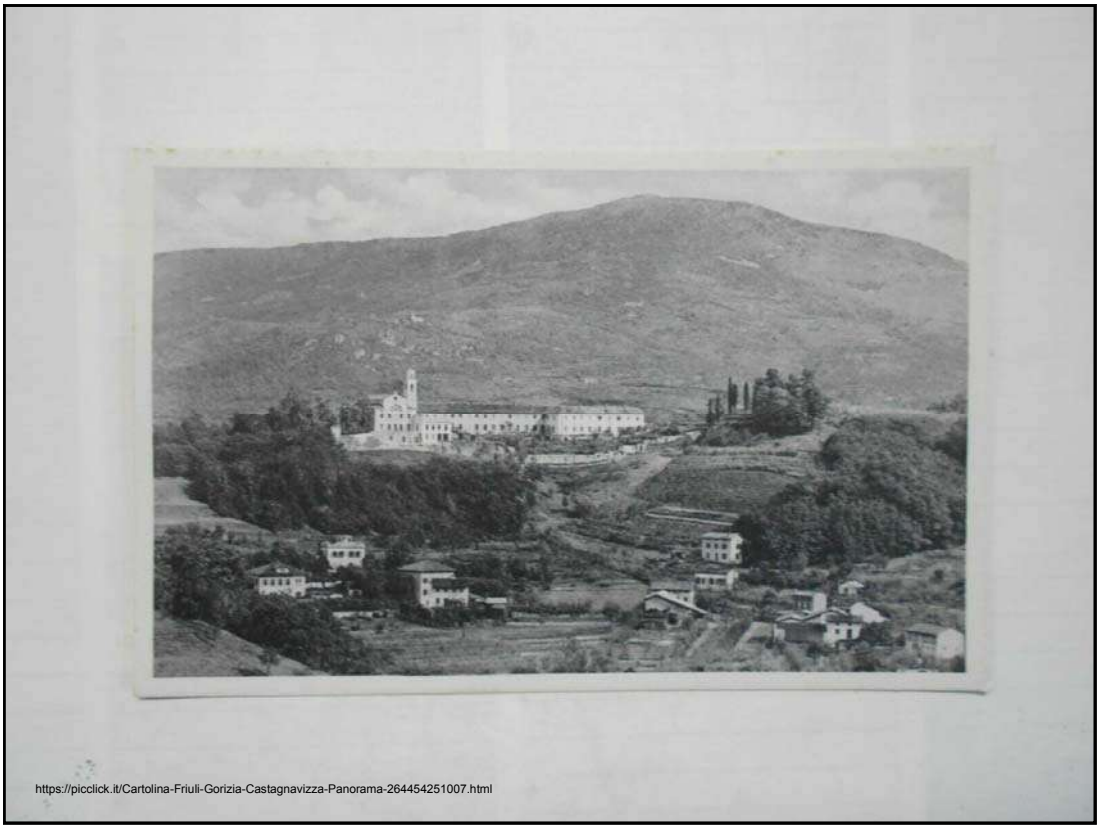

Poslala 1931

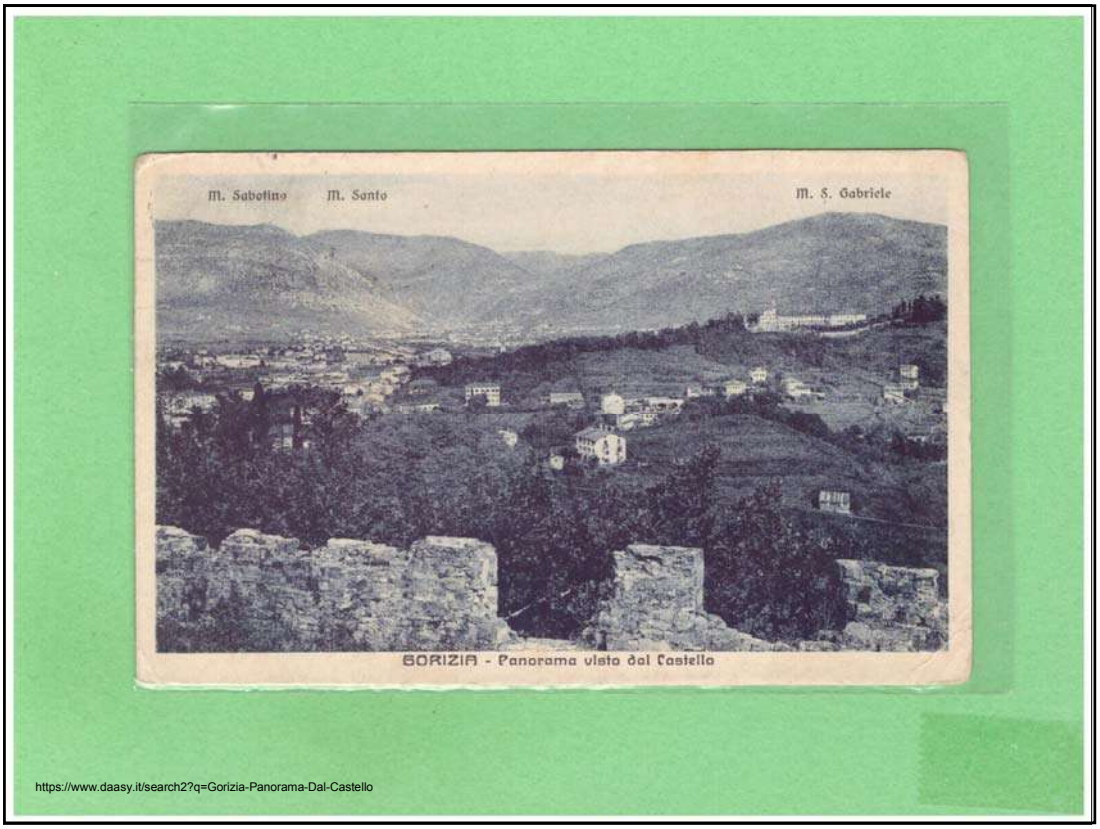
Vir: https://www.ebay.de/itm/EX-COLONIE-Slovenija-Kostanjevica-na-Krasu-Castagnevizza-Gorizia-S-L-XX342/361207029420?hash=item54199ddeac:g:OCIAAOSw2s1U0gIF

Kostanjevica v Novi Gorici, med obema vojnama
https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/kostanjevica-v-novi-gorici.html

https://picclick.it/Cartolina-Friuli-Gorizia-Castagnavizza-Panorama-264454251007.html

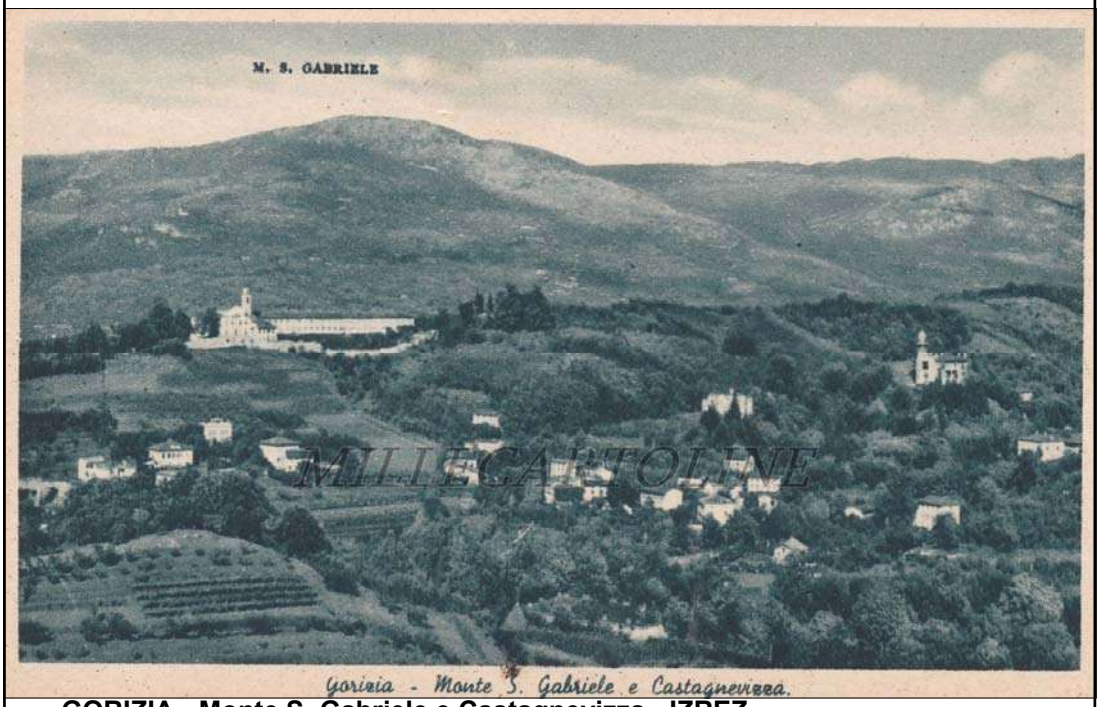

https://www.daasy.it/search2?q=Gorizia-Panorama-Dal-Castello

Cartolina Gorizia - Castagnevizza 1936

https://www.ebay.de/itm/Cartolina-Gorizia-Castagnevizza-1936/153470327716?_trkparms=aid%3D555018%26algo%3DPL.SIM%26ao%3D1%26asc%3D57926%26meid%3D6c571b59073f4b49b7d5260d5ce9a3b6%26pid%3D100005%26rk%3D1%26rkt%3D2%26mehot%3Dpf%26sd%3D232916697889%26itm%3D153470327716%26pmt%3D1%26noa%3D0%26pg%3D2047675&_trksid=p2047675.c100005.m1851

GORIZIA - Monte S. Gabriele e Castagnevizza - IZREZ

https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-Monte-S-Gabriele-e-Castagnevizza/232916697889?hash=item363aeac321:g:3dwAAOSwJK9bj1C6
Tudi na viru: https://picclick.it/GORIZIA-Monte-S-Gabriele-e-Castagnevizza-232916697889.html

GORIZIA - Monte S. Gabriele e Castagnevizza - IZREZ

https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-Monte-S-Gabriele-e-Castagnevizza/232916697889?hash=item363aeac321:g:3dwAAOSwJK9bj1C6

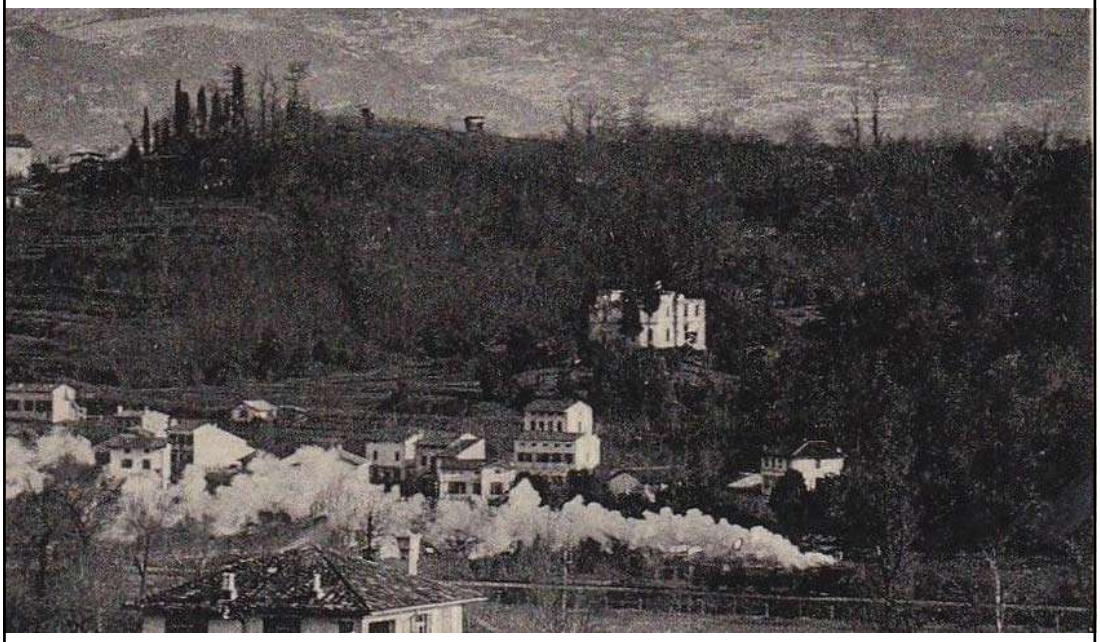

https://www.facebook.com/rafutpristava/photos/a.217442951998098/3254128178677777/?type=3&theater

 # GORIZIA - CASTAGNEVIZZA E MONTE S. GABRIELE, odposlana 1939

https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-CASTAGNEVIZZA-E-MONTE-S-GABRIELE-1939/361275727836?hash=item541db61fdc:g:TAoAAOSwqu9VNVKY
Tudi na viru: https://picclick.it/Gorizia-Castagnevizza-E-Monte-S-Gabriele-361275727836.html

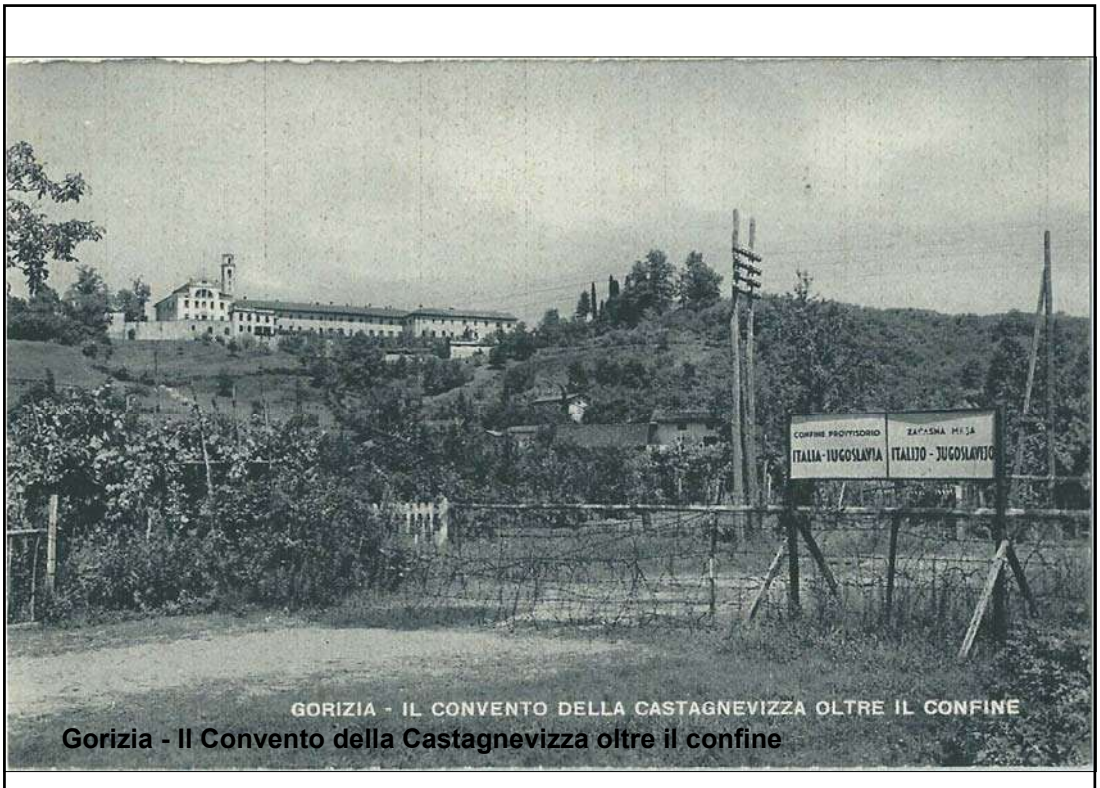

 # GORIZIA - CASTAGNEVIZZA E MONTE S. GABRIELE, odposlana 1939 - IZREZ

https://www.ebay.de/itm/GORIZIA-CASTAGNEVIZZA-E-MONTE-S-GABRIELE-1939/361275727836?hash=item541db61fdc:g:TAoAAOSwqu9VNVKY

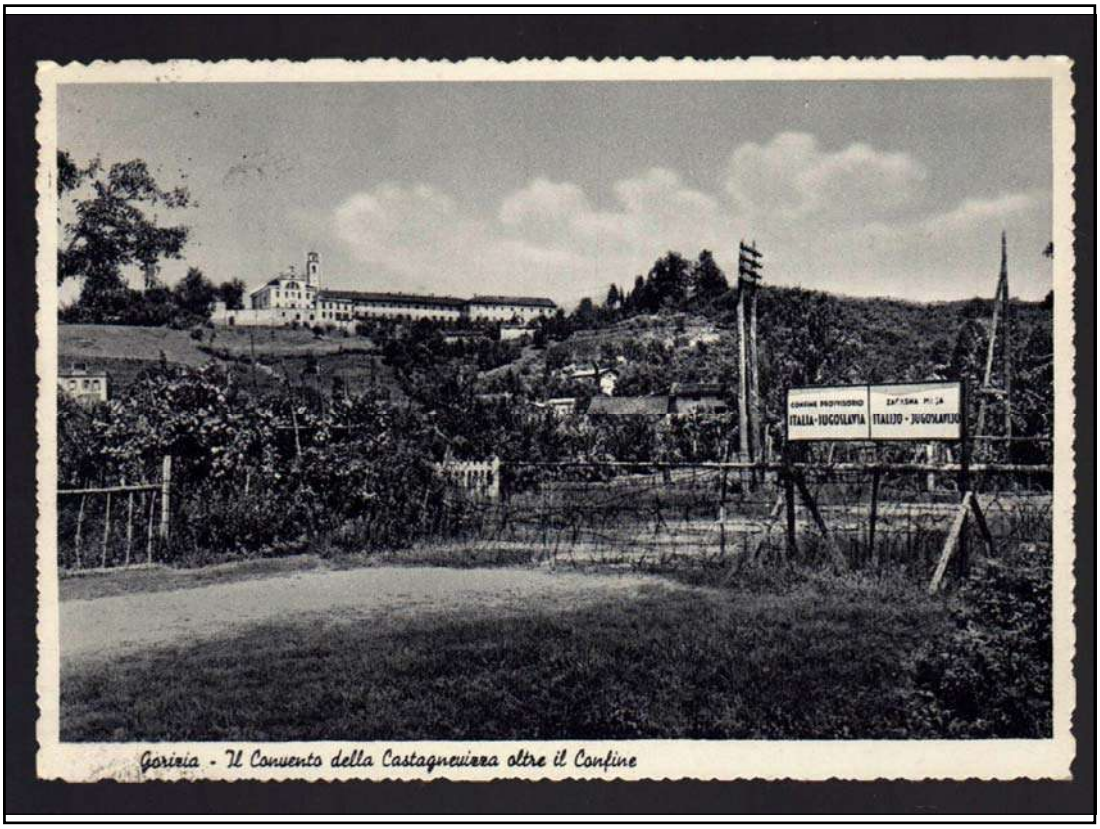

Gorizia - Il Convento della Castagnevizza oltre il confine

https://www.ebay.de/itm/Gorizia-Il-Convento-della-Castagnevizza-oltre-il-confine-S-L-056/360510674149?hash=item53f01c54e5:g:3j4AAOxyuCJRc899

"The Park ob the Bey"

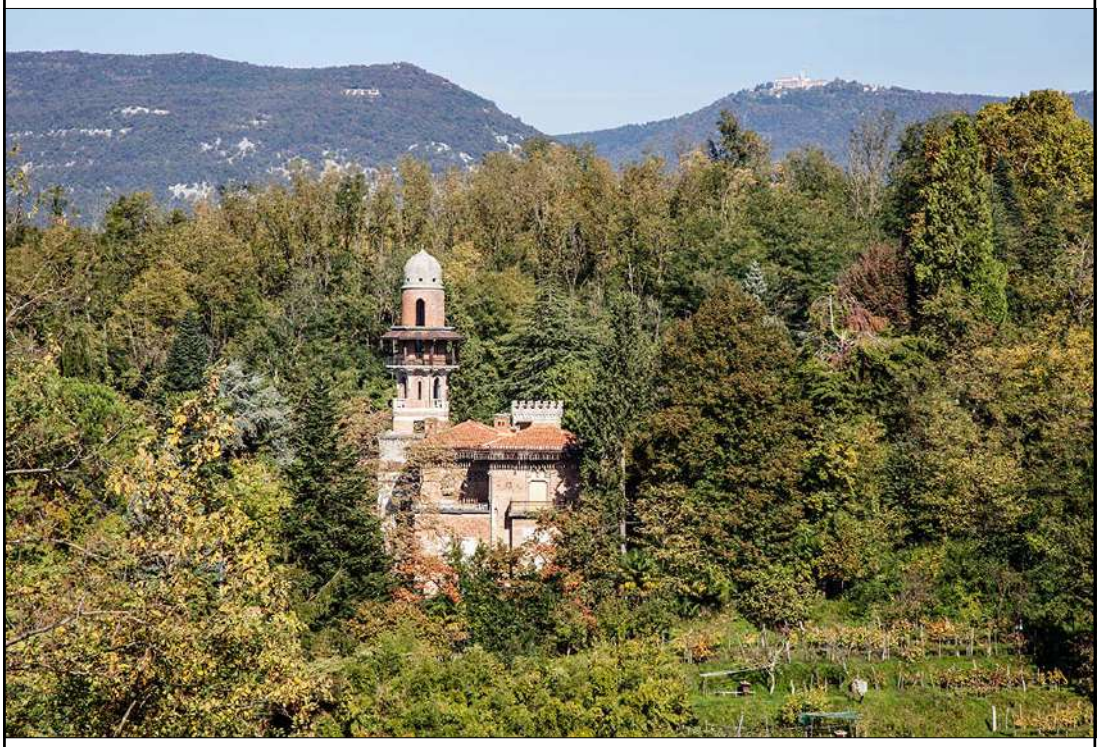
"Bey" (ang.) = **bég** **(slo.**)

Okoli 1955, Vhod v Laščakovo vilo
Na razglednici zgoraj dvojezični napis »Nova Gorica – Bejev park. New Gorica – the park of the Bey«. Na fotografiji je vhod v Laščakovo vilo na Pristavi, viden obok in mogočna vrba žalujka. Zadaj ročno napisana letnica 1955.
Vir: https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/item/fotogalerija-2.html

Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica; zbrano staro slikovno gradivo za potrebe priprave arboristične analize, Grmovšek 2019

https://www.samostan-kostanjevica.si/sl/predstavitev-0

http://www.kreadom.com/assets/files/Med-Gorico%2C-Aleksandrijo-in-Kairom_%C4%8CLANEK.pdf

Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica; zbrano staro slikovno gradivo za potrebe priprave arboristične analize, Grmovšek 2019

https://www.rtvslo.si/moja-generacija/neoislamska-vila-rafut-ministrstvo-jo-zeli-prodati-nekateri-temu-nasprotujejo/448513

https://www.primorske.si/2010/11/26/lascakova-vila-izpadla-iz-nacrtov-prejsnje-vlade

Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica; zbrano staro slikovno gradivo za potrebe priprave arboristične analize, Grmovšek 2019

http://www.primorske.si/novice/goriska/vila-rafut-caka-zasebnika-z-milijoni

http://www.dedi.si/dediscina/286-vila-rafut

Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica; zbrano staro slikovno gradivo za potrebe priprave arboristične analize, Grmovšek 2019

https://reporter.si/clanek/magazin/v-novi-gorici-bodo-sami-obnavljali-razpadajoco-vilo-rafut-628096

https://www.24ur.com/novice/slovenija/vila-rafut.html

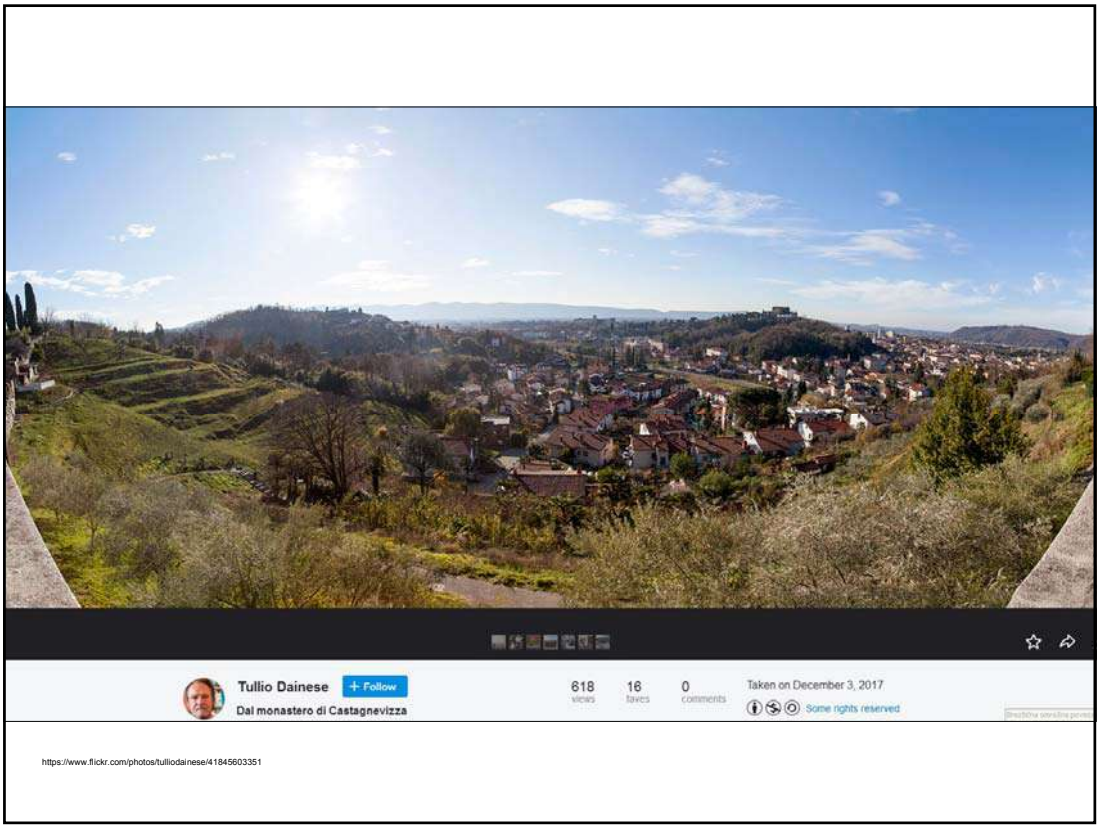
Rafutski park na Pristavi; Nova Gorica;
zbrano staro slikovno gradivo za
potrebe priprave arboristične analize,
Grmovšek 2019

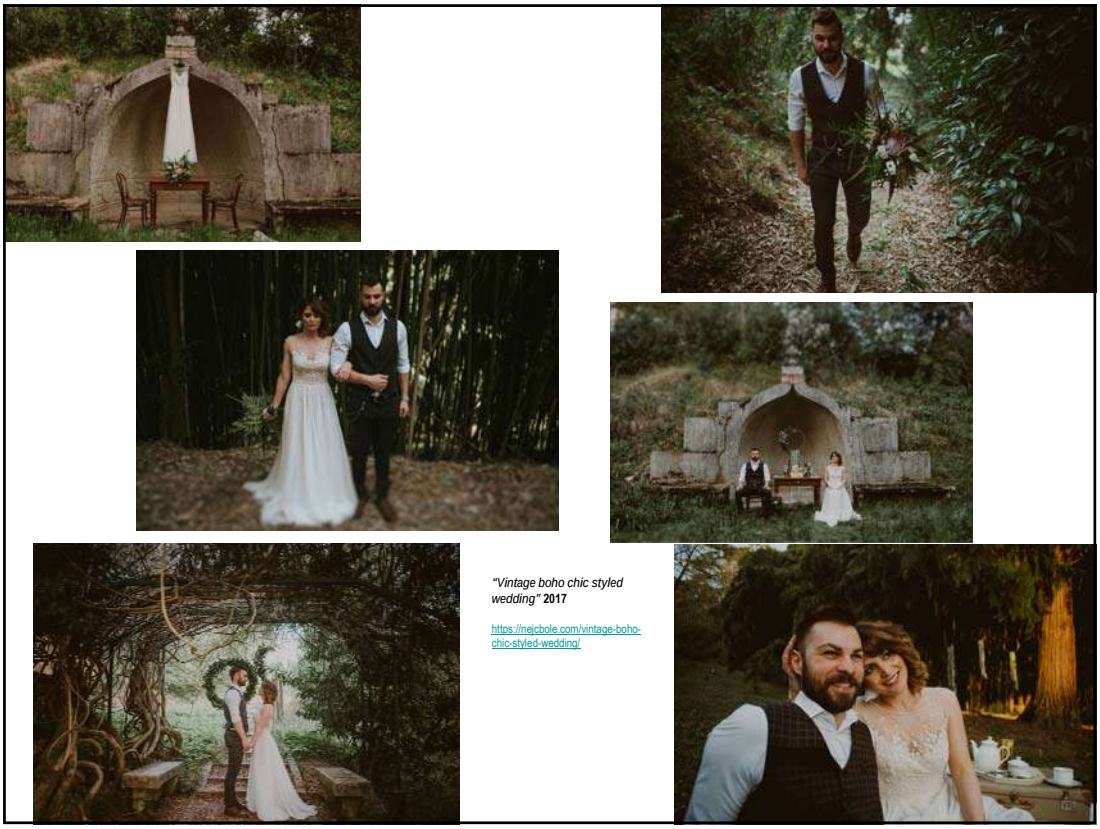
https://www.delo.si/mnenja/komentarji/zupanova-rezidenca.html

http://www.primorske.si/novice/goriska/vila-rafut-caka-zasebnika-z-milijoni

https://www.flickr.com/photos/tulliodainese/41845603351

"Vintage boho chic styled wedding" **2017**

https://nejcbole.com/vintage-boho-chic-styled-wedding/